

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ PROGRAMI

**ÜNİVERSİTEYE GİRİŞ SINAVINDA İLK 1000'E GİREN
KİŞİLERİN BAŞARI ODAKLI MOTİVASYONUNUN
DUYGUSAL ZEKA VE BEŞ FAKTÖR KİŞİLİK
ÖZELLİKLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

NUREFŞAN YILMAZ

İSTANBUL, 2021

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ PROGRAMI

**ÜNİVERSİTEYE GİRİŞ SINAVINDA İLK 1000'E GİREN
KİŞİLERİN BAŞARI ODAKLI MOTİVASYONUNUN
DUYGUSAL ZEKA VE BEŞ FAKTÖR KİŞİLİK
ÖZELLİKLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

NUREFŞAN YILMAZ

(190131018)

TEZ DANIŞMANI

(Doç. Dr. Gaye Saltukoğlu)

İSTANBUL, 2021

25/ 06/2021

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Psikoloji Anabilim Dalı'nda 190131018 numaralı Nurefşan YILMAZ'ın hazırladığı “Üstün Başarılı Öğrencilerin Başarı Odaklı Motivasyonunun Duygusal Zeka ve Beş Faktör Kişilik Özellikleri Açısından İncelenmesi “ konulu Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans tezi ile ilgili Tez Savunma Sınavı, 25/06/2021 Cuma günü saat 11:00 'da yapılmış, sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **KABULÜNE** karar verilmiştir.

Düzeltilme verilmesi halinde:

Adı geçen öğrencinin Tez Savunma Sınavı .../.../20... tarihinde, saat ...:.... da yapılacaktır.

Tez Adı Değişikliği Yapılması Halinde: Tez adının “Üniversiteye Giriş Sınavında İlk 1000'e Giren Kişilerin Başarı Odaklı Motivasyonunun Duygusal Zeka ve Beş Faktör Kişilik Özellikleri Açısından İncelenmesi” şeklinde değiştirilmesi uygundur.

Jüri Üyesi	Tarih	İmza
(Danışman) Doç. Dr. Gaye SALTUKOĞLU	25/06/2021	KABUL
Dr. Öğr. Güliz KOLBURAN	25/06/2021	KABUL
Prof. Dr. H. Ercan ÖZMEN	25/06/2021	KABUL
(İkinci Danışman) */ .../20...
*.....	.../ .../20...

*2. Danışman varsa doldurulacak

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bağılı olduğum üniversite veya bir başka üniversitedeki başka bir çalışma olarak sunulmadığını beyan ederim.

Nureşan YILMAZ

İmza

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans tez çalışma sürecinde bana yol gösteren, maddi manevi desteklerini esirgemeyen tez danışmanım Doç. Dr. Gaye SALTUKOĞLU'na, ikinci danışmanlığımı üstlenen ve öğrenci dostu yaklaşımıyla tez çalışma sürecimi kolaylaştıran Dr. Öğr. Üyesi Melek ASTAR'a sonsuz minnet, teşekkür ve en içten saygılarımı sunarım. Bununla beraber veri toplama aşamasında bana destek olan arkadaşlarıma, tez yazım sürecinde motivasyon kaynağım olan kardeşlerim Mehmet YILMAZ ve Ayşenur YILMAZ'a, hayatımın her aşamasında yanımda olan, bu zorlu tez çalışma sürecimde de desteklerini bir an bile esirgemeyen ve gelecekte de esirgemeyeceğinden kuşku duymadığım, hayatım boyunca sonsuz sevgi ile minnettar kalacağım annem Leyla YILMAZ ve babam Ahmet YILMAZ'a en kalbi duygularıyla teşekkürlerimi sunarım.

ÜNİVERSİTEYE GİRİŞ SINAVINDA İLK 1000'E GİREN KİŞİLERİN BAŞARI ODAKLI MOTİVASYONUNUN DUYGUSAL ZEKA VE BEŞ FAKTÖR KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Nurefşan YILMAZ

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, üniversiteye giriş sınavında ilk 1000 derecesine sahip yüksek akademik başarılı kişilerde, duygusal zeka ve beş faktör kişilik özelliklerinin başarı odaklı motivasyon üzerindeki etkisini incelemektir. Bu amaç doğrultusunda 17-58 yaş aralığındaki 300 katılımcı ile gönüllülük esasına dayalı çalışma gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında demografik bilgi formu, Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği, Schutte Duygusal Zeka Ölçeği ve Büyük Beş-50 Kişilik Testinden oluşan anket formu kullanılmıştır. Duygusal zeka ve kişilik özellikleri ile başarı odaklı motivasyon ve alt boyutları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak üzere Çoklu Doğrusal Regresyon modelleri kurulmuştur. Analiz sonucuna göre, en genel ifadeyle başarı odaklı motivasyon kişiliğin sorumluluk, uyumluluk ve gelişime açıklık boyutlarından etkilenirken; alt boyutlarda bunlara ek olarak duygusal dengesinde etkili olduğu görülmüştür. Dışadönüklük ve duygusal zekanın başarı odaklı motivasyon üzerinde bazı kategorik değişkenler dışında bir etkisi bulunamamıştır. Duygusal zekanın başarı odaklı motivasyon ve bazı alt boyutları üzerindeki etkisi, eşit ağırlık kategorisinde, koruyucu ve demokratik anne baba tutumu kategorisinde ve anne baba eğitim seviyesi üniversite, yüksek lisans ve doktora olan kategorilerde görülmektedir. Analiz sonucunda elde edilen bulgular, literatürdeki bilgiler doğrultusunda yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Başarı odaklı motivasyon, duygusal zeka, beş faktör kişilik

**EXAMINING THE ACHIEVEMENT- ORIENTED MOTIVATION
OF THE TOP 1000 PEOPLE IN THE UNIVERSITY ENTRANCE
EXAM IN TERMS OF EMOTIONAL INTELLIGENCE AND
FIVE-FACTOR PERSONALITY TRAITS**

Nurefşan YILMAZ

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the effect of emotional intelligence and five factor personality traits on achievement-oriented motivation in highly successful individuals who have the first 1000 degrees in the university entrance exam. For this purpose, a voluntary study was carried out with 300 participants between the ages of 17-58. Within the scope of the study, a questionnaire form consisting of demographic information form, the Achievement Oriented Motivation Scale, the Schutte Emotional Intelligence Scale and the Big Five-50 Personality Test was used. Multiple Linear Regression models were established to reveal the relationship between emotional intelligence, personality traits and achievement-oriented motivation and sub-dimensions. According to the results of the analysis, in most general terms, achievement-oriented motivation is affected by the dimensions of responsibility, agreeableness and openness to experience ; in addition to these sub-dimensions, it was found to be effective in emotional balance. The effect of extraversion and emotional intelligence on achievement-oriented motivation and some of its sub-dimensions is seen in the category of equal weight, in the category of protective and democratic parenting, and in the categories of parents with university, master's and doctorate education levels. The findings obtained as a result of the analysis were interpreted in accordance with the information in the literature.

Keywords: *Achievement-oriented motivation, emotional intelligence, five-factor personality traits*

İÇİNDEKİLER

ÖZET	v
TABLO LİSTESİ	x
KISALTMALAR	xiii
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	3
1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	3
1.1. MOTİVASYON	3
1.1.1. Motivasyon ile İlgili Kavramlar.....	4
1.1.2. Motivasyonun İşlevi	5
1.1.3. Motivasyon Teorileri.....	6
1.1.3.1. Kapsam (İçerik) Teorileri	6
1.1.3.1.1. Abraham Maslow’un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Teorisi.....	6
1.1.3.1.2. Herzberg’in Çift Faktör Teorisi.....	7
1.1.3.1.3. Alderfer’in ERG Teorisi.....	8
1.1.3.1.4. McClelland’ın Başarı Güdüsü Teorisi.....	8
1.1.3.2. Süreç Teorileri	9
1.1.3.2.1. Amaç Teorisi	9
1.1.3.2.2. Beklenti Teorisi	9
1.1.3.2.3. Adillik Teorisi	10
1.1.4. Başarı Odaklı Motivasyon.....	10
1.1.4.1. Başarı Odaklı Motivasyon Faktörleri	11
1.1.4.1.1. Dış Etkiler.....	11
1.1.4.1.2. İç Etkiler	12
1.1.4.1.3. Hedef Büyütme.....	12
1.1.4.1.4. Özbilinç	13
1.1.5. Akademik Başarı ve Motivasyon İlişkisi.....	13

1.1.5.1.	Üniversiteye Giriş Sınavında İlk 1000'e Giren Kişilerde Motivasyonun İncelenmesi	14
1.2.	DUYGUSAL ZEKA	15
1.2.1.	Duygu	15
1.2.2.	Zeka	16
1.2.3.	Duygusal Zeka	17
1.2.4.	Duygusal Zekanın Doğuşu	18
1.2.5.	Duygusal Zeka Kuramları	19
1.2.5.1.	John Mayer ve Peter Salovey'in Duygusal Zeka Kuramı.....	19
1.2.5.2.	Robert Cooper- Ayman Sawaf Duygusal Zeka Kuramı	21
1.2.5.3.	Reuven Bar-On Karma Kuramı	21
1.2.5.4.	Daniel Goleman'ın Duygusal Zeka Kuramı	22
1.2.6.	Duygusal Zekanın Gelişimi	23
1.2.7.	Duygusal Zekanın Ölçümü	24
1.2.8.	Başarı Odaklı Motivasyon ve Duygusal Zeka İlişkisi	24
1.3.	BEŞ FAKTÖR KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ	25
1.3.2.1.	Psikodinamik teoriler	26
1.3.2.2.	Hümanistik teoriler	26
1.3.2.3.	Sosyal öğrenme teorileri ve bilişsel teoriler	27
1.3.2.4.	Beş Faktör Kişilik Teorisi.....	27
1.3.2.4.1.	Beş Faktör Kişilik Özellikleri.....	28
1.3.2.4.1.1.	Duygusal Denge / Duygusal Dengesizlik/ Nevrotizm.....	28
1.3.2.4.1.2.	Dışadönüklük.....	29
1.3.2.4.1.3.	Gelişime Açıklık / Deneyime Açıklık / Zeka /Hayal gücü	29
1.3.2.4.1.4.	Uyumluluk/ Yumuşakbaşlılık / Geçimlilik	30
1.3.2.4.1.5.	Sorumluluk / Özdenetim	30
1.3.3.	Başarı Odaklı Motivasyon ve Kişilik İlişkisi	30
1.4.	AMAÇ	31
	İKİNCİ BÖLÜM	32
2.	YÖNTEM	32
2.1.	ARAŞTIRMA ÖRNEKLEMİ VE KATILIMCILAR.....	32
2.2.	VERİLERİN TOPLANMASI	32
2.2.1.	Veri Toplama Araçları	32

2.2.1.1.	Demografik Bilgi Formu	32
2.2.1.2.	Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği (BOM).....	33
2.2.1.3.	Schutte Duygusal Zeka Ölçeği	33
2.2.1.4.	Büyük Beş-50 Kişilik Testi.....	34
2.3.	VERİLERİN ANALİZİ.....	35
2.4.	BULGULAR	35
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM		107
3. TARTIŞMA.....		107
SONUÇ VE ÖNERİLER.....		113
KAYNAKÇA		115
EKLER.....		125

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Örneklemin Demografik Değişkenler Açısından Dağılımı	36
Tablo 2. Bazı Demografik Değişkenler İçin Tanımlayıcı İstatistikler	39
Tablo 3. Ölçek ve Ölçek Alt Boyutları İçin Tanımlayıcı İstatistikler ve İç Tutarlık Katsayıları	40
Tablo 4. Ölçek Toplam Puanları İle Alt Boyut Puanları İçin Korelasyon Analizi Sonuçları	42
Tablo 5. Katılımcıların Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği ve Alt Boyut Puanlarının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	46
Tablo 6. Katılımcıların Cinsiyete Göre Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği ve Alt Boyut Puanlarının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	50
Tablo 7. Katılımcıların Puan Türüne Göre Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	56
Tablo 8. Katılımcıların Puan Türüne Göre İç Etkiler Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	58
Tablo 9. Katılımcıların Puan Türüne Göre Dış Etkiler Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	60
Tablo 10. Katılımcıların Puan Türüne Göre Hedef Büyütme Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	61
Tablo 11. Katılımcıların Puan Türüne Göre Özbilinç Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	63
Tablo 12. Katılımcıların Anne Tutumuna Göre Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	65
Tablo 13. Katılımcıların Anne Tutumuna Göre İç Etkiler Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	67
Tablo 14. Katılımcıların Anne Tutumuna Göre Dış Etkiler Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	69

Tablo 15. Katılımcıların Anne Tutumuna Göre Hedef Büyütme Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	71
Tablo 16. Katılımcıların Anne Tutumuna Göre Özbilinç Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	72
Tablo 17. Katılımcıların Baba Tutumuna Göre Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	74
Tablo 18. Katılımcıların Baba Tutumuna Göre İç Etkiler Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	77
Tablo 19. Katılımcıların Baba Tutumuna Göre Dış Etkiler Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	79
Tablo 20. Katılımcıların Baba Tutumuna Göre Hedef Büyütme Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	82
Tablo 21. Katılımcıların Baba Tutumuna Göre Özbilinç Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	84
Tablo 22. Katılımcıların Anne Eğitim Seviyesine Göre Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	87
Tablo 23. Katılımcıların Anne Eğitim Seviyesine Göre İç Etkiler Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	89
Tablo 24. Katılımcıların Anne Eğitim Seviyesine Göre Dış Etkiler Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	92
Tablo 25. Katılımcıların Anne Eğitim Seviyesine Göre Hedef Büyütme Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	94
Tablo 26. Katılımcıların Anne Eğitim Seviyesine Göre Özbilinç Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	95
Tablo 27. Katılımcıların Baba Eğitim Seviyesine Göre Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş	

Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	98
Tablo 28. Katılımcıların Baba Eğitim Seviyesine Göre İç Etkiler Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	100
Tablo 29. Katılımcıların Baba Eğitim Seviyesine Göre Dış Etkiler Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	101
Tablo 30. Katılımcıların Baba Eğitim Seviyesine Göre Hedef Büyütme Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	102
Tablo 31. Katılımcıların Baba Eğitim Seviyesine Göre Özbilinç Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	104

KISALTMALAR

B	Regresyon yükü
BOM	Başarı odaklı motivasyon
β	Standartlaştırılmış regresyon yükü
F	F İstatistiği
k	Madde sayısı
n	Kişi sayısı
p	Anlamlılık düzeyi
R^2	Belirlilik katsayısı
SS	Standart sapma
t	t İstatistiği

GİRİŞ

Motivasyon, en genel tanımı ile kişiyi harekete geçiren itici güç olarak ifade edilmektedir (Budak, 2017). Başarı odaklı motivasyon ise bu itici gücün kişinin başarmayı hedeflediği duruma yönelik olmasıdır (Semerci, 2010). Motivasyon kavramı, hayatın hemen hemen her alanında önemli bir yere sahiptir. Özellikle eğitim hayatında, öğrencilerin yüksek başarı elde etmeleri, hedeflerine ulaşabilmeleri adına motivasyona ihtiyaç duydukları bir gerçektir. Akademik başarı ve hedefe ulaşmada motivasyonun önemli yeri olduğunu gösteren sayısız çalışma vardır (Seyis, Yazıcı ve Altun, 2013). Ülkemizde eğitim kurumları, büyük bedeller ödeyerek öğrencilerin başarı motivasyonlarını arttırmaya yönelik kurum içi ve kurum dışı hizmetler almaktadır. Kişinin başarıya yönelik motivasyonunu etkileyen birçok faktör vardır. Çalışma ortamından ebeveyn tutumuna, kişinin yaşam hedefinden kendini tanımasına kadar farklı durum ve koşullardan motivasyon etkilenmektedir. Başarı odaklı motivasyon kavramı, bahsedilen bu farklı motivasyon faktörlerini 4 temel boyuta ayırmıştır. Bunlar: iç etkiler, dış etkiler, hedef büyütme ve özbilinçtir (Semerci 2010).

Motivasyonu yordadığı düşünülen bir değişkenin de duygusal zeka olduğu düşünülmektedir (Turhan ve Çetinsöz, 2019). Literatür incelemelerinde duygusal zeka ile motivasyon arasında ilişki olduğunu ortaya koyan çalışmalar, aralarında ilişki olmadığını ifade eden çalışmalara nispeten fazladır. Başarı odaklı motivasyonun özbilinç alt boyutu, kişinin kendini tanıması, farkında olması, davranışlarını buna göre yönlendirebilmesi, başarısızlık gibi olumsuz duygulanımlara neden olabilecek olaylar yaşadığında olumsuz duygudurumunu kontrol edebilmesini ifade etmektedir (Semerci, 2010). Duygusal zeka ise kişinin duygularının farkında olması, duygularını yönlendirebilmesi, harekete geçebilmesi, engelleri aşabilme gücünü ifade eden bir zeka türüdür (Goleman, 2014). Bu bağlamda duygusal zekanın başarmaya yönelik motivasyon üzerinde bir etkisinin olabileceği düşünülebilir.

Motivasyonu yordadığı düşünölen bir diğer faktör kişilik özellikleridir. Bazı kişilik özelliklerinin motivasyonu arttırmada etkili olabileceği düşünölmektedir. Örneğin bir çalışmada iyimser ve pozitivist kişiliklerin motivasyon düzeylerinin karamsar ve negativist kişiliklere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Nevrotiklik kişilik özelliğinin motivasyonu olumsuz etkilediği; sorumluluk, dışadönöklük gibi kişilik özelliklerinin ise motivasyonun iç etkiler ve dış etkiler faktörleri ile ilişkili olduğu bulunmuştur (Clark ve Schroth, 2010). Bu anlamda başarı odaklı motivasyonun özellikle iç ve dış etkiler boyutlarının kişilik özelliklerinden etkilenebileceği düşünölmektedir.

Bu çalışmada, başarı odaklı motivasyon kavramı yüksek başarıya sahip kişilerde incelenecektir. Yüksek başarıya sahip kişileri belirleme maksadıyla üniversiteye giriş sınavında elde edilen derece baz alınmış ve Türkiye başarı sıralaması ilk 1000 olan öğrenciler ile çalışılmıştır. Üniversiteye giriş sınavında ilk 1000 derecesine sahip olan kişilerin başarı odaklı motivasyonunda duygusal zeka ve beş faktör kişilik özelliklerinin etkili olduğu düşünölmektedir. Aynı zamanda bu etkinin katılımcıların bazı demografik özelliklerine göre değiştiği düşünölmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1.MOTİVASYON

Motivasyon, davranışçı, bilişsel, sosyal gibi pek çok kuramsal perspektiften incelenen bir kavramdır. Birçok kuram farklı tanımlamalar yaparak motivasyonu ele almaktadır. Bu anlamda motivasyonun kesin bir tanımı yoktur (Ergin ve Karataş, 2018). En genel anlamıyla motivasyon, fiziksel ve psikolojik faaliyetleri başlatan, yöneten ve devam ettiren itici güç olarak tanımlanmaktadır (Gerrig ve Zimbardo, 2013).

Budak'ın (2017), tanımına göre motivasyon, belirli bir duruma ya da nesneye ulaşmayı sağlayan, harekete geçiren güç ve süreç olarak ifade edilmektedir. Türk Dil Kurumu'nun motivasyon karşılığı isteklendirme, güdüleme şeklindedir (TDK, 2021). Cüceloğlu (2019), motivasyonun temel psikolojik bir süreç olduğunu ve her davranışın altında kişiyi harekete geçirecek bir motivasyon zinciri olduğunu söyler. Bunun yanı sıra ilgi, istek ve arzuların içinde barındığı geniş bir kavram olarak nitelendirmektedir. Motivasyonun, belli durumlara yönelik davranışları ortaya çıkaran etki olduğu da ifade edilmektedir (Yapar, 2005).

Dilimize Fransızcadan geçen motivasyon kelimesinin kökeni Latince movere (harekete geçirme) kelimesinden gelmektedir (Gerrig ve Zimbardo, 2013). Motivasyon kavramı, istek, güdü, arzu, gereksinim, dürtü gibi kavramları da içinde barındırmaktadır (Arda, 2016). Motivasyon tanımları genellikle üç temel faktör üzerinden yapılır ve bunlar: kişinin bir davranışta bulunmasını sağlamak, davranışı kanalize etmek, yöneltmek, sürdürmek ve davranışın ortaya çıkmasından kaynaklı mutluluk hissi olarak ifade edilmektedir. Bireye enerji veren ve herhangi bir davranış için istekli hale getiren motivasyon, bireysel beklentiler, hedefler, ihtiyaç gibi konuları

içerir (Ergin ve Karataş, 2018). Her bireyde farklı düzeyde ve biçimde görülür (Akbaba, 2006).

1.1.1. Motivasyon ile İlgili Kavramlar

Motivasyonu anlamak için çevresinde kullanılan kavramları bilmek önemlidir. Motivasyon: güdü, gereksinim, dürtü, hedef gibi kavramları kapsayan genel bir terimdir.

Güdü: Motivasyon karşılığında kullanılan kelimelerden biridir. Özellikle felsefe de motivasyon yerine güdü kullanılmaktadır (Arda, 2016). P.Janet'e göre özellikle güdü denmesi için düşünsel düzeyde bir durum söz konusu olmalıdır. Rogers ise güdünün bir gereksinim olduğunu ve kişinin daha iyi bir işleve sahip olması için ortaya çıktığını söyler.

Dürtü: Bedensel ve ruhsal dengedeki değişimler ile ortaya çıkan ve canlının farklı tepkiler vermesini sağlayan içsel gerilim olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2021). Clark Hull, fiziksel ihtiyaçları karşılamak üzere oluşan içsel değişim olarak ifade etmektedir.

Hedef: Motivasyonu en çok etkileyen kavramlardan biri de hedeftir. Bir hedef doğrultusunda hareket eden kişilerin motivasyon düzeylerinde artış olduğu görülmektedir (Akbaba, 2006). Hedef, ulaşılmak istenen yer olarak ifade edilebilir (Arda, 2016).

İhtiyaç (Gereksinim): Organizmadaki denge durumunun (homeostaz) sağlanması için oluşan güdüdür. Bunlar; su, yiyecek, hava, uyku, cinsellik gibi fizyolojik olabilirken sevgi, başarı, dostluk, korunma gibi de olabilir (Budak, 2017). İstenilen ve gerekli olduğu varsayılan şeylerin eksikliği sonucu ihtiyaç oluşur (Akbaba, 2006). Bu eksikliklerin giderilmesi motivasyonun kaynağıdır. Abraham Maslow, ihtiyaç kavramı üzerinde durur ve motivasyonu ihtiyaçlar hiyerarşisi ile açıklar.

Davranış: Bir canlının içten ya da dıştan gelebilen uyarıcılara karşı verdiği tepkidir. Organizmanın çevresinde oluşturduğu her türlü değişikliğe sebep olan eylemlerdir (Budak, 2017). Bu tepkiler dışarıdan gözlemlenen, ölçülebilen ve

incelenebilen özelliktedir. Motivasyon, davranışı geliştirmek için tetikleyici bir unsurdur.

1.1.2. Motivasyonun İşlevi

Psikolojide motivasyon kavramı farklı mekanizmaları anlamak amacı ile kullanılır. Gerrig ve Zimbardo (2013) motivasyon işlevlerini beş temel amaç doğrultusunda açıklamıştır. Bunlar aşağıda belirtildiği şekildedir:

a. Biyoloji ile davranış arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmak

Bireyin fizyolojik ihtiyaçlarının giderilmesi için motivasyona ihtiyacı vardır. Örneğin, acıkma, susama, aşırı sıcaktan ya da soğuktan korunma fizyolojik ihtiyaçlardır. Bedenin bu ihtiyaçları gidermesi için motivasyon tetikleyici bir unsurdur. Biyolojik dengenin yeniden sağlanması için motivasyon itici bir güç olarak karşımıza çıkar.

b. Davranışlardaki çeşitliliği açıklamak

Aynı durumlar karşısında verilen farklı tepkileri açıklarken motivasyon kavramından yararlanır. Davranışlardaki çeşitlilik, yetenek, performans, beceri gibi kavramlarla açıklanamadığında güdüsel atıflara başvurulur. Örneğin, aynı bilgi düzeyine sahip iki kişiden birinin yarışmada daha fazla başarı elde etmesi ya da bir kişinin aynı işi farklı bir günde iyi yapamaması davranıştaki çeşitliliği gösterir. Psikologlar bu çeşitliliği motivasyon çerçevesinde değerlendirmektedir.

c. Davranışlara sorumluluk yüklemek

Kişinin davranışlarında sorumluluk hissedebilmesi için içsel motivasyona ihtiyacı vardır. Aynı zamanda kişi eğer hareketlerini kontrol edebiliyorsa sorumluluk hisseder. Yani içsel motivasyon ve hareketleri kontrol edebilme yeteneği sorumluluk için gereklidir. Örneğin, bir kişi kötü bir sonucun ortaya çıkmasını istemiyorsa bunun için içsel motivasyonunu kullanıp kendi hareketlerini doğru yönlendirerek bir davranışta bulunacaktır. Bu davranışı açıklarken motivasyondan yararlanır.

d.Toplu davranışlardan özel anlamlar çıkarmak

Gözlemlenen toplu davranışların ortaya çıkış kaynağına, nedenine ilişkin bir tahminde bulunurken içsel ya da dışsal motivasyon kavramlarından yararlanır.

e.Güçlüklerle rağmen çabayı açıklamak

Bazı davranışları yaparken karşılaşılan güçlükler, kişileri bu davranıştan alıkoymaz. Örneğin, kişinin yorgun olsa dahi okula yada işe gitmesi altta yatan bir motivasyon kaynağının göstergesidir. Kişinin her şeye rağmen azimli olması, çaba sarf etmesi motivasyon kavramı ile açıklanabilir.

1.1.3. Motivasyon Teorileri

Motivasyon kavramı, davranışçı, bilişsel, hümanistik, sosyal bilişsel gibi bir çok motivasyon teorisi ile açıklanmaktadır. Motivasyonu açıklayan bu kuramlar kapsam (içerik) ve süreç teorileri olmak üzere iki ana grupta toplanmaktadır. Kapsam (içerik) teorileri, bireyi motive eden şeylerin kaynağını, ihtiyaçların doğasını, davranışı ortaya çıkaran faktörleri anlamaya çalışırken; süreç teorileri, motivasyonun daha çok süreç tarafına odaklanarak, bireyin nasıl harekete geçtiğini, davranışlarını nasıl sürdürdüğünü ve yönlendirdiğini, davranış tekrarlarının nasıl geliştiği ile ilgilenir (Ergin ve Karataş, 2018).

1.1.3.1. Kapsam (İçerik) Teorileri

Kapsam teorileri, bireyi harekete geçiren kaynaklarla ilgilenir. Motivasyonu açıklarken daha çok içsel faktörlere odaklanır. Kişiyi neyin motive ettiği önemlidir (Şeker, 2015). Motivasyonun kaynağını açıklamak üzere dört kapsam teorisinden bahsedilebilir. Bunlar: Abraham Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Teorisi, Herzberg'in Çift Faktör Teorisi, Alderfer'in ERG Teorisi ve McClelland'ın Başarı Güdüsü Teorisi'dir (İnankul, 2015).

1.1.3.1.1. Abraham Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Teorisi

Abraham Maslow, 1954 yılında kişilerin motivasyonları ile kişisel ihtiyaçlarına nasıl cevap verdiğini açıklayan bir teori ortaya koymuştur (Durmuş,

2020). Hümanist bir psikolog olan Maslow'un bu teorisi motivasyonu iyimser bir bakış açısıyla değerlendirir (Gerrig ve Zimbardo, 2013). Bu teoriye göre insanların ihtiyaçları bir hiyerarşi ile sıralanmıştır. Bu ihtiyaçları tatmin etmek üzere en alt basamaktan başlanır ve en üst basamağa çıkmak hedeflenir. Hiyerarşinin herhangi bir basamağındaki ihtiyacı tatmin etmeyen bir kişi diğer basamağa geçmek için motive olamaz. Bireyler alt basamaklardaki ihtiyaçlarını tatmin ettiği müddetçe üst basamağa ilgi duymaya başlar. Maslow, bu ihtiyaçları sırasıyla fizyolojik ihtiyaçlar, güvenlik ihtiyaçları, sevgi ve aidiyet ihtiyacı, saygı ihtiyacı, kendini gerçekleştirme ihtiyacı olarak 5 temel kategoride tanımlamıştır (Akbaba, 2006). Bir kişinin fizyolojik ihtiyaçları (açlık, soğuktan ve sıcaktan korunma vb.) giderildiği takdirde güvenlik ihtiyaçlarına motive olacaktır. Kişi kendini tehlikede hissetmeyip güvenlik ihtiyaçlarını giderdiğinde ise sevgi ve aidiyet basamağına geçmek için motive olacaktır. Nihayetinde kendini gerçekleştirme basamağına gelen bir kişi, karnı tok, tehlikelerden arınmış, seven ve sevilen, yeterli özsaygıya sahip bir kişi olarak ulaşılır ve artık kendini gerçekleştirme basamağında kendini bilen, tanıyan, kabul eden, sorumluluklarının bilincinde, üretken, doğal biri olarak karşımıza çıkar (Gerrig ve Zimbardo, 2013). Bu teorinin temelini kişinin en büyük kapasitesini ortaya çıkarma gereksinimi oluşturur.

1.1.3.1.2. Herzberg'in Çift Faktör Teorisi

Herzberg'in Çift Faktör Teorisi, Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi yaklaşımından sonra en yaygın motivasyon teorisi olup genişletilmiş ve çalışma alanına uyarlanmış bir modeldir. Bu teoride yöneticiler kendi çalışanları için uygun ortamları sağlayabilirse, personellerinin ihtiyaçlarına karşılık verirse çalışanların motivasyonunun artacağı yönünde bir yaklaşım sergilenir. Çalışandan maksimum potansiyel sergilemesini isteyen yönetici, çalışanı için motivasyonel alt yapıyı oluşturmalıdır (Arda, 2016). Herzberg, çift faktör teorisinde motivasyonu etkileyen 2 faktör belirlemiştir. Bunlar: motive edici faktörler ve hijyen faktörleridir. Motive edici faktörler, başarılı olmak, terfi almak, takdir edilmek, statü sahibi olmak gibi bireyin işinde elde ettiği başarı ile ilgilidir. Bunlar doğrudan iş ile bağlantılıdır. Öte yandan hijyen faktörleri, dolaylı yoldan işe bağlı faktörlerdir. Bunlar: alınan ücret, ortamın fiziksel yapısı, bireyin özel hayatı, şirket politikası gibi işin direkt kendisiyle

ilgili olmayan kısmıdır. Dolayısıyla iş tatminsizliğini doğrudan etkilememekle birlikte performans düşüklüğüne ve iş tatmininde azalmaya neden olabilir.

1.1.3.1.3. Alderfer'in ERG Teorisi

Clayton Alderfer'in geliştirmiş olduğu ERG teorisi, Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisine benzemekle birlikte kişinin ihtiyaçlarını üç grupta inceler. Bunlar: existance (var oluş), relatedness (ilişki) ve growth (gelişme) şeklindedir. Teorinin ismini bu üç grubun baş harfleri oluşturur. Var oluş, kişinin temel insani ihtiyaçlarını kapsayan en ilkel gruptur. Fizyolojik ihtiyaçlar ve güvenlik ihtiyaçları bu grupta yer alır. İlişki, kişinin ailesi ve sosyal ilişkilerini kapsar ancak bu aşamaya geçebilmek için önce var oluş ihtiyaçlarının karşılanması gerekir. Gelişme grubu ise kişisel gelişim, ahlaki gelişim gibi kişinin kendini geliştirmeye yönelik ihtiyaçlarını kapsar. Gelişime yönelik motivasyon unsurlarını barındırır. Alderfer de Maslow gibi motivasyon için ihtiyaçların giderilmesi gerektiğini vurgular. İhtiyaçlar giderildiği takdirde motivasyon itici güç olacaktır (Şeker, 2015).

1.1.3.1.4. McClelland'ın Başarı Güdüsü Teorisi

David McClelland ve arkadaşlarının, geliştirmiş olduğu teoride motivasyon, kültürden bağımsız olarak ele alınır. Teori oluşturulurken Tematik Algı Testi (Thematic Apperception Test- TAT) kullanılmıştır. Katılımcıların başarı güdüsünün kaynağını belirlemek için TAT resimlerine verdikleri cevapları değerlendirip onların fantezilerinden ve hayal dünyalarından yararlanmışlardır. Bu cevaplardan yola çıkarak başarı ihtiyacının şiddetini belirlemeyi hedeflemişlerdir (Gerrig ve Zimbardo, 2013). McClelland'a göre başarı, güç ve sosyalleşme (yakınlık) olmak üzere 3 ana grupta toplanan motivasyon etkenleri vardır (Arda, 2016). Bunlardan başarının ise temel motivasyon kaynağı olduğunu ifade eder. McClelland, başarı motivasyonu olan kişiler için bazı özellikler belirlemiştir. Bu kişilerin özelliklerine bakıldığında çalışma ortamlarını seçerken sorumluluk alabilecekleri yerleri tercih eden kişiler olduklarını, problem çözümünde etkin olduklarını, ulaşabilecekleri bir hedefe yönelik hesaplanmış risk alabildiklerini ve son olarak kabul görme istekleri olduğunu belirtmiştir (Şeker, 2015).

1.1.3.2. Süreç Teorileri

Süreç teorileri, motivasyonun kaynağından çok motivasyonun nasıl oluştuğu ile ilgilenir (Şeker, 2015). Süreç teorilerindeki temel soru nasıl sorusudur.

1.1.3.2.1. Amaç Teorisi

Amaç teorisi 1968 yılında Edwin Locke tarafından ortaya atılmıştır. Locke'nin teorisine göre amacın zorluğu motivasyonun derecesini belirler. Örneğin zor ve yüksek hedef belirlemiş bir kişi kolay ve düşük hedef belirleyen kişiye göre daha fazla motive olur. Amacın zorluğunun yanı sıra özel ya da genel olması da motivasyonun derecesini etkiler. Özel amaçlar için motivasyon daha yüksek olurken genel amaçlar için motivasyon daha düşük olur. Nihayetinde zor ve özel amaçlı hedefler motivasyonun en yüksek düzeyde olduğu durumlardır (Erdem, 1998).

1.1.3.2.2. Beklenti Teorisi

Beklenti teorisi, bilişsel iş motivasyonu teorisidir. Teorinin temel varsayımı ise çalışanların hak ettikleri ödülü alabileceğine ilişkin beklentileri varsa iş motivasyonlarının artacağı yönündedir. Çalışanlar çabalarının ve mesleki performanslarının istedikleri şekilde değerlendirileceğini düşündüklerinde motive olurlar. Bu teoriye göre, insanlar kendilerine cazip gelen ve üstesinden gelebilecekleri işleri tercih etmeye yönelirler. Beklenti teorisinin beklenti, vasıta olma ve değerlik olmak üzere üç bileşeni vardır. Beklenti, gösterilen çaba neticesinde beklenen karşılık olarak ifade edilebilirken; vasıta olma, çabanın ve/veya performansın ödül gibi çıktılara erişileceğine dair beklentidir. Değerlik, sonucun çalışanı tatmin edip etmemesiyle ilişkilidir. En yüksek motivasyon, bu üç bileşeninde içinde bulunduğu ve hepsinin en yüksek düzeyde olduğu durumda oluşur. Düşük motivasyon için ise bu bileşenlerden bir tanesinin sıfır düzeyinde olması yeterli bir faktördür. Örneğin, başarılı olma olasılığının az olduğu (düşük beklenti bileşeni), ödüle ulaşma olasılığının yüksek olduğu (yüksek vasıta olma bileşeni), elde edilen ödülün tatmin ediciliğinin düşük olduğu (düşük değerlik bileşeni) bir iş olabilirken bu işe yönelik motivasyon düşük olabilir (Gerrig ve Zimbardo, 2013).

1.1.3.2.3. Adillik Teorisi

Adillik teorisi de beklenti teorisi gibi bilişsel iş motivasyonu teorisi. Temel varsayımı ise çalışanların diğer çalışanlarla adil ve eşit bir şekilde ilişki sürdürüldüğünde motivasyonun artacağı şeklindedir. Adil olup olmama, bir çalışanın işine yönelik girdi ve çıktılarını oranlayarak diğer bir çalışanın girdi çıktı oranı ile karşılaştırılmasına göre karar verilir. Girdiler, çalışanların işyerine yaptıkları yatırımlar, katkıları ifade ederken çıktılar, işin neticesinde alınan ödül, para gibi alınan karşılığı ifade eder. Bu teoriye göre X çalışanın girdi çıktı oranı ile Y çalışanın girdi çıktı oranı aynıysa motivasyon artacaktır ($\text{Çıktı X} / \text{Girdi X} = \text{Çıktı Y} / \text{Girdi Y}$). Bu oran eşit olmadığında memnuniyetsizlik ve beraberinde motivasyonda düşüş gözlenecektir (Gerrig ve Zimbardo, 2013).

1.1.4. Başarı Odaklı Motivasyon

Başarı odaklı motivasyon, öğrenme ile ilgili faaliyetlerde gerekli çabayı gösterebilme gücüdür. Bir başka tanıma göre bir öğrencinin hedeflediği idealine yönelik enerji ve zaman ayarlamasıdır (Semerci, 2010). McClelland'a göre başarı motivasyonu, her bireyin kendi mükemmellik standardına ulaşmak üzere sahip olduğu dürtüdür (Yu ve Yang, 1994).

Başarı odaklı motivasyonun temelinde kişilerin başarı ihtiyacı yatar. Başarı ihtiyacı ise temel insani ihtiyaçlardan biri olarak kabul edilir (Gerrig ve Zimbardo, 2013). Bireyin davranışlarını ve düşüncelerini büyük ölçüde etkileyen başarı hedefini gerçekleştirmek üzere gösterdiği çaba, başarı ihtiyacından ileri gelmektedir. Amerikalı psikolog Henry Murray 1938'li yıllarda, bireylerde şiddetli farklılık gösteren başarı ihtiyacının olduğunu söylemiştir. David McClelland ve arkadaşları ise Henry Murray'in ihtiyaç teorisine dayanarak başarı ihtiyacının üzerinde daha yoğun çalışıp daha önce değindiğimiz Başarı Güdüsü Teorisini ortaya atmıştır (Yu ve Yang, 1994). Bu modele göre, bir kişinin istikrarlı yatkinlığı başarı motivasyonu olarak görülmüştür (Ergin ve Karataş, 2018). Bu teoriyle başarı odaklı motivasyonun iş dünyasındaki yansımalarını incelemişlerdir. Bunu yaparken Murray tarafından geliştirilen, projektif bir test olan ve kişinin hayal dünyası ile ilgili güçlü fikirler veren Tematik Algı Testi kullanılmıştır (Yang ve Lang, 1973). McClelland, bu teorisinde üç ana grupta topladığı

insani ihtiyaçlardan başarı ihtiyacını n Ach olarak simgelemiş ve yüksek n Ach ile düşük n Ach sahibi kişiler arasında bazı farklılıklar gözlemlemiştir (Gerrig ve Zimbardo, 2013). Bunlar:

- Yüksek başarı ihtiyacı olan bireyler, düşük başarı ihtiyacı olanlara göre daha fazla hareket etme eğilimindedir.

- Yüksek başarı ihtiyacı olan erkek çocuklar düşük başarı ihtiyacı olan erkek çocuklara nispeten ileride babasının kariyerinden daha yüksek kariyer takip etme eğilimindedir.

- Yüksek başarı ihtiyacı olan 31 yaşındaki erkek ve kadınlar, düşük başarı ihtiyacı olan erkek ve kadınlara göre 41 yaşına geldiklerinde daha yüksek maaşlı işlerde çalışma eğilimindedir.

Araştırma kapsamında David McClelland ve Carol Franz, 1951 yılında çocuklar 5 yaşındayken ebeveynleri ile yaptığı görüşmelerde yeme davranışları ve tuvalet eğitimine ilişkin sorular sormuştur. 1988’li yıllarda bu kişilerle tekrar görüşülmüş, çocukluk ve yetişkinlik dönemlerindeki n Ach değerleri karşılaştırılmıştır. Bu çalışmanın sonucuna göre çocukluğunda katı beslenme disiplini ve katı tuvalet eğitimi gören çocukların yüksek düzeyde başarı baskısı hissettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç olarak başarı odaklı motivasyon, kişilerin başarı ihtiyaçlarının bir sonucu olarak gelişen ve kişilerin başarıya yönelik yaptıkları yüklenme biçimlerinden etkilenen bir kavramdır. Yükleme biçimi, başarının nedenine ve sonucuna yönelik yargılardır.

1.1.4.1. Başarı Odaklı Motivasyon Faktörleri

Başarı odaklı motivasyon, dış etkiler, iç etkiler, hedef büyütme ve öz bilinç olmak üzere 4 temadan oluşur.

1.1.4.1.1. Dış Etkiler

Başarı odaklı motivasyonun bir boyutunu oluşturan dış etkiler, bireyin gayretinin sonunda elde edeceği sonuçlar ile ilgilidir. Kişi eğer bir ödüle ulaşmak

istiyorsa ya da cezadan sakınıyorsa motivasyonunu dış etkiler belirleyecektir (Ergin ve Karataş, 2018). Özetle, dış etkiler öğrenme ve başarıda kişinin kendisi dışındaki etkileri ifade eder. Cesaretlendirilmek, değerli hissettirilmek, ders sorumlusunun yaklaşımı, sıcak öğrenme atmosferi, evde kitap okunması, sonuçta kazanılacaklar, başarı odaklı motivasyondaki dış etkilerdir (Semerci, 2010). Motivasyonda iç etkilerin dış etkilerden daha etkili olduğu düşünülse de iç etkilerin yeterli olmadığı durumlarda dış etkiler motivasyonun gelişimine katkıda bulunacaktır (Ergin ve Karataş, 2018). Başka bir ifadeyle dış motivasyon kaynakları iç motivasyonun oluşmasını sağlar. Farklı bir görüşe göre ise övgü, not, ayrıcalıklar gibi dış motivasyon kaynakları iç motivasyonu düşürür (Akbaba, 2006).

1.1.4.1.2. İç Etkiler

Başarı odaklı motivasyonun oluşmasında diğer bir faktör iç etkilerdir. İç etkiler, kişinin içinden gelen ilgi, ihtiyaç, merak gibi doğal olarak ortaya çıkan davranışlarıdır (Akbaba, 2006). Kişinin iç dünyasından kaynaklanır (Semerci, 2010). Öğrenme, bilme, anlama isteği iç etkilere örnek verilebilir. Örneğin, derse ilişkin yenilikleri öğrenmek isteyen, bunun için heyecanlanan bir öğrenci içsel olarak motive olmuş demektir. İç etkiler ile motive olan kişilerin dış etkilerle motive olanlara göre akademik performanslarının daha yüksek olduğu görülmüştür (Seyis ve ark., 2013). Aynı zamanda bu kişiler problemlerle daha iyi başa çıkabilen, rekabet arayışında olan, farklı stratejiler kullanabilen, yaratıcı özelliklere sahip bireyler olduğu düşünülmektedir (Ergin ve Karataş, 2018). Bunun yanı sıra bu bireyler, kendilerini bağımsız hisseden ve görevlerini keyifle sürdürebilen kişilerdir. İyimser kişiler, kötümser kişilere göre daha yüksek iç motivasyona sahiptir (Akbaba, 2006).

1.1.4.1.3. Hedef Büyütme

Hedef büyütme faktörü, kişilerin vizyonları ile ilgilidir. Vizyonunu büyüten kişilerin başarı odaklı motivasyonunun artacağı düşünülmektedir. Derslerde aranan kişi olma isteği, ilklerden olma isteği, yüksek not için çalışmak, hedef büyütme faktörü ile ilgilidir (Semerci, 2010). Bazı araştırmacılar, kişilerin yaşam hedefi ile başarı motivasyonu arasında anlamlı ilişki bulmuştur (Ahmad ve Rana, 2012). Bir araştırmada üstünlük hedeflerine sahip olan öğrencilerin yüksek akademik başarıyı

getirecek davranışları yapmada yüksek motivasyona sahip oldukları bulunmuştur. Bununla beraber bu öğrenciler sınavdan iki hafta öncesinden sınav zamanına kadar geçen sürede sakinlikleri ile ön plana çıkmışlardır (McGregor ve Elliot, 2002). Öğrencilerin hedefleri doğrultusunda motivasyon düzeyleri değişmektedir (Akbaba, 2006).

1.1.4.1.4. Özbilinç

Özbilinç, bireylerin kendi davranışları, bu davranışların sonuçları ve başkalarının kendileri hakkında düşüncelerine odaklanma eğilimidir (Özgüngör, 2006). Bir başka ifadeye göre kişinin kendini tanıması ve farklı durumlar karşısında nasıl tepki vereceğini bilmesidir (Semerci, 2010). Aynı zamanda kişinin kendi olumlu ve olumsuz yönlerini bilmesi, duygularını ve düşüncelerini gerçekçi ve doğru bir şekilde değerlendirmesini ifade eden psikolojik içgörüdür (Koroğlu, 2006). Özbilinç sahibi kişiler neleri etkilediğini ve nelerden etkilendiğini bilir. Bu anlamda yaşamlarını yönetme konusunda avantaja sahiptirler. Öğrenilen bilgiyi sorgulamak, başarı ve başarısızlığın farkına varmak, başarısızlıklardan ders çıkarıp yılmadan devam etmek, zengin öğrenme etkinliklerini kullanmak özbilinçle ilgilidir. Özbilinç, başarı odaklı motivasyonun bir yordayıcısıdır.

1.1.5. Akademik Başarı ve Motivasyon İlişkisi

Akademik başarı, okulda okutulan derslerde öğretmenler tarafından not ile değerlendirilen, test puanlarında alınan yüksek notlarla belirlenen ya da her ikisiyle ortaya konan kazanımlar, beceriler olarak ifade edilebilir (Akandere, Özyalvaç ve Duman, 2010). Bir başka tanıma göre, belirli kriterlere göre öğrencilerin bulunduğu sınıf düzeyinde gösterdiği ilerlemedir (Seyis, Yazıcı ve Altun, 2013). Akademik başarı, bireysel ve toplumsal olarak önemli bir konudur (Bakhtiarvand, Ahmadian, Delrooz ve Farahani, 2011). Akademik başarı birçok değişkenden etkilenir ve bu değişkenlerden biri de motivasyondur. Akademik motivasyon, akademik çalışmalar için gerekli enerjinin üretimidir (Sölpük Turhan, 2020). Akademik başarı ile motivasyon ilişkisini ortaya koyan bir çok çalışma vardır. Seyis ve arkadaşlarının (2013) yaptığı çalışmada, motivasyonun artmasına bağlı olarak akademik başarının da arttığı, motivasyonsuzluk alt ölçeğinin arttığı durumda ise akademik başarının

azaldığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bulguyu destekleyen bir başka çalışmada öğrenci motivasyonu ile başarı arasında güçlü ve olumlu bir ilişki bulunmuştur (Neisi ve Yamini, 2010). Öğrencilerin akademik başarısı, toplumun gelişimi açısından büyük önem taşır. Bu anlamda yöneticiler ve eğitim planlayıcıları, motivasyon bileşenine önem vermelidir (Amrai, Motlagh, Zalani ve Parhon, 2011). Çeşitli eğitim kurumlarının, öğrencilerin akademik başarısını artırmak üzere motivasyon eğitimlerine büyük yatırımlar yaptıkları görülmektedir.

1.1.5.1. Üniversiteye Giriş Sınavında İlk 1000'e Giren Kişilerde Motivasyonun İncelenmesi

Ülkemizde, öğrenciler Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından düzenlenen sınavlar ile elde edilen başarı sıralamasını ölçüt kabul ederek yükseköğrenim kurumlarına yerleştirilmektedir. 1974'ten bu yana, yerleştirmeler daha önceden farklı isimlerle anılan günümüzde ise Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi olarak bilinen kurumda tek çatı altında yürütülmektedir (ÖSYM, 2021). Bu anlamda geçerli, güvenilir ve adil ölçme, seçme ve yerleştirme yapan bir kurum misyonu yüklenen ÖSYM tarafından düzenlenen üniversiteye giriş sınavları, öğrencilerin akademik başarısını ölçen bir kurum olarak kabul edilebilir. Yıllar içinde üniversite sınavları ÖSYS, ÖSS, ÖYS, YGS, LYS ve YKS gibi farklı isimlerde tek oturum ya da iki oturum şeklinde düzenlenmiştir (ÖSYM, 2021). Yerleştirmeler, her yıl üniversitelerce belirlenen başarı sıralamasına göre yapılmaktadır. Birçok program için alt sınır sıralaması vardır (Yükseköğretim Kurumları Sınavı Yerleştirme, t.y.). Milyonlarca kişinin katılım sağladığı sınavda ilk 1000'e girmek üstün başarı göstergesidir (Akkuş, 2019). Ülkemizde birçok kurum ve üniversite, öğrencilere gösterdikleri başarının karşılığında bir ödül olarak üstün başarı bursu vermektedir. Başbakanlık bursu olarak bilinen üstün başarı bursu, üniversite sınavında ilk 100'e girmiş kişilere verilirken (VGM, 2021); ODTÜ, İstanbul Teknik Üniversitesi, Sabancı Üniversitesi gibi birçok devlet ve vakıf üniversiteleri, ilk 1000'e giren öğrencileri üstün başarı bursu ile ödüllendirmektedir (İstanbul Teknik Üniversitesi, 2021; Orta Doğu Teknik Üniversitesi 2021; Sabancı Vakfı, 2017). Bu başarıyı elde etmede öğrencilerin motivasyona ihtiyaç duydukları yadsınamaz bir gerçektir. Ancak her bir

öğrencinin motivasyonunu etkileyen faktörlerin farklı olduğu düşünülebilir. Bu araştırma, üstün başarı elde etmiş üniversite sınavında ilk 1000'e giren kişilerin motivasyonlarının kaynaklarını ortaya çıkarmayı hedeflemektedir. Motivasyon ile ilişkisi olduğu düşünülen duygusal zekanın ve kişilik özelliklerinin, bu kişilerin motivasyonunda nasıl bir etkiye sahip olduğunu araştırmak da bu çalışmanın amacıdır.

1.2.DUYGUSAL ZEKA

1.2.1. Duygu

Duygu, içsel ve öznel bir yaşantı olmakla birlikte doğrudan gözlemlenebilen unsurları da içerir. Kişiyi hareketlendiren ya da durduran, yaşamı sürdürmeye ve ortama adapte olmayı sağlayan bir kavramdır. Duygular, insan varoluşunun vazgeçilmez bir parçasıdır ve hayatın idamesi için gereklidir (Türkçapar, 2019).

Psikoloji bilimine göre ise duygu, “Bir uyaran etkisiyle ortaya çıkan, kişinin uyaran ile ilişkisi hakkında bilgi veren ve uyarana yönelik hazırlıkları gerçekleştirmeyi sağlayan, zihin ve beden birbiriyle uyum içinde olduğu geçici bir nörofizyolojik tepki.” olarak tanımlanmaktadır (Türkçapar, 2019). Duygu, İngilizcede, emotion kelimesiyle karşılık bulur. Emotion kelimesinin Latince kökeni incelendiğinde ‘motion’ hareket; ‘e’ harfi ise ‘ex’ yani dışarı hareket anlamına geldiği görülmektedir. Emotion, bir kişinin içinde olanları dışarıya yansıtmasını ifade eder. Bu anlamda, kişinin kendisini duygu olmadan anlatmasının mümkün olmadığı düşünülebilir (Tarhan, 2014).

Kişilerin dışarıya yansıttıkları tepkileri inceleyen bilim adamları, bazı tepkilerin insan türüne özgü olduğunu fark etmişler ve buradan yola çıkarak duyguların evrensel olabileceğine ilişkin savlar ortaya atmışlardır. Bu çalışmaları, yeni doğan bebeklerin duygusal ifadeleri ve kültürler genelinde ifade tutarlılıklarına dayanarak yapmışlardır (Gerrig ve Zimbardo, 2013). Evrensel duyguların sayısına ilişkin farklı görüşler olsa da üzerinde fikir birliği bulunan beş temel duygu söylenebilir. Bunlar; kızgınlık, üzüntü, korku, mutluluk ve tiksindir (Türkçapar, 2019). Amerikalı psikolog Daniel Goleman ise sekiz temel duygu olduğunu söyler.

Bunlar: öfke, üzüntü, korku, zevk, sevgi, şaşkınlık, iğrenme ve utançtır (Goleman, 2014).

Duygular, beyindeki belli bölgelerle ilişkili olarak ortaya çıkar. Duyguların ilişkili olduğu nörokimyasallar vardır. Bu nörokimyasalların salgılanması ile birlikte duyguyu deneyimlemeye başlarız. Beraberinde bazı bedensel yaşantılar, davranışsal ve düşünsel alanda değişimler görülür. Örneğin, korku duygusunu yaşayan bir kişide soluk alıp verme hızında artış, kalp atım hızında artış, göz bebeklerinde büyüme, kan basıncında değişim, çarpıntı vb. fizyolojik değişimler; geri çekilme ya da üstüne gitme gibi davranışsal değişimler; tehlike algısı ve tehlikelere, tehditlere yönelik düşünsel değişiklikler olur (Türkçapar, 2019).

İşlevi açısından düşünüldüğünde duygu, bir anlamda insanın iç dünyasının bir alarm sistemidir. Olaylar, kişiler ve nesnelere yönelik düşüncelerimizi dış dünyaya aktaran bir sinyal niteliğindedir. En önemli işlevi ise etrafımızda olup bitenleri fark edip uygun davranışı sergilememizi sağlamasıdır (Türkçapar, 2019).

1.2.2. Zeka

Zeka, olduğu varsayılan hipotetik bir kavramdır. Kesinleşmiş bir tanımı olmamakla birlikte birçok zeka araştırmacısının genel tanımı şu şekildedir: “Zeka, planlama, problem çözme, mantık kurma, soyutlama, karmaşık fikirleri kavrama, öğrenme ile birlikte birçok şeyi kapsayan genel zihinsel yetenektir.” (Gerrig ve Zimbardo, 2013). Bir başka tanıma göre zeka, deneyimlerden öğrenebilme ve değişen şartlara adapte olabilme yeteneğidir. Bununla birlikte akıl yürütme, soyut düşünme, mantıklı karar verme gibi birçok bileşeni vardır (Canan, 2017). Türkiye Zeka Vakfı'nın (2020) zeka tanımı ise şöyledir: Algular ve kavramlar aracılığı ile nesnelere arası bağlantı kurabilme, soyut düşünme, muhakeme edebilme ve bunun gibi zihinsel işlevleri bir amaca yönelik kullanabilme becerisidir. Bir çok psikolog zekanın ölçülüp tek bir değerde sayılaşdırılabileceği yönünde hemfikir iken bazı psikologlar, zekanın farklı bileşenleri olduğu için, ölçümün ayrık olarak yapılması gerektiğini söylemektedirler.

Zekanın sistemli olarak ölçümü ilk kez 1905 yılında Alfred Binet tarafından yapılmıştır. Entelektüel becerilerin standartlaştırılmasına Fransa'da başlanmış kısa

süre sonra Amerikalı psikologların da ilgi alanına girmiş ve “intelligence quotient (IQ)” kavramı ortaya atılmıştır. Zeka testleri farklı amaçlarla kullanılmaktadır. Başarı testleri ile birlikte akademik planlama, nöropsikolojik değerlendirme, öğrenme bozukluklarının ve zeka gelişim bozukluklarının tanınması, üstün zekalı çocukları tespiti, zeka testlerinin kullanım alanlarındandır. Günümüzde, en sık kullanılan zeka testleri, Wechsler Yetişkin Zeka Ölçeği IV. sürüm (WAIS-IV), Wechsler Çocuklar için Zeka Ölçeği IV.sürüm (WISC- IV), Wechsler Okul Öncesi ve İlkokul Zeka Ölçeği III. sürüm (WPPSI- III) ve Standford- Binet Zeka Ölçeği V. sürümdür (SBV) (Kring, Johnson, Davison ve Neale, 2015).

Howard Gardner, zeka kavramını geleneksel zeka kavramının ötesine taşımış ve çoklu zeka kuramını ortaya atmıştır. Kuramına göre, insan deneyimlerini kapsayan farklı zeka türleri vardır ve bu zeka türlerini belirleyebilmek için kağıt kalem testleri ve basit nicel ölçümlerden fazlası gereklidir. Gardner, sekiz zeka türü belirlemiştir. Bunlar; sözel/ dilsel zeka, mantıksal/ matematiksel zeka, görsel/ uzamsal zeka, bedensel/ devinimsel zeka, müziksel zeka, sosyal/ kişilerarası zeka ve kişiye ait/ içsel zekadır (Gerrig ve Zimbardo, 2013). Bu kurama göre, mantıksal/ matematiksel zekası yüksek bir çocuk, yeterli etkileşimin bulunduğu sosyal bir ortamda değilse sosyal/ kişilerarası zeka türünde körelebilir. Bu anlamda tek bir zeka türüne bakılarak geri ya da üstün zeka demek mümkün değildir (Canan, 2017).

Son yıllarda Gardner’ın çoklu zeka kavramından yola çıkarak, kişilerarası ve kişiye ait zeka ile ilişkili yeni bir zeka türü olan “duygusal zeka” keşfedilmeye başlanmıştır.

1.2.3. Duygusal Zeka

Duygusal zeka, İngilizcede “emotional quotient” yani EQ olarak ifade edilir. EQ, geleneksel zeka türü olarak bilinen ve zihinsel/ mental yetenekleri ifade ettiği bilinen IQ’dan sosyal ve duygusal becerileri ölçmesi yönüyle ayrılır (İşiten, 2016). Kişilik özellikleri ve karakter ile yakından ilişkisi olduğu düşünülen duygusal zeka, hayat başarısı için önemlidir. Peter Salovey, ruh sağlığının korunmasında, sağlıklı iletişim becerilerinde duygusal zekanın önemini vurgulamıştır (Ertekin Alkan, 2016).

Duygusal zeka, kendini harekete geçirme, engellere rağmen yaşamı sürdürme, dürtüleri bastırabilme, hazzı erteleyebilme, ruh halini regüle edebilme, empati yapabilme, umut edebilme şeklinde ifade edilen bir zeka tipidir (Goleman, 1998).

Canan (2017)'in tanıma göre duyguları analiz edip okuyabilme, onları yönetebilme, başkalarının mesajlarını okuyabilme, empati kurabilme gibi yetenekleri içeren bir tür zekadır.

Tarhan (2016), duygusal zekayı nöropsikolojik perspektiften şu şekilde ifade eder: "Düşüncenin duyguya dönüşmesi, duyguların aktarımı esnasında bazı zihinsel materyalleri kullanırız. Bu materyaller nörokimyasal maddeler ve enzimlerdir. Duyguların ifade edilmesinde özellikle serotonin, dopamin, adrenalin, noradrenalin gibi kimyasallar kullanırız. Duygusal zeka ise beynimizdeki bu kimyasalların doğru şekilde üretilip yönetilmesidir."

Duygusal anlamda zeki olarak nitelendirilen insanlar, mutlu ve başarılı bir hayat için gerekli olan duygusal niteliklere sahiptir. Duygusal anlamda zeki insanların, evlilik başarısı, arkadaşlık ilişkileri, hayat başarısı yüksektir. Hayata ve geleceğe umut ile bakarlar, zorluklar karşısında kolay kolay pes etmezler. Problem çözümünde iyidirler, uzlaşmayı bilen, affedebilen, hoşgörülü, iyimser bireylerdir. Duygusal zeka eksikliğinde ise depresyon, madde bağımlılıkları, hayat başarısında düşüş araştırmalarca ortaya konmuştur (Tarhan, 2016).

1.2.4. Duygusal Zekanın Doğuşu

Kişilerin, varoluşunun farkına varması, bir yaşam amacının gerekliliğinin hem kişisel hem toplumsal anlamda önem kazanması duygusal zeka kavramının gelişmesine zemin hazırlamıştır. Yüzyıllar önce Doğu dünyasında duygular bir kültürel kod olarak mevcut iken Batı dünyasında duygulara henüz önem verilmiyordu. Hatta duyguların, bilişsel zekayı olumsuz etkileyebileceği düşünüldüğünden zeka testlerinde duygulara yer verilmemesi konusunda birçok Batılı bilim adamı hemfikirdiler (Doğan ve Şahin, 2007). Batı'nın insanı değerlendirmede akılcı ve maddeci yaklaşımı, psikolojik anlamda kötü sonuçlar doğurunca duygulara verilen önem arttı.

Batı’da 1900-1966 yılları arasında ilk kez Thorndike tarafından kullanılan “sosyal zeka” kavramı ile duygusal zekanın ilk temelleri atıldı. 1970-1989 yılları arasında beyin çalışmaları ile birlikte duygu ve mantık arasındaki bağlantılar açıklanmaya çalışılmış, sosyal zeka üzerine deneysel çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Bu dönemlerde nadiren duygusal zeka kavramı kullanılmıştır (Dal, 2015). Batı dünyasında duygusal zeka terimi ilk kez 1990 yılında Harvard Üniversitesi’nden psikolog Peter Salovey ve Hampshire Üniversitesi’nden psikolog John Mayer tarafından kullanılmıştır (İşiten, 2016). 1990-1993 yıllarında duygusal zeka üzerine ilk makaleler çıkarılmaya başlanmış (Dal, 2015). Salovey, David R. Caruso ile birlikte “The Emotionally Intelligent Manager (Yönetimde Duygusal Zeka)” isimli kitabı çıkarmıştır (Ertekin Alkan, 2016). 1995 yılında Daniel Goleman tarafından “Duygusal Zeka” isimli kitap yayımlanmış ve toplum tarafından büyük ilgi ile karşılanan kitap çok satanlar listesine girmiştir. 1995 yılı itibariyle duygusal zeka üzerine çalışmalar artmış ve günümüzde de duygusal zeka ve değişik zeka modelleri üzerinde çalışılmaktadır.

1.2.5. Duygusal Zeka Kuramları

Duygusal zeka kuramları, kişilerin duygularını nasıl kullandığını, bunun etkilerini, sonuçlarını anlamayı ve açıklamayı hedefleyen düşünce sistemleridir. Duygusal zeka kuramları temel olarak iki ana grupta toplanır. Bunlar: yetenek tabanlı kuramlar (ability based) ve karma (mixed) kuramlardır. Temel çıkış noktaları aynı olmakla birlikte yetenek tabanlı kuramlar, duyguyu işleme becerisinin duygusal zekayı yansıttığını söylerken; karma kuramlar, duygusal zekayı yetenek ve kişilik özellikleri faktörlerinin birleşimi ile açıklar (Doğan ve Şahin, 2007). Duygusal zeka kuramlarının başlıca temsilcileri; John Mayer ve Peter Salovey, Robert Cooper ve Ayman Sawaf, Revuen Bar-On, Daniel Goleman’dır.

1.2.5.1. John Mayer ve Peter Salovey’in Duygusal Zeka Kuramı

Duygusal zeka terimini ilk kez kullanan Mayer ve Salovey’e göre duygusal zeka, duygu ve zekanın karşılıklı değişimini içeren bir yetenektir. Duygusal zekayı

“Duyguları doğru anlama, algılama, ifade etme yeteneği, duyguları kontrol etme yeteneği.” olarak tanımlamaktadır. Bu zeka türü geliştirilebilen, yaş ve tecrübeyle şekillenen ve zihinsel beceriler ile doğrudan ilişkili olan bir zeka türüdür. Kendi duygularını tanıyıp, kullanabilen yani duygusal zekası yüksek olan kişiler, duygusal zekası düşük olan kişilere nazaran olumlu ruh haline daha çabuk girebilmektedirler (Mayer ve Salovey, 1993).

Mayer ve Salovey’in kuramı, yetenek tabanlı kuramdır. Kurama göre, duygusal zeka basit süreçlerden karmaşık süreçlere doğru ilerleyen dört bölümden oluşur. En basit düzeyi oluşturan birinci bölüm, “duyguları algılama, değerlendirme ve ifade etme” olarak isimlendirilir. Bu alana özgü yetenekler, kişinin kendisinin ve başkasının duygularını anlayıp ifade etmesi, farklı duyguların ayırt edilmesi, duyguların ve gereksinimlerin iletimidir. “Duyguların kullanımı” adlı ikinci bölümün kapsadığı yetenekler ise duyguların dikkati ve düşünceyi yönetimi, duyguları kişilerin algılaması ve farklı bakış açısı oluşturma gücü, problem çözümdür. Üçüncü bölüm, “duyguları anlama ve muhakeme etme” olarak isimlendirilir. Bu alana özgü yetenekler, duyguların nitelendirilmesi ve farklı duygularla ilişkisi, duyguların içeriklerinin ve ilişkilerinin bilgisi, karmaşık duyguların yorumlanması ve değişik duyguların birleşiminin anlaşılması, duygular arası geçişi kavramaktır. Son bölüm olan ve en karmaşık süreci içeren dördüncü bölüm, “duyguları yönetme ve düzenleme” bölümüdür. Bu alana tanımlanan yetenekler ise, her türlü duyguya açık olma, duyguların duygusal ve zihinsel gelişimde kullanımı, olumsuz duygularla baş edebilmek, olumlu duyguların etkisini arttırabilmek ve başkalarının duygularını yönetebilmektir (Mayer ve Salovey, 1997).

Özetle, birinci ve ikinci bölümler, duygu sisteminin bilgi işlemi alanıyken üçüncü ve dördüncü bölümler kişilerin hedefleri, planları, kişilikleri ile bütünleşik bölümlerdir (Mayer, Salovey ve Casuro, 2004). Dört seviyeli bu hiyerarşinin en alt basamağında yetenek, duyguların algılanmasıdır. İkinci seviyenin yeteneği, bilmeyi kolaylaştırmak için zekanın duyguları kullanmasıdır. Üçüncü seviyenin yeteneği, duyguyu anlayıp analiz etmedir. En karmaşık seviye olan dördüncü bölümün yeteneği ise duyguların düzenlenmesidir (Doğan ve Şahin, 2007).

1.2.5.2. Robert Cooper- Ayman Sawaf Duygusal Zeka Kuramı

Cooper ve Sawaf'a göre duygusal zeka, kişinin enerjisini, duygularının gücünü, bilgisini ve ilişkisinin kaynağını gösteren bir anlama, duyumsama yeteneğidir (Doğan ve Şahin, 2007). Duygusal zekanın geliştirilebilir olduğunu ve bunun için bir çalışma programı gerekliliğinin altını çizerler. Cooper ve Sawaf özellikle duygusal zeka ve liderlik ilişkisini incelemiş ve "Liderlikte Duygusal Zeka" isimli kitabı çıkarmışlardır (Altunbaş, 2018).

Duygusal zekayı karma kuram temelinde açıklar ve bu kuramına "Dört Köşe Taşı Modeli" adını verir. Modelde duygusal zeka, felsefi yaklaşımdan uzaklaştırılarak bilimsel perspektiften incelenir. Modelde duygusal zeka kavramını köşe taşı olarak ifade ettiği dört boyutta açıklar. Bu boyutlar şu şekildedir:

Duyguları öğrenme boyutu: kişinin duygusal bilgi edinip duygusal birikim oluşturmasını ifade eder. Alt boyutları: duygusal dürüstlük, duygusal enerji, pratik sezgi ve duygusal geribildirimdir. Duygusal zindelik boyutu: duyguları tanıma yeteneğini güven yetisinin gelişimi ile açıklar. Alt boyutları: esneklik, yenilenme, güven çemberi, yapıcı hoşnutsuzluk ve özerklidir. Duygusal derinlik boyutu: kişinin içsel alanlarını toplum yararına kullanabilmesi, bireyin potansiyelini amaçlarına ulaşırken bir araç olarak kullanabilmesini ifade eder. Alt boyutları: adanmışlık, dürüstlüğü yaşamak ve özgün potansiyel ve amaçtır. Duygusal simya boyutu: akıcı zeka, fırsatları öngörüp gelecek adına atılım yapabilmek, durumsal değişim ve önsezisel yeniliği içeren bir simya oluşturmayı ifade etmektedir. Alt boyutları: fırsatı sezme, geleceği yaratmak, düşünsel zaman değişimi ve sezgisel akıştır (Altunbaş, 2018).

1.2.5.3. Reuven Bar-On Karma Kuramı

Duygusal zeka üzerine çalışmalar yapan bir başka kuramcı Bar-On'dur. Bar-On'a göre duygusal zeka, bilinçdışı bir yetenektir. Bu yetenek kişilerin hayat başarısını etkileyen, bireyin istekleri ve baskılarıyla başa çıkmasını sağlayan bir niteliktedir (Özer, 2013). Bar-On, duygusal zekayı beş temel boyutta ele alır. Bu boyutlar; kişisel

beceriler, kişilerarası beceriler, uyumluluk, stresle başa çıkma ve genel ruh durumudur.

Kişisel beceriler boyutu: kişinin iç dünyası, içindeki güç ve sahip olduklarının farkındalığı ile ilgilidir. Kendine güvenmek ve saygı duymak, duygusal benlik bilinci, bağımsızlık ve kendini gerçekleştirme, kişisel beceriler boyutunun temel kavramları arasındadır. Kişilerarası beceriler boyutu: kişinin sosyal alanda diğer bireylerle olan iletişim becerilerini ifade eder. Empati, sosyal sorumluluk ve kişilerarası ilişkiler bu boyutla yakından ilgilidir. Uyumluluk boyutu: bireyin çevreden gelen istek ve taleplerle nasıl başa çıktığı ile ilgili bir yetenektir. Esneklik, problem çözme ve gerçeklik testi bu boyutu temsil eder. Stresle başa çıkma boyutu: kişinin stresle mücadele gücünü gösteren bir yetenektir. Strese karşı tolerans ve dürtülerin kontrolü bu boyutla ilgilidir. Genel ruh durumu boyutu: iyimserlik karamsarlık dengesini kurabilme, olumlu duygulara sahip olma ve bireyin mutluluğu ile ilgili bir yetenektir. Bar-On'a göre duygusal zekası yüksek kişiler her şeye rağmen hayat başarısını elde edebilen kişilerdir (Özer, 2013).

1.2.5.4. Daniel Goleman'ın Duygusal Zeka Kuramı

Daniel Goleman'ın duygusal zeka çalışmaları sadece bilimsel alanda yankı bulmamış aynı zamanda bu kavramın toplumda değer kazanmasını da sağlamıştır. Çıkartmış olduğu "Duygusal Zeka" isimli kitap bu kavramın 90'lı yıllara damga vurmasına neden olmuştur (Dal, 2015). Goleman kuramını Mayer ve Salovey'in duygusal zeka kuramının üzerinde geliştirmiştir. Farklılaştığı nokta ise Mayer ve Salovey yetenek tabanlı bir kuram inşa ederken, Goleman'ın kuramının karma nitelik taşımasıdır. Goleman, duygusal zeka üzerine konuşan ilk kişi olmamasına rağmen iş yaşamındaki başarı ve hayat başarısı ile duygusal zeka arasındaki ilişkiyi açıklaması bakımından bir ilk niteliği taşımaktadır (Goleman, 1998). Bu kurama göre duygusal zeka, kişinin kendisini ve başkalarının hislerini tanıması, kendi kendini motive edebilme gücü, ilişkilerde duyguları yönetebilme becerisidir (Doğan ve Şahin, 2007).

Goleman, duygusal zekanın beş boyutu olduğunu söyler. Bunlar: özbilinç (özdeğerlendirme, duygusal bilinç), duyguların yönetimi, kendini harekete geçirme, empati ve sosyal becerilerdir. Özbilinç kişinin yaşadığı ve hissettiği duyguları

tanıyabilmesi ve yaşamda aldığı kararlarda bu duyguları kullanabilme becerisini ifade eder. Bunun için ise özgüven, gerçekçi değerlendirme ve kişinin kendisi ile alay edebiliyor olması gereklidir. Duyguların yönetimi kişinin olumsuz duygularla baş edebilmesi ve duygularını ve tepkilerini doğru yönetebilmesi ile ilgilidir. Güvenilir ve dürüst kişiler, belirsizlik karşısında rahat olabilen ve değişikliklere karşı esnek olabilen kişiler duygularını daha iyi yönetebilmektedir. Kendini harekete geçirme kişinin kendisini akış durumuna geçirebilmesi ve bu akış içinde karşılaşılan engeller ve sorunlara karşı etkili başa çıkma mekanizmaları geliştirebilmesi ile ilgili bir boyuttur. Başarıya karşı güçlü istek, başarısızlıklara iyimser yaklaşabilmek bu boyut için gereklidir. Empati başka kişilerin duyguları ve düşüncelerini, tarafsız ve objektif bir şekilde değerlendirebilme ve başkalarının yerine kendini koyabilme becerisini ifade eder. Sosyal beceriler sosyal ilişkilerin kavranması, başkalarının duygularının farkına varılıp bunların yönetilebilmesi ve insanlarla sorunsuz geçinebilme yeteneğidir. Kişilerin ikna edicilik ve liderlik özelliklerinin varlığı bu boyuttaki performansın yüksekliğine işaret eder (Altunbaş, 2018; Dal, 2015; Doğan ve Şahin, 2007; Özer, 2013).

1.2.6. Duygusal Zekanın Gelişimi

Duygusal zeka, öğrenilebilen ve geliştirilebilen bir zeka türü olmakla birlikte %50'si doğuştan gelmektedir (İşiten, 2016). EQ ile IQ arasındaki en önemli fark, EQ'nun gelişime çok daha açık olmasıdır. IQ, yaklaşık 17 yaş civarında pik noktaya ulaşır ve yaşlılık dönemine kadar değişmez. EQ gelişimi hayat boyu devam eder (Demirsoy, 2016). Duygusal zeka, yaşamın ilk yıllarında anne ile bebek arasındaki ilişki ile gelişmeye başlar. Bebeğin sinyallerini takip edip, yorumlayıp bebeğin ihtiyaçlarına göre cevap veren anne ile bebek arasında bağ oluşur. Bebek ilk duygusal öğrenmelerini bu bağ içinde yakalar (Devecigil, 2019). Duygusal zekanın gelişiminde çocukluk döneminden ergenlik dönemine geçiş aşamasında, hayattan alınan dersler önemli rol oynar. Zihinsel ve bilişsel işlevlerin gelişmesi, duygusal verileri de şekillendirir. Etkileşim içinde gelişen zihinsel ve duygusal veriler, en iyi performansı beraberken gösterir. Yani duygusal zekanın yükselişi entelektüel zekanın gelişimi ile paralellik gösterir (İşiten, 2016).

1.2.7. Duygusal Zekanın Ölçümü

Duygusal zekanın tanımındaki çeşitli farklılıklar ve düşünürlerin farklı kuramsal yaklaşımları sebebiyle tek bir ölçümden bahsedilememektedir. Araştırmacıların ölçüm konusunda hemfikir oldukları bir metot henüz geliştirilmemiştir. Genel sınıflandırmaya göre duygusal zeka üç farklı yöntemle yapılabilmektedir (Davis, 2004). Kişilerin sorulara katılma derecelerini beyan ettikleri “kendini rapor etme testleri”, örnek bir durum karşısında bireyin duygularına ilişkin yorumları şıklar vasıtasıyla ifade ettikleri “performans testleri”, kişiyi tanıyan en az iki farklı kişinin sorulara katılım düzeylerini işaretleyerek cevaplandıkları “çoklu değerlendirme testleri” duygusal zekanın ölçümünde kullanılan yöntemlerdir (Doğan ve Şahin, 2007).

1.2.8. Başarı Odaklı Motivasyon ve Duygusal Zeka İlişkisi

Motivasyon, kişiyi harekete geçiren itici güç olarak tanımlanmaktadır. Kişilerin motive olmasında duyguların yeri yadsınamaz bir gerçektir. Duyguların yönlendirilmesi, kullanılması, farkına varılması duygusal zeka ile ilgilidir. Goleman, duygusal zekanın hayal kırıklıklarına rağmen kişinin kendini motive edebilme gücü olduğunu ifade eder. Caruso ve Salovey (2014), kişilerin motivasyonunun artmasında ve başarıyı yakalamasında duyguların önemli bir yer teşkil ettiğini ifade etmektedir. Duygularını tanıyarak onu yönlendirebilmek, yani duygusal zekayı kullanabilmek hedef davranışa yönelik harekete geçebilmeyi, olumlu duygulara odaklanarak motivasyonu arttırmayı sağlar (Turhan ve Çetinsöz, 2019). Amaç ve hedeflere yönelik motivasyonu arttırmada duygusal zekası yüksek kişilerin daha yetenekli olduğu söylenmektedir (Mayer vd., 2004). Aynı zamanda duygusal zekası yüksek kişiler başarıyı yakalamada daha avantajlıdır (Erdoğan ve Kenarlı, 2008; Kavcar, 2011; Kenarlı, 2007; Yeşilyaprak, 2001; Yılmaz, 2007).

Bu bilgiler ışığında motivasyonun artırılmasında duygusal zekayı geliştirmeye yönelik programların etkili olabileceği düşünülmektedir. Ancak yine de motivasyon ile duygusal zeka arasındaki ilişkiyi yordayan sınırlı sayıda araştırma mevcuttur (Turhan ve Çetinsöz, 2019). Turhan ve Çetinsöz’ün (2019), turizm öğrencileri ile yaptığı çalışmada duygusal zeka puanları ile katılımcıların toplam motivasyon

puanları arasında orta düzeyde, içsel motivasyon ile yüksek düzeyde, dışsal motivasyon ile orta düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Duygusal zeka ve motivasyon araştırmaları farklı örneklemeler ile çalışılmış ve benzeri bulgulara rastlanmıştır. Çağrı merkezinde çalışan kişiler ile yapılan araştırmada duygusal zeka ve motivasyon arasında ilişki bulunmuştur (Uslu, Kartal ve Durukan, 2018). Sağlık çalışanları ile yapılan bir başka araştırmada aynı değişkenler arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur (Akbolat ve Işık, 2012). Örnekleme ilköğretmenlerinin oluşturduğu, duygusal zeka ve motivasyon değişkenlerinin incelendiği diğer bir araştırmada sonuçlar benzerdir (Ateş, 2014). Canbay'ın (2016) yüksek lisans tezi kapsamında öğrenciler ile yaptığı çalışmada, duygusal zeka ve motivasyon arasında istatistiksel olarak anlamlı sonuçlara ulaşılarak pozitif yönlü orta ve yüksek düzeyde ilişkiye dikkat çekilmiştir.

Bu araştırmalar ışığında duygusal zekanın gelişimi desteklediği takdirde akademik başarı ile yakından ilişkili olan motivasyon faktörünün de olumlu etkilendiği düşünülebilir.

1.3.BEŞ FAKTÖR KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ

1.3.1. Kişilik

Kişilik, psikolojinin en çok araştırılan ve kapsamı en geniş olan konularından biridir. Kişiliği açıklamak üzere birçok araştırmacı farklı tanımlamalar yapmıştır. Genel tanımıyla kişilik, kişinin farklı durumlar karşısında verdiği ayırt edici davranışları kapsayan karmaşık psikolojik niteliklerdir (Gerrig ve Zimardo, 2013). Bu davranışların tutarlılığı kişilikte beklenen bir durumdur. Bireyin içte ve dışta verdiği tepkilerin tutarlılığı kişiliği ifade eder. Kişilik, genetik ve çevrenin etkileşimi ile oluşan ve kolay bir şekilde değişmeyen özellikler bütünüdür (Atkinson, Atkinson, Smith, Bem ve Nolen, 2019).

1.3.2. Kişilik ile İlgili Teoriler

Kişilik üzerine geliştirilen teoriler, kişilik yapısını ve kişiliğin işleyişini anlamak amaçlı geliştirilen varsayımsal yaklaşımlardır. Teorisyenlerce kişilerin belirli

durumlar karşısında verdikleri tepkiler gözlemlenerek kişilik hakkında tahminler yürütülmüştür. Oluşturulan bu teoriler iki temel amaca hizmet eder. Birincisi, kişiliğin yapısını ve kaynağını anlamak, ikincisi kişilik değerlendirmelerinden yola çıkılarak olayları ve davranışları tahmin edebilmektir. Teoriler arası farklılıklar, bilgi kaynaklarındaki çeşitlilik ve konuya ilişkin farklı başlangıç noktaları ile ilgilidir. Teorilerdeki bu geniş yelpaze, bizlere insan doğası hakkında daha çok bilgi sunmaktadır (Gerrig ve Zimbardo, 2013).

1.3.2.1. Psikodinamik teoriler

Psikodinamik teoriler, kişiliği yaşam boyu devam eden bir işlem olarak değerlendirmektedir. Bütün psikodinamik teoriler kuvvetli içgüdülerin kişiliğe etki ettiği ve davranışı oluşturduğu yönünde hemfikirdir. Psikodinamik yaklaşımın ilk akla gelen ismi Freud, kişilik teorisini klinik gözlemleri ve terapiye aldığı hastalar üzerinden yola çıkarak oluşturmuştur. Kişiliğin incelendiği ilk kapsamlı kuram olması bakımından önemlidir. Zihinsel hastalıklar üzerine yaptığı yoğun çalışmalar neticesinde normal kişilik teorisini geliştirmiştir. Freud'a göre kişiliğin temel yapısı 6 yaşa kadar oluşur. Kişilik etkili bilinçaltı süreçlerinden etkilenir. Bastırılmış dürtüler ego savunma mekanizması olarak karşımıza çıkar. Freud'un kişilik kuramı kendi takipçileri ve karşıtları tarafından eleştirilmiştir. Çocuk cinselliğine yapılan vurgu, kullandığı yöntemin bilimsel çerçevesi ve çevresel etkileri göz ardı etmesi eleştirildiği alanlar olmuştur. Post- Freudyenler (Adler, Jung, Horney vb.), cinsel dürtülere daha az önemsemekle birlikte öz işlevler üzerine odaklanırlar (Gerrig ve Zimbardo, 2013).

1.3.2.2. Hümanistik teoriler

Kişilik üzerine geliştirilen hümanistik teoriler, kendini gerçekleştirme üzerine odaklanır. Bireylerin yaşam hikayelerinden yola çıkılan hümanistik geleneğe, birey kendini gerçekleştirdiği takdirde potansiyel gelişimini tamamlar. Bu akımın öncüleri olan Carl Rogers, Abraham Maslow gibi teorisyenlerin ortak özelliği bütüncül ve olgusal nitelikte yaklaşım sergilemeleridir (Gerrig ve Zimbardo, 2013). Özgür iradeye inanmak, insan doğasına pozitif yaklaşmak ve davranışların sorumluluğunu kişiye atfetmek bu teorileri ortak paydaya toplamaktadır.

1.3.2.3. Sosyal öğrenme teorileri ve bilişsel teoriler

Sosyal öğrenme teorilerine göre kişilik, öğrenilmiş davranış örüntüsüdür. Kişinin davranışlarının temelinde öğrenme tarihçesi yatar. Bu anlamda kişiliğin gelişiminde asıl unsur içsel dinamikler ya da kalıtım değil, çevredir. Öğrenme kuramları kişiliği pekiştirme tarihi ile ortaya konan gizli ve açık tepkilerin tamamı olarak ifade eder.

Bilişsel kişilik teorileri ise davranış kadar bilişin önemli olduğunu vurgular. Kişilik farklılıklarını, bireyin düşünme ve tanımlama farklılıklarına bağlar. Birey, kendi kişiliğinin gelişiminde etkilidir. Kişiliği etkileyecek olan çevre, kişi tarafından seçilir. Bu minvalde bireyin kendisi de kişiliğini oluşturmada bilfiil rol oynar.

Sosyal öğrenme teorileri ve bilişsel teorilerde düşünce ve davranışlar önemliyken duygular yalnızca kişiliğin bir yan ürünüdür. Bu özelliği nedeniyle birçok kuramcı tarafında eleştirilmiştir. Albert Bandura, Nancy Cantor, Julian Rotter, Walter Mischel bu yaklaşımın önemli temsilcileridir (Gerrig ve Zimbardo, 2013).

1.3.2.4. Beş Faktör Kişilik Teorisi

Beş faktör kişilik modeli, sık rastlanan özellikleri bir araya getirip teorik konseptlerle ve kişilik ölçekleri ile açıklamaya çalışan bir kişilik sistemidir. Bu model büyük beşli olarakta bilinir (McCrae ve Costa, 1997). Beş faktör terimi ilk kez William McDougall (1932) tarafından kullanılmıştır bununla birlikte bugünkü beş faktör tanımına en yakın Donald Fiske(1949)'nin belirttiği tanım ve özelliklerdir (Tatar, Bildik, Saltukoğlu ve Dinçer, 2016). Modele yönelik çalışmalar, Allport (1936), Cattell (1943) ve Diagman (1981) tarafından geliştirilerek devam etmiştir (Çiçek ve Aslan, 2020). Modele en büyük katkının 1985 yılında McCrae ve Costa tarafından yapıldığı görülmektedir. Son geliştirilen modelin güvenilirlik ve geçerlik çalışmalarının evrensel özellik taşıdığı, belirlenen beş kişilik özelliğinin din, kültür, ırk ayrımı olmaksızın aynı olduğu görülmüştür. Bu teoride belirlenen beş kişilik özelliği, temel bazı sorulara yanıt vermektedir. Bu sorular “Duygusal açıdan güvenilir olmayanlar kimlerdir? (Duygusal denge / nevrozizm)”, “ En iyi arkadaşlar kimlerdir ? (Dışadönüklük)”, “ Sürekli çaba sarfeden kişiler kimlerdir? (Sorumluluk)”, “ Kibar ve destekleyici kişiler

kimlerdir? (Yumuşakbaşlılık)”, “Yeni fikirleri üretip başarı elde eden kişiler kimlerdir? (Gelişime açıklık)” (Gerrig ve Zimbardo, 2013).

1.3.2.4.1. Beş Faktör Kişilik Özellikleri

1.3.2.4.1.1. Duygusal Denge / Duygusal Dengesizlik/ Nevrotizm

Beş faktörlü kişilik kuramının bir faktörü olan duygusal denge/ nevroizm, kişinin endişe, güvensizlik, düşünmeden eyleme geçme, sıkıntı, sinirlilik yaşantılarını, depresyonu ifade etmekle birlikte (Tatlılıoğlu, 2013) nörotik bir yapının olup olmadığını gösterir (Tatar ve ark., 2014). Kişilerin nörotik yapıya sahip olduğu durumlarda psikosomatik belirtilerin bir ya da birkaçından şikayetçi oldukları ve genellikle kronik yorgunluk, baş ağrısı, iştahsızlık, görme problemleri ve uyuyamama gibi somatik belirtiler dikkat çeker (Tatlılıoğlu, 2013). Modele göre nevroizm faktörü puanının yüksek olduğu kişiler endişeli, alıngan, öfkeli, güvensiz bireyler; düşük olan kişiler ise rahat, öfkesini kontrol edebilen, stresli durumlar karşısında sakinliğini koruyabilen, kendilerine güvenen, olumlu duyguları yaşamaya meyilli ve duygusal açıdan dengeli bireyler olduğu belirtilmektedir (Doğan, 2013). Yapılan araştırmalara göre nevroitik bireylerin aynı zamanda hassas kişilikler olduğu ve olumsuz duygular dışında yetersiz savunma mekanizmaları ve gerçekçi olmayan düşüncelere sahip oldukları görülmektedir (Tatar ve ark., 2014). Yapılan bazı çalışmalar, bu kişilerin farkındalıklarının düşük olduğunu ortaya koyar niteliktedir (Hanley, 2016). Farklı çalışmalar nevroizm faktöründeki yüksekliğin psikolojik bozukluklara işaret ettiğini söylemektedir (Distel ve ark., 2009; Tatar ve ark., 2014). Kişilik bozukluklarının doğasını anlamak ve normal kişilik özellikleri ile nevroizm ve diğer 4 faktörün arasındaki ilişkiyi görebilmek için beş faktör kişilik modeli önerilmektedir (Distel ve ark., 2009). Nevrotizm faktörünün çeşitli araştırmalarla ilişkili olduğu faktörler bulunmaya çalışılmıştır. Tatar ve arkadaşlarının yaptığı bir çalışma da nevroizm ile iş performansı ilişkisi incelenmiştir. Bu araştırmaya göre, nevroizm faktörünün iş performansını en iyi yordayan faktörlerden biri olduğu düşünülmektedir (Tatar, Saltukoğlu, Dal ve Atay, 2013). Nevrotiklik bireylerin yaşam ve çalışma durumlarına

nasıl tepki verdiklerini belirleyen istikrarlı bireysel farklılıklar olarak ortaya çıkmaktadır (Seibert ve Kreimer, 2001).

1.3.2.4.1.2. *Dışadönüklük*

Beş faktör kişilik özelliklerinden en fazla araştırma konusu olan dışadönüklük faktörü, bireyin girişkenliği ve sosyalliği ile ilgilidir (Çiçek ve Aslan, 2020). Somer, Korkmaz ve Tatar (2002), dışadönüklük faktörünü girişkenlik, canlılık ve coşku hali olarak ifade ederler. Bir başka tanıma göre, dışadönüklük, dış dünyaya yönlendirilen enerji olarak tanımlanır (Chauvin, Hermand ve Mullet, 2007). Dışadönüklük faktörü üzerine ortak görüş, bu niteliğe sahip olan kişilerin enerjik, aktif, risk alabilen, pozitif duygular yaşamaya meyilli, sosyal ve hayat dolu oldukları yönündedir. Dışadönük bireyler kolay arkadaşlık kurabilen, diğer inanlarla kolay iletişime geçebilen, geçimli bireylerdir. Bu kişiler aynı zamanda duygularını kontrol etmede güçlük yaşayan, ani öfkelenen, engellenme toleransı düşük kişiler olabilmektedir. Bu faktörden düşük puan alan kişilerin çekingen, sessiz, soğuk, mesafeli özellikler gösterdiği ifade edilmektedir (McCrae ve John, 1992). Dışadönüklük faktörü ile bazı psikopatolojiler arasında ilişki bulunmuştur. Bu boyuttan yüksek alan kişilerde narsisistik ve histriyonik kişilik bozukluğuna yatkınlık görülürken; düşük puan alan kişilerde şizoid ve çekingen kişilik bozukluklarına eğilim görülmektedir (Tatlıhoğlu, 2013).

1.3.2.4.1.3. *Gelişime Açıklık / Deneyime Açıklık / Zeka /Hayal gücü*

Beş faktör kişilik özelliklerinden üzerinde en az fikir birliği bulunan ve en karmaşık olarak nitelendirilen boyuttur. Gelişime açıklık, zeka, kültür, hayal gücü, bu boyutun farklı isimleridir. Genel anlamda yaratıcı, kültür sahibi, entelektüel düzeyi yüksek, sanatsal düşünme özelliklerine sahip bireyleri ifade eden bir boyuttur. Kişinin kendini ifade edebilmesi, düşüncelerini izah edebilmesi, verileri doğru bir şekilde iletebilme ve görüşleri açık bir şekilde belirtebilme yeteneği olarak ifade edilebilir (Tatlıhoğlu, 2013). Bu boyutta düşük alan kişilerin sanat ve estetiğe karşı ilgisi düşük, rutin faaliyetleri yapan, yeniliğe açık olmayan, durağan ve pasif, çekingen özellikler taşıdıkları söylenebilir.

1.3.2.4.1.4. *Uyumluluk/ Yumuşakbaşlılık / Geçimlilik*

Beş faktör kişilik özelliklerinden yumuşakbaşlılık boyutu, kibar, güvenilir, hoşgörülü, arkadaş canlısı, işbirliği içinde çalışmayı seven, yumuşak kalpli kişileri ifade eden bir boyuttur (McCrae ve John, 1992). Bu boyuttaki düşük puan kötümser, güvensiz, intikamcı, kaba, merhametsiz, çıkarıcı olarak tanımlanır. Beş faktör kişilik özelliklerinden yumuşakbaşlılık alt boyutunun duygusal zeka, psikolojik iyi oluş, yaşam doyumu gibi kavramlarla pozitif korelasyon gösterdiği birçok araştırma tarafından ortaya konmuştur. Bu faktörün genellikle ahlaki değerleri yansıttığı düşünülmektedir. Bu boyutta yüksek alan bireylerin heyecandan uzak duran ve sakin kişiler olduğu birçok araştırma tarafından ortaya konmuştur (Çiçek ve Aslan, 2020). Bu faktörlere ait tipik özellikler kadınsılık, sevgi, ilgi, hoşlanma, dürtüleri baskılabılme, kendini kontrol etme, şefkat gösterme, olumlu ilişkiler kurma olduğu düşünülmektedir.

1.3.2.4.1.5. *Sorumluluk / Özdenetim*

Beş faktör kişilik özelliklerinden sorumluluk boyutu, disiplin, sabır, organizasyon, başarı, motivasyon, planlılık, gibi kavramlarla ilişkilidir. Bu özelliğe sahip kişiler kararlılık gösteren, bilinçli, özdisiplin becerisine sahip kişiler olmaktadır. Sorumluluk boyutunda yüksek puan alan kişilerin yüksek başarı elde edebileceği düşünülmektedir. yüksek puan alanlar, disiplinli, azimli, dikkatli, hedefine kitlenen kişiler olmaktadır. Sorumluluk alt boyutunda düşük puan alan kişiler ise dikkati çabuk dağılan, tembellik gösteren, erteleyen, hedeflere ulaşmada esnek olan kişilerdir (Tatar ve ark., 2014).

1.3.3. Başarı Odaklı Motivasyon ve Kişilik İlişkisi

Bireyi, bir hedefe doğru yönlendiren motivasyon ile kişilik özellikleri arasında ilişkiyi ortaya koymayı hedefleyen birçok araştırma vardır. Heaven'ın yaptığı araştırmada başarı motivasyonu ile dışadönüklük arasında pozitif bir ilişki; psikotizm ile olumsuz ilişki görülmüştür (Heaven, 1990). Bir araştırmaya göre dışadönüklük ve sorumluluğun, başarı odaklı motivasyonu belirleyen kişilik özellikleri olduğu ve bu kişilik özelliğine sahip olanların doğrudan öğrenme yöntemini tercih ettikleri

düşünülürken, nevroitiklik ile başarı odaklı motivasyon arasında zıt yönlü bir ilişki bulunmuştur. Bu çalışmada nevroitiklik kişilik özelliğine sahip olan bireylerin, başarıya motive olmakta güçlük çektikleri, derslerde dolaylı öğrenme yöntemine başvurdukları ve ders materyali belirlemede güçlük çektikleri görülmüştür (Busato, Prins, Elhout ve Hamanker, 1999). Busato ve arkadaşlarının farklı yıllarda yaptığı çalışma sonuçları benzerlik göstermektedir. Bu çalışmalara göre, başarı motivasyonunu arttıran kişilik özelliklerini sorumluluk, gelişime açıklık, uyumluluk ve dışadönüklük olarak bulgulamışlardır (Busato ve ark., 1999; Busato, Prins, Elhout ve Hamanker, 2000). Başka bir çalışmaya göre, sorumluluk ile içsel ve dışsal motivasyon arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmış ve bu kişilik özelliğinin akademik başarıya aracılık ettiği sonucuna ulaşılmıştır (Komarraju, Karau ve Schmeck, 2009). Başarıya yönelik kaygı ile nörotisizm arasında; gelişime açıklık kişilik özelliği ile içsel motivasyon arasında; dışadönüklük ve sorumluluk kişilik özelliklerinin hem dışsal hem içsel motivasyonla ilişkili olduğu ortaya konmuştur (Clark ve Schroth, 2010). Uyumlu ve sağlıklı ilişkiler kurabilen insanların başarıya motivasyonunun olduğu ve başarıyı sürdürme çabaları dikkat çekmektedir (Üstün ve Koca Ballı, 2019). Birçok araştırma başarı odaklı motivasyon ile kişilik özellikleri arasındaki açık ilişkiyi göstermektedir.

1.4.AMAÇ

Bu bilgiler çerçevesinde araştırmanın amacı, ülkemizde yüksek akademik başarının bir ölçütü olarak kabul edilen üniversiteye giriş sınavında ilk 1000 derecesine sahip olan kişilerin, başarıya yönelik motivasyonunu anlamak üzere duygusal zeka ve kişilik özelliklerinin etkisini incelemektir. Bu çalışmada duygusal zeka ve kişilik özelliklerinin başarı odaklı motivasyonda etkili olduğu düşünülmektedir. Duygusal zeka ve kişilik özelliklerinin başarı odaklı motivasyonun iç etkiler, dış etkiler, hedef büyütme ve öz bilinç faktörleri üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNTEM

2.1.ARAŞTIRMA ÖRNEKLEMİ VE KATILIMCILAR

Araştırma örneklemini, üniversiteye giriş sınavında ilk 1000 derecesine sahip kişiler oluşturmaktadır. Araştırmaya 300 kişi katılmıştır. Bu kişilere kartopu örnekleme yöntemi ile ulaşılmıştır. Katılımcıların %64'ü kadın (192 kişi), %36'sı erkektir (108 kişi). Katılımcıların yaş aralığı 17-58 arasında değişmekle beraber yaş ortalaması 21,73, standart sapması ise 3,74 olarak bulunmuştur.

2.2.VERİLERİN TOPLANMASI

Verilerin toplanması, etik kurul izni ve katılımcıların onayı ile başlamıştır. Katılımcılara gerekli bilgilendirme yapıldıktan sonra cevapların bir kısmı basılı anket formu ile bir kısmı online platform üzerinden hazırlanan anket formu ile gönüllülük esasına dayalı olarak toplanmıştır. Anketin tamamlanma süreci, ortalama 10- 15 dakika sürmüştür. Anketi cevaplandıran 341 kişi olmasına karşın, örneklem özelliğini taşımayan bazı katılımcılar çalışmadan çıkarılmış ve analize 300 kişi ile devam edilmiştir.

2.2.1. Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan veri toplama araçları, kişisel bilgilere ulaşmak amacıyla “Demografik Bilgi Formu”, başarı odaklı motivasyonu belirlemek amaçlı “Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği (BOM) ” , duygusal zekayı belirlemek için “Schutte Duygusal Zeka Ölçeği”, kişilik özelliklerini belirlemek üzere “Büyük Beş-50 Kişilik Testi” kullanılmıştır.

2.2.1.1. Demografik Bilgi Formu

Demografik bilgi formunda katılımcılara, cinsiyet, yaş, üniversite, bölüm, üniversite sınavına giriş sıralaması ve yılı, eğitim düzeyi, mezun olunan lise türü,

yaşamın çoğunun geçirildiği yer, sosyoekonomik durum, kardeş sayısı, anne baba eğitim seviyesi ve ebeveyn tutumlarına ilişkin sorular sorulmuştur.

2.2.1.2. Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği (BOM)

Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği, Semerci (2010) tarafından geliştirilen, kişilerin başarmaya yönelik motivasyonlarını belirleyici 35 sorudan oluşan bir ölçektir. 5'li Likert derecelendirmeye sahiptir. Maddeler için cevaplar, 1: Hiç katılmıyorum, 2: Çoğunlukla katılmıyorum, 3: Kısmen katılıyorum, 4: Çoğunlukla katılıyorum, 5: Tamamen katılıyorum şeklindedir. Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği 4 alt boyutu ele almaktadır. Bunlar: Dış etkiler (12 madde), iç etkiler (9 madde), hedef büyütme (6 madde) ve öz bilinç (7 madde) şeklindedir. Ölçek 4 alt boyutla birlikte Başarı Odaklı Motivasyon toplam puanını da vermektedir. Alt boyutlar, toplam varyansın %37,91'ini açıklamaktadır. Toplam ölçek için hesaplanan Cronbach-Alpha güvenilirlik katsayısı 0,895 olarak bulunmuştur. Ölçekten alınan yüksek puan, ilgili alt boyuttaki yükselmeyi gösterir (Semerci, 2010). Çalışma boyunca incelenen alt boyutlar; iç etkiler puanı, dış etkiler puanı, hedef büyütme puanı ve öz bilinç puanı olarak ifade edilmiştir.

2.2.1.3. Schutte Duygusal Zeka Ölçeği

Schutte Duygusal Zeka Ölçeği, 1998 yılında Schutte, Hall, Haggerty, Cooper, Golden ve Dornheim tarafından duygusal zekayı belirlemek amaçlı geliştirilmiştir. Testin ilk geliştirilmiş hali 33 maddeden oluşmaktadır. 2004 yılında Schutte Duygusal Zeka Ölçeği, Austin, Saklofese, Huang ve McKenney tarafından 41 madde olarak yeniden düzenlenmiştir. Türkçeye uyarlanması, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları 2011 yılında Tatar, Tok ve Saltukoğlu tarafından gerçekleştirilmiştir.

Ölçek, 21'i ters madde olmak üzere 41 maddeden oluşmaktadır ve cevaplar 5'li Likert derecelendirmeye sahiptir. (1: Kesinlikle Katılmıyorum - 5: Tamamen katılıyorum) Duygusal zekayı 3 alt boyutta değerlendirmektedir. Bu alt boyutlar: İyimserlik / ruh halinin düzenlenmesi, duygulardan faydalanma ve duyguların ifadesi şeklindedir. Ölçek, 3 alt boyutla birlikte toplam duygusal zeka puanını da vermektedir. Puanlardaki artış ilgili alanda yükselmenin göstergesidir. Alt boyutlarda toplam ölçek

için Cronbach-Alpha iki yarım test güvenilirlik katsayıları birinci yarı için 0,69 iken ikinci yarı için 0,71 şeklinde rapor edilmiştir (Tatar, Tok ve Saltukoğlu, 2011). Ancak ölçeğin Türkçeye çeviri aşamasında alt boyutlarda belirgin sorunlarla karşılaşmış ve birçok çalışmada alt boyutların toplam puanının kullanılmadığı bilgisine ulaşılmıştır. Bu sebeple, bu araştırmada da duygusal zekanın alt boyut puanları ele alınmamış, yalnızca duygusal zeka toplam puanı ile çalışılmıştır. Duygusal zeka toplam puanı çalışma boyunca duygusal zeka puanı olarak ifade edilmiştir.

2.2.1.4. Büyük Beş-50 Kişilik Testi

Beş faktör kişilik modelinden temel alan, orijinal adı “Big-Five Personality Questionnaire” olan kişilik testi, Tatar (2017) tarafından Türkçeye “Büyük Beş-50 Kişilik Testi” olarak çevirilmiştir. Ölçek, 24’ü ters madde olmak üzere toplam 50 maddeden oluşmaktadır. Maddelerin cevaplandırılması 5’li Likert tipindedir. Büyük Beş -50 Kişilik Testi, kişiliğin 5 faktörünü ölçmektedir. Faktörler: Dışa dönüklük, uyumluluk, sorumluluk, duygusal dengelilik, gelişime açıklık/ zekadır (Tatar, 2016). Her bir faktör 10 madde ile değerlendirilmektedir. Ölçekten alınan yüksek puanlar ilgili faktör özelliğinde yükselmeyi gösterir. Büyük Beş-50 Kişilik testinin beş faktörle toplam varyansın %35,58’ini açıkladığı rapor edilmiştir. Ayrıca faktörler arası iç tutarlılık katsayısı 0,65-0,79 aralığında bulunurken, test tekrar test güvenilirlik katsayısı 0,55-0,80 aralığında bulunmuştur. Büyük Beş-50 Kişilik Testi, Beş Faktör Kişilik Envanteri kısa formu ile de karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma sonucu testlerin faktörlerinin birbirleri ile bağıntıları 0,51-0,66 aralığında hesaplanmıştır (Tatar, 2017). Çalışma boyunca kişiliğin boyutları, dışadönüklük puanı, uyumluluk puanı, sorumluluk puanı, duygusal denge puanı, gelişime açıklık puanı olarak ifade edilmiştir.

2.3. VERİLERİN ANALİZİ

Verilerin analizi, SPSS.21 (Statistical Package for Social Sciences) versiyonu kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların demografik verilerine ilişkin frekans dağılımları ve tanımlayıcı istatistik değerleri hesaplanmıştır. Kullanılan ölçek toplam puanları ve alt ölçek puanlarının dağılımları incelenerek bu puanlara dair dağılımların normal dağılım olduğu varsayılmıştır. Normallik dağılımının incelenmesi, Z skorları, histogram ve kutu grafikleri, eğiklik ve basıklık ölçülerinden yararlanılarak yapılmıştır. Kullanılan ölçeklerin güvenilirlik analizini yapmak üzere Cronbach- Alfa iç tutarlılık katsayıları hesaplanmıştır; ölçekler arası ilişkiyi saptamak üzere korelasyon analizi yapılmıştır. Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği toplam puanı ve alt ölçek puanları ile Duygusal Zeka Ölçeği toplam puanı ve kişiliğin beş boyutunun toplam puanları arasındaki ilişkiyi incelemek üzere Çoklu Regresyon Analiz modelleri kurulmuştur.

2.4. BULGULAR

Bu bölümde, katılımcıların demografik bilgilerine ilişkin frekans değerleri ve tanımlayıcı istatistik bilgileri; ölçeklerin tanımlayıcı istatistik bilgileri, güvenilirlik analizleri, korelasyon analizleri; bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkiyi ortaya koymak üzere çoklu regresyon analizleri sunulmaktadır.

Tablo 1. Örneklemin Demografik Değişkenler Açısından Dağılımı

Değişken	Kategori	Kişi Sayısı (n)	Yüzde(%)
Cinsiyet	Kadın	192	64,0
	Erkek	108	36,0
	Toplam	300	100
Elde Edilen Dereceyle (İlk 1000) Tercih Edilen Üniversite	Boğaziçi	73	24,3
	Hacettepe	53	17,7
	Bilkent	39	13,0
	İstanbul Üni.	33	11,0
	Cerrahpaşa	25	8,3
	Ankara Üni.	18	6,0
	Galatasaray	15	5,0
	Odtü	14	4,7
	Diğer	30	10,0
	Toplam	300	100
Elde Edilen Dereceyle (İlk 1000) Tercih Edilen Bölüm	Tıp	112	37,4
	Hukuk	59	19,7
	Psikoloji	20	6,7
	Bilgisayar Müh.	19	6,3
	İşletme	17	5,7
	Siyaset Bilimi	15	5,0
	Diğer	58	19,2
	Toplam	300	100
Derecenin (İlk 1000) Elde Edildiği Puan Türü	Sayısal	146	48,7
	Eşit Ağırlık	113	37,7
	Sözel	35	11,7
	Dil	6	2,0
	Toplam	300	100
Sınıf düzeyi	Hazırlık	25	8,3
	1 Sınıf	85	28,3
	2 Sınıf	48	16,0
	3 Sınıf	29	9,7
	4 Sınıf	26	8,7
	5 Sınıf	5	1,7
	6 Sınıf	11	3,7
	Mezun	71	23,7
Toplam	300	100	
Katılımcıların Eğitim Düzeyi	Lisans	260	86,7
	Yüksek Lisans	30	10,0
	Doktora	10	3,3
	Toplam	300	100
Yaşamın Çoğunun Geçirildiği Yer	Köy- Kasaba	6	2,0
	İlçe	42	14,0
	İl	68	22,7
	Büyükşehir	184	61,3
	Toplam	300	100

Üniversiteye Giriş Sınavına Hazırlanırken Kalınan Yer	Aile Yanında	225	75,0
	Yurtta	66	22,0
	Diğer	9	3,0
Toplam		300	100
Mezun Olunan Lise Türü	Kolej	61	20,3
	Fen Lisesi	92	30,7
	Anadolu Lisesi	101	33,7
	İmam Hatip Lisesi	28	9,3
	Diğer	18	6,0
	Toplam	300	100
Ebeveynin Birlikte ve Hayatta Olup Olmama Durumu	Anne-baba sağ, birlikte	267	89,0
	Anne-baba ayrı veya vefat	26	11,0
	Toplam	300	100
Sosyoekonomik Durum	Düşük	12	4,0
	Orta	236	78,7
	Yüksek	51	14,0
	Toplam	300	100
Anne Tutumu	Değişken Tutarsız	21	7,0
	Demokratik İlgili	107	35,7
	Koruyucu Kollayıcı	146	48,7
	İlgisiz İhmalkar	7	2,3
	Baskıcı Otoriter	19	6,3
	Toplam	300	100
Baba Tutumu	Değişken Tutarsız	32	10,7
	Demokratik İlgili	99	33,0
	Koruyucu Kollayıcı	104	34,7
	İlgisiz İhmalkar	35	11,7
	Baskıcı Otoriter	30	10,0
	Toplam	300	100
Anne Eğitim Seviyesi	Okur Yazar/ Değil	7	2,4
	İlkokul /Ortaokul	75	25,0
	Lise	68	22,7
	Üniversite	127	42,3
	Yüksek Lisans/ Doktora	23	7,7
	Toplam	300	100
Baba Eğitim Seviyesi	Okur Yazar/ Değil	1	0,3
	İlkokul /Ortaokul	35	11,7
	Lise	33	11,0
	Üniversite	171	57,0
	Yüksek Lisans/ Doktora	60	20,0
	Toplam	300	100

Araştırmaya katılan 300 kişinin 192'si Kadın (%64), 108'i erkektir (%36). Elde edilen dereceyle tercih edilen üniversite sorusuna, 73 kişi (%24,3) Boğaziçi Üniversitesi, 53 kişi (%17,7) Hacettepe Üniversitesi, 39 kişi (%13) Bilkent Üniversitesi, 33 kişi (%11) İstanbul Üniversitesi, 25 kişi (%8,3) İstanbul Üniversitesi-

Cerrahpaşa, 18 kişi (%6) Ankara Üniversitesi, 15 kişi (%5) Galatasaray Üniversitesi, 14 kişi (%4,7) Orta Doğu Teknik Üniversitesi olarak cevap vermiştir. 30 kişi (%10) çeşitli üniversiteleri belirtmiştir.

Elde edilen dereceleyle tercih edilen bölüm sorusuna, 112 kişi (%37,4) tıp, 59 kişi (%19,7) hukuk, 20 kişi (%6,7) psikoloji, 19 kişi (%6,3) bilgisayar mühendisliği, 17 kişi (%5,7) işletme, 15 kişi (%5) siyaset bilimi olarak cevap vermiştir. 58 kişi (%19,2) ise çeşitli bölümleri belirtmiştir. Ayrıca derecenin elde edildiği puan türleri açısından incelendiğinde katılımcıların %48,7'sini oluşturan 146 kişi sayısal , %37,7'sini oluşturan 116 kişi eşit ağırlık, %11,7'sini oluşturan 35 kişi sözel ve son olarak katılımcıların %2'sini oluşturan 6 kişi dil alanı cevabını vermiştir. Araştırmaya katılan kişiler sınıf düzeyleri açısından incelendiğinde ise 25 kişi (%8,3) hazırlık, 85 kişi (%28,3) 1.sınıf, 48 kişi (%16,) 2.sınıf, 29 kişi (%9,7) 3. Sınıf, 26 kişi (%8,7) 4. Sınıf, 5 kişi (%1,7) 5. Sınıf, 11 kişi (%3,7) 6. Sınıf ve 71 kişi (%23,7) mezundur. Araştırmaya katılan kişiler eğitim düzeyleri açısından incelendiğinde 260 kişi (%86,7) lisans, 30 kişi (%10) yüksek lisans, 10 kişi (%3,3) doktora derecesine sahiptir.

Yaşamın çoğunun geçirildiği yer incelendiğinde 6 kişi (%2) köy-kasaba, 42 kişi (%14) ilçe, 68 kişi (%22,7) il ve 184 kişi (%61,3) büyükşehir olarak belirtmiştir. Üniversite sınavına hazırlanırken nerede kalmaktaydınız sorusuna “aile yanında” olarak cevap veren 225 kişi (%75) , “yurtta” cevabını veren 66 kişi (%22) ve “diğer” cevabını veren 9 kişi (%3) bulunmaktadır.

Mezun olunan lise türü sorusuna 61 kişi (%20,3) kolej, 92 kişi (%30,7) fen lisesi, 101 kişi (%33,7) anadolu lisesi, 28 kişi (%9,3) imam hatip lisesi cevabını vermiştir. 18 kişi (%6) ise çeşitli lise türlerini belirtmiştir.

Katılımcıların ebeveynlerinin birlikte ve hayatta olup olmama durumuna 267 kişi (%89) “annem babam sağ ve birlikte” cevabını verirken, 26 kişi “annem babam sağ ve ayrı/ annem sağ/ babam sağ/ her ikiside hayatta değil” cevaplarından birini vermiştir. Sosyoekonomik durumu düşük olarak belirten 12 kişi (%4,0), orta olarak belirten 236 kişi (%78,7), yüksek olarak belirten 51 kişi (%17) vardır.

Ebeveynlerin eğitim düzeyleri incelendiğinde okur yazar/ okur yazar olmayan 7 anne (%2,4), 1 baba (%0,3); ilkokul/ortaokul mezunu 75 anne (%25), 35 baba

(%11,7); lise mezunu 68 anne (%22,7), 33 baba (%11); üniversite mezunu 127 anne (%42,3), 171 baba (%57); yüksek lisans/doktora mezunu 23 anne (%7,7), 60 baba (%20) bulunmaktadır.

Katılımcıların ebeveyn tutumlarına yönelik sorulara anneler için değişken ve tutarsız yanıtı 21 kişi (%7), demokratik ve ilgili yanıtı 107 kişi (%35,7), koruyucu ve kollayıcı yanıtı 146 kişi (%48,7), ilgisiz ve ihmalkar yanıtı 7 kişi (%2,3), baskıcı ve otoriter yanıtı 19 kişi (%6,3) tarafından verilmiştir.

Babalar için ise değişken ve tutarsız yanıtı 32 kişi (%10,7), demokratik ve ilgili yanıtı 99 kişi (%33), koruyucu ve kollayıcı yanıtı 104 kişi (%34,7), ilgisiz ve ihmalkar yanıtı 35 kişi (%11,7), baskıcı ve otoriter yanıtı 30 kişi (%10) tarafından verilmiştir.

Tablo 2. Bazı Demografik Değişkenler İçin Tanımlayıcı İstatistikler

Değişkenler	n	En Küçük Değer	En Büyük Değer	Ortalama	SS
Yaş	300	17	58	21,7	3,7
Üniversiteye Giriş Sıralaması	300	2	1000	506,4	296,3
Kardeş Sayısı (Siz Dahil)	300	1	9	2,8	1,2
Kaçıncı Kardeş Olduğu	300	1	8	1,8	1,0

Yaş değişkeni için en küçük değer 17, en büyük değer 58 iken ortalaması 21,7 ve standart sapması 3,7 olarak elde edilmiştir. Katılımcıların üniversiteye giriş sıralamasında en küçük değer 2, en büyük değer 1000 iken ortalaması 506,4 ve standart sapması 296,3 olarak elde edilmiştir. Kardeş sayısı sorusu için en küçük değer 1, en büyük değer 9 iken ortalaması 2,8 ve standart sapması 1,2 olarak elde edilmiştir. Katılımcının kaçınıncı kardeş olduğu sorusu için ifade edilen en küçük değer 1, en büyük değer 8 iken ortalaması 1,8 ve standart sapması 1,0 olarak bulunmuştur.

Tablo 3. Ölçek ve Ölçek Alt Boyutları İçin Tanımlayıcı İstatistikler ve İç Tutarlık Katsayıları

Değişkenler	n	En Küçük Değer	En Büyük Değer	Ortalama	SS	k	Cronbach Alfa Katsayısı
Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği Puanı	300	93	175	140,9	15,9	35	0,88
İç Etkiler Puanı	300	15	45	34,5	6,2	9	0,83
Dış Etkiler Puanı	300	36	60	53,2	5,0	12	0,73
Hedef Büyütme Puanı	300	11	35	27,5	4,7	7	0,75
Öz-Bilinç Puanı	300	10	35	25,8	4,9	7	0,75
Duygusal Zeka Puanı	300	100	197	155,7	17,8	41	0,87
Dışadönüklük Puanı	300	10	50	32,6	9,4	10	0,91
Sorumluluk Puanı	300	12	50	36,8	7,1	10	0,81
Gelişime Açıklık Puanı	300	22	50	39,4	6,0	10	0,77
Duygusal Denge Puanı	300	10	50	30,0	9,5	10	0,90
Uyumluluk Puanı	300	14	50	39,3	6,9	10	0,85

k; madde sayısı

Katılımcıların Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği puanından aldığı en küçük değer 93, en büyük değer 175 iken ortalaması 140,9, standart sapması ise 15,9 olarak elde edilmiştir. Ölçeğin iç tutarlık katsayısı 0,88 olarak bulunmuştur.

Katılımcıların Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeğinin İç Etkiler puanından alınan en düşük değer 15, en büyük değer 45 iken ortalaması 34,5, standart sapması ise 6,2 olarak elde edilmiştir. İç Etkiler puanının iç tutarlık katsayısı 0,83 olarak bulunmuştur. Dış Etkiler puanından alınan en düşük değer 36, en büyük değer 60 iken ortalaması 53,2, standart sapması ise 5,0 olarak elde edilmiştir. Dış Etkiler puanının iç tutarlık katsayısı 0,73 olarak bulunmuştur. Hedef Büyütme puanından alınan en düşük değer 11, en büyük değer 35 iken ortalaması 27,5, standart sapması ise 4,7 olarak elde edilmiştir. Hedef Büyütme puanının iç tutarlık katsayısı 0,75 olarak bulunmuştur. Özbilinç puanından alınan en düşük değer 10, en büyük değer 35 iken ortalaması 25,8, standart sapması ise 4,9 olarak elde edilmiştir. Özbilinç puanının iç tutarlık katsayısı 0,75 olarak bulunmuştur.

Katılımcıların Duygusal Zeka puanından aldıkları en küçük değer 100, en büyük değer 197 iken ortalaması 155,7, standart sapması ise 17,8 olarak elde edilmiştir. Duygusal Zeka puanının iç tutarlık katsayısı 0,87 olarak bulunmuştur.

Katılımcıların kişiliğın Dışadönüklük puanından aldıkları en düşük değeri 10, en büyük değeri 50 iken ortalaması 32,6, standart sapması 9,4 olarak elde edilmiştir . Dışadönüklük puanının iç tutarlık katsayısı 0,91 olarak bulunmuştur. Kişiliğın Sorumluluk puanından alınan en düşük değeri 12 en yüksek değeri 50 iken ortalaması 36,8, standart sapması ise 7,1 olarak elde edilmiştir. Sorumluluk puanının iç tutarlık katsayısı 0,81 olarak bulunmuştur. Kişiliğın Gelişime Açıklık puanından alınan en küçük değeri 22, en büyük değeri 50 iken ortalaması 39,4, standart sapması ise 6,0 olarak elde edilmiştir. Gelişime Açıklık puanının iç tutarlık katsayısı 0,77 olarak bulunmuştur. Kişiliğın Duygusal Denge puanından alınan en küçük değeri 10 en büyük değeri 50 iken ortalaması 30,3, standart sapması ise 9,5 olarak elde edilmiştir. Duygusal Denge puanının iç tutarlık katsayısı 0,90 olarak bulunmuştur. Kişiliğın Uyumluluk puanından alınan en küçük değeri 14, en büyük değeri 50 iken ortalaması 39,3, standart sapması ise 6,9 olarak elde edilmiştir. Uyumluluk puanının iç tutarlık katsayısı 0,85 olarak bulunmuştur.

Tablo 4. Ölçek Toplam Puanları İle Alt Boyut Puanları İçin Korelasyon Analizi Sonuçları

	Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği Puanı	İç Etkiler Puanı	Dış Etkiler Puanı	Hedef Büyütme Puanı	Öz-Bilinç Puanı	Duygusal Zeka Puanı	Dışadönüklük Puanı	Sorumluluk Puanı	Gelişime Açıklık Puanı	Duygusal Denge Puanı
İç Etkiler Puanı	0,813**	-								
Dış Etkiler Puanı	0,763**	0,470**	-							
Hedef Büyütme Puanı	0,727**	0,418**	0,502**	-						
Öz-Bilinç Puanı	0,714**	0,467**	0,362**	0,346**	-					
Duygusal Zeka Puanı	0,294**	0,253**	0,271**	0,053	0,297**	-				
Dışadönüklük Puanı	0,188**	0,133*	0,113	0,073	0,252**	0,585**	-			
Sorumluluk Puanı	0,363**	0,367**	0,221**	0,217**	0,270**	0,395**	0,131*	-		
Gelişime Açıklık Puanı	0,255**	0,201**	0,095	0,135*	0,339**	0,492**	0,486**	0,203**	-	
Duygusal Denge Puanı	0,073	0,057	-0,031	-0,096	0,283**	0,423**	0,391**	0,221**	0,230**	-
Uyumluluk Puanı	0,222**	0,184**	0,321**	0,098	0,059	0,659**	0,410**	0,231**	0,238**	0,095

* p< 0,05; ** p<0,01

Araştırma kapsamında kullanılan ölçekler ve alt boyutları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak üzere Pearson Korelasyon Analizi kullanılmıştır.

Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği puanı ile İç Etkiler puanı arasında pozitif yönlü çok yüksek düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,813$; $p<0,01$). Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği puanı ile Dış Etkiler puanı arasında pozitif yönlü yüksek düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,763$; $p<0,01$). Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği puanı ile Hedef Büyütme puanı arasında pozitif yönlü yüksek düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,727$; $p<0,01$). Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği puanı ile Özbilinç puanı arasında pozitif yönlü yüksek düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,714$; $p<0,01$). Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği puanı ile Duygusal Zeka Ölçeği puanı arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,294$; $p<0,01$). Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği puanı ile Dışadönüklük puanı arasında pozitif yönlü çok zayıf düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,188$; $p<0,01$). Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği puanı ile Sorumluluk puanı arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,363$; $p<0,01$). Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği puanı ile Gelişime Açıklık puanı arasında pozitif yönlü zayıf derecede istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,255$; $p<0,01$). Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği puanı ile Duygusal Denge puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur ($r=0,073$; $p>0,05$). Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği puanı ile Uyumluluk puanı arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,222$; $p<0,01$).

İç Etkiler puanı ile Dış Etkiler puanı arasında pozitif yönlü orta düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,470$; $p<0,01$). İç Etkiler puanı ile Hedef Büyütme puanı arasında pozitif yönlü orta düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,418$; $p<0,01$). İç Etkiler puanı ile Özbilinç puanı arasında pozitif yönlü orta düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,467$; $p<0,01$). İç Etkiler ile Duygusal Zeka Ölçeği puanı arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,253$; $p<0,01$). İç Etkiler puanı ile Dışadönüklük puanı arasında pozitif yönlü çok zayıf düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,133$; $p<0,05$). İç Etkiler puanı ile Sorumluluk puanı arasında pozitif yönlü zayıf

düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,367$; $p<0,01$). İç Etkiler puanı ile Gelişime Açıklık puanı arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,201$; $p<0,01$). İç Etkiler puanı ile Duygusal Denge puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur ($r=0,057$; $p>0,05$). İç Etkiler puanı ile Uyumluluk puanı arasında pozitif yönlü çok zayıf düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,184$; $p<0,01$).

Dış Etkiler puanı ile Hedef Büyütme puanı arasında pozitif yönlü orta düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,502$; $p<0,01$). Dış Etkiler puanı ile Özbilinç puanı arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,362$; $p<0,01$). Dış Etkiler puanı ile Duygusal Zeka Ölçeği puanı arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,271$; $p<0,01$). Dış Etkiler puanı ile Dışadönüklük puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur ($r=0,113$; $p>0,05$). Dış Etkiler puanı ile Sorumluluk puanı arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,221$; $p<0,01$). Dış Etkiler puanı ile Gelişime Açıklık puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur ($r=0,095$; $p>0,05$). Dış Etkiler puanı ile Duygusal Denge puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur ($r=-0,031$; $p>0,05$). Dış Etkiler puanı ile Uyumluluk puanı arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,321$; $p<0,01$).

Hedef Büyütme puanı ile Özbilinç puanı arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,346$; $p<0,01$). Hedef Büyütme puanı ile Duygusal Zeka Ölçeği puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur ($r=0,053$; $p>0,05$). Hedef Büyütme puanı ile Dışadönüklük puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur ($r=0,073$; $p>0,05$). Hedef Büyütme puanı ile Sorumluluk puanı arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,217$; $p<0,01$). Hedef Büyütme puanı ile Gelişime Açıklık puanı arasında pozitif yönlü çok zayıf düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,135$; $p<0,05$). Hedef Büyütme puanı ile Duygusal Denge puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur ($r=-0,096$; $p>0,05$). Hedef Büyütme puanı ile Uyumluluk puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur ($r=0,098$; $p>0,05$).

Özbilinç puanı ile Duygusal Zeka Ölçeği puanı arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,297$; $p<0,01$). Özbilinç puanı ile Dışadönüklük puanı arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,252$; $p<0,01$). Özbilinç puanı ile Sorumluluk puanı arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,270$; $p<0,01$). Özbilinç puanı ile Gelişime Açıklık puanı arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,339$; $p<0,01$). Özbilinç puanı ile Duygusal Denge puanı arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,283$; $p<0,01$). Özbilinç puanı ile Uyumluluk puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur ($r=0,059$; $p>0,05$).

Duygusal Zeka Ölçeği puanı ile Dışadönüklük puanı arasında pozitif yönlü orta düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,585$; $p<0,01$). Duygusal Zeka Ölçeği puanı ile Sorumluluk puanı arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,395$; $p<0,01$). Duygusal Zeka Ölçeği puanı ile Gelişime Açıklık puanı arasında pozitif yönlü orta düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,492$; $p<0,01$). Duygusal Zeka Ölçeği puanı ile Duygusal Denge puanı arasında pozitif yönlü orta düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,423$; $p<0,01$). Duygusal Zeka Ölçeği puanı ile Uyumluluk puanı arasında pozitif yönlü yüksek düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,659$; $p<0,01$).

Dışadönüklük puanı ile Sorumluluk puanı arasında pozitif yönlü çok zayıf düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,131$; $p<0,05$). Dışadönüklük puanı ile Gelişime Açıklık puanı arasında pozitif yönlü orta düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,486$; $p<0,01$). Dışadönüklük puanı ile Duygusal Denge puanı arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,391$; $p<0,01$). Dışadönüklük puanı ile Uyumluluk puanı arasında pozitif yönlü orta düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,410$; $p<0,01$).

Sorumluluk puanı ile Gelişime Açıklık puanı arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,203$; $p<0,01$). Sorumluluk puanı ile Duygusal Denge puanı arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,221$; $p<0,01$). Sorumluluk puanı ile Uyumluluk

puanı arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,231$; $p<0,01$).

Gelişime Açıklık puanı ile Duygusal Denge puanı arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,230$; $p<0,01$). Gelişime Açıklık puanı ile Uyumluluk puanı arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,238$; $p<0,01$).

Duygusal Denge puanı ile Uyumluluk puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur ($r=0,095$; $p>0,05$).

Tablo 5. Katılımcıların Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği ve Alt Boyut Puanlarının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	B	B'nin standart hatası	β	t	p
BOM ölçeği puanı	Sabit Parametre	88,423	7,119	-	12,421	0,000
	Sorumluluk Puanı	0,679	0,123	0,303	5,533	0,000
	Gelişime Açıklık Puanı	0,422	0,146	0,167	3,035	0,003
	Uyumluluk Puanı	0,256	0,126	0,112	2,021	0,044
		$R^2= 0,178$		$F_{(3, 296)}=21,296$	$p=0,000$	
İç Etkiler Puanı	Sabit Parametre	18,080	2,588	-	6,985	0,000
	Sorumluluk Puanı	0,300	0,048	0,340	6,226	0,000
	Gelişime Açıklık Puanı	0,138	0,057	0,132	2,413	0,016
		$R^2= 0,151$		$F_{(2, 297)}= 26,438$	$p=0,000$	
Dış Etkiler Puanı	Sabit Parametre	41,086	1,908	-	21,528	0,000
	Sorumluluk Puanı	0,110	0,039	0,155	2,788	0,006
	Uyumluluk Puanı	0,206	0,040	0,285	5,109	0,000
		$R^2= 0,126$		$F_{(2, 297)}= 21,355$	$p=0,000$	
Hedef Büyütme Puanı	Sabit Parametre	20,318	2,036	-	9,980	0,000
	Sorumluluk Puanı	0,152	0,038	0,229	3,970	0,000
	Gelişime Açıklık Puanı	0,101	0,045	0,129	2,221	0,027
	Duygusal Denge Puanı	-0,087	0,029	-0,176	-3,023	0,003
		$R^2= 0,084$		$F_{(3, 296)}= 9,033$	$p=0,000$	
Özbilinç Puanı	Sabit Parametre	9,887	2,031	-	4,868	0,000
	Sorumluluk Puanı	0,124	0,038	0,177	3,254	0,001
	Gelişime Açıklık Puanı	0,216	0,045	0,261	4,778	0,000
	Duygusal Denge Puanı	0,096	0,029	0,184	3,353	0,001
		$R^2= 0,188$		$F_{(3, 296)}= 22,845$	$p=0,000$	

Duygusal Zeka puanınının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Başarı Odaklı Motivasyon puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen

Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(296)=88,423$; $p<0,001$), Sorumluluk puanına ait ($t(296)=0,679$; $p<0,001$), Gelişime Açıklık puanına ait ($t(296)=0,422$; $p<0,01$) ve Uyumluluk puanına ait eğitim parametrelerinin ($t(296)=0,256$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(3, 296)}=21,296$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,178 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre katılımcıların Başarı Odaklı Motivasyon puanının yaklaşık %17'i Sorumluluk, Gelişime Açıklık ve Uyumluluk puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Başarı Odaklı Motivasyon puanını 0,679 birim, Gelişime Açıklık puanındaki 1 birimlik artış Başarı Odaklı Motivasyon puanını 0,422 birim, Uyumluluk puanındaki 1 birimlik artış ise Başarı Odaklı Motivasyon puanını 0,256 birim arttıracaktır.

Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin İç Etkiler puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(297)=18,080$; $p<0,001$), Sorumluluk puanına ait ($t(297)=0,300$; $p<0,001$) ve Gelişime Açıklık puanına ait eğitim parametrelerinin ($t(297)=0,138$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2, 297)}=26,438$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,151 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre katılımcıların İç Etkiler puanının yaklaşık %15'i Sorumluluk ve Gelişime Açıklık/Zeka puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış İç Etkiler puanını 0,300 birim ve Gelişime Açıklık puanındaki 1 birimlik artış ise İç Etkiler puanını 0,138 birim arttıracaktır.

Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Dış Etkiler puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(297)=41,086$;

$p < 0,001$), Sorumluluk puanına ait ($t(297)=0,110$; $p < 0,01$) ve Gelişime Açıklık/Zeka puanına ait eğitim parametrelerinin ($t(297)=0,206$; $p < 0,001$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F(2, 297)=21,355$; $p < 0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,126 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre katılımcıların Dış Etkiler puanının yaklaşık %12'si Sorumluluk ve Gelişime Açıklık puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre; diğer boyutlar sabit tutuluyorken Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Dış Etkiler puanını 0,110 birim ve Gelişime Açıklık puanındaki 1 birimlik artış ise Dış Etkiler puanını 0,206 birim arttıracaktır.

Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Hedef Büyütme puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(296)=20,318$; $p < 0,001$), Sorumluluk puanına ait ($t(296)=0,152$; $p < 0,001$), Gelişime Açıklık/Zeka puanına ait ($t(296)=0,101$; $p < 0,05$) ve Duygusal Denge puanına ait eğitim parametrelerinin ($t(296)=-0,087$; $p < 0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F(3, 296)=9,033$; $p < 0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,084 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre katılımcıların Hedef Büyütme puanının yaklaşık %8'i Sorumluluk, Gelişime Açıklık ve Duygusal Denge puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre; diğer boyutlar sabit tutuluyorken Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Hedef Büyütme puanını 0,152 birim, Gelişime Açıklık puanındaki 1 birimlik artış Hedef Büyütme puanını 0,101 birim arttırırken; Duygusal Denge puanındaki 1 birim artış ise Hedef Büyütme puanını 0,087 birim azaltacaktır.

Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Özbilinç puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(296)=9,887$; $p < 0,001$), Sorumluluk puanına ait ($t(296)=0,124$; $p < 0,01$), Gelişime Açıklık puanına ait

($t(296)=0,216$; $p<0,001$) ve Duygusal Denge puanına ait eğim parametrelerinin ($t(296)=0,096$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F(3, 296)=22,845$; $p<0,001$) modelinin genelinde de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,188 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre katılımcıların Özbilinç puanının yaklaşık %18'i Sorumluluk, Gelişime Açıklık ve Duygusal Denge puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre; diğer boyutlar sabit tutuluyorken Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Özbilinç puanını 0,124 birim, Gelişime Açıklık puanındaki 1 birimlik artış Özbilinç puanını 0,216 birim, Duygusal Denge puanındaki 1 birim artış ise Özbilinç puanını 0,096 birim arttıracaktır.

Tablo 6. Katılımcıların Cinsiyete Göre Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği ve Alt Boyut Puanlarının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Cinsiyet	Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	B	B'nin standart hatası	β	t	p	
Kadın	BOM ölçeği puanı	Sabit Parametre	78,807	10,99	-	7,17	0,000	
		Sorumluluk Puanı	0,743	0,149	0,33	4,99	0,000	
		Gelişime Açıklık Puanı	0,495	0,178	0,18	2,77	0,006	
		Yaş	0,757	0,339	0,14	2,23	0,027	
	$R^2= 0,191$ $F_{(3,188)}=19,353$ $p=0,000$							
	İç Etkiler Puanı	Sabit Parametre	9,683	4,139	-	2,343	0,020	
		Sorumluluk Puanı	0,299	0,056	0,35	5,33	0,000	
		Gelişime Açıklık Puanı	0,149	0,067	0,14	2,22	0,028	
		Yaş	0,396	0,128	0,20	3,09	0,002	
	$R^2= 0,207$ $F_{(3,188)}=16,327$ $p=0,000$							
	Dış Etkiler Puanı	Sabit Parametre	37,093	3,524	-	10,52	0,000	
		Duygusal Zeka Puanı	0,075	0,018	0,28	4,133	0,000	
		Yaş	0,239	0,106	0,15	2,267	0,025	
	$R^2= 0,112$ $F_{(2,189)}= 11,905$ $p=0,000$							
	Hedef Büyütme Puanı	Sabit Parametre	23,404	1,906	-	12,27	0,000	
Sorumluluk Puanı		0,170	0,048	0,25	3,51	0,001		
Duygusal Denge Puanı		-0,079	0,039	-0,14	-2,04	0,043		
$R^2=0,069$ $F_{(2,189)}= 7,005$ $p=0,001$								
Özbilinç Puanı	Sabit Parametre	12,335	2,930	-	4,21	0,000		
	Gelişime Açıklık Puanı	0,238	0,059	0,27	4,05	0,000		
	Duygusal Denge Puanı	0,138	0,039	0,23	3,51	0,001		
	Sorumluluk Puanı	0,169	0,049	0,23	3,42	0,001		
$R^2=0,234$ $F_{(3,188)}= 14,250$ $p=0,000$								
Erkek	BOM ölçeği puanı	Sabit Parametre	95,789	9,455	-	10,13	0,000	
		Sorumluluk Puanı	0,686	0,201	0,30	3,40	0,001	
		Uyumluluk Puanı	0,485	0,198	0,22	2,45	0,016	
	$R^2=0,169$ $F_{(2,105)}=10,665$ $p=0,000$							
	İç Etkiler Puanı	Sabit Parametre	21,806	3,138	-	6,95	0,000	
		Sorumluluk Puanı	0,316	0,084	0,34	3,74	0,000	
	$R^2= 0,117$ $F_{(1,106)}= 14,045$ $p=0,000$							
	Dış Etkiler Puanı	Sabit Parametre	40,402	3,324	-	12,15 5	0,000	
		Sorumluluk Puanı	0,169	0,070	0,22 9	2,437	0,017	
		Uyumluluk Puanı	0,144	0,071	0,19 1	2,030	0,045	
$R^2=0,104$ $F_{(2, 105)}= 6,123$ $p=0,003$								
	Sabit Parametre	22,086	2,245	-	9,38	0,000		

Hedef Büyütme Puanı	Sorumluluk Puanı	0,132	0,060	0,20	2,18	0,031
		$R^2=0,043$	$F_{(1,106)}= 4,758$			$p=0,031$
Özbilinç Puanı	Sabit Parametre	8,738	3,500	-	2,49	0,014
	Duygusal Zeka Puanı	0,116	0,023	0,44	5,11	0,000
		$R^2= 0,198$	$F_{(1,106)}= 26,147$			$p=0,000$

Kadın katılımcılarda, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Başarı Odaklı Motivasyon puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(188)=78,807$; $p<0,001$), Sorumluluk puanına ait ($t(188)=0,743$; $p<0,001$), Gelişime Açıklık puanına ait ($t(188)=0,495$; $p<0,01$) ve Yaş değişkenine ait eğitim parametrelerinin ($t(188)=0,757$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(3, 188)}=19,353$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,191 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre kadın katılımcıların Başarı Odaklı Motivasyon puanının yaklaşık %19'u Sorumluluk, Gelişime Açıklık puanları ve yaş değişkeni tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Başarı Odaklı Motivasyon puanını 0,743 birim, Gelişime Açıklık puanındaki 1 birimlik artış Başarı Odaklı Motivasyon puanını 0,495 birim, yaş değişkenindeki 1 birimlik artış ise Başarı Odaklı Motivasyon puanını 0,757 birim arttıracaktır.

Kadın katılımcılarda, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin İç Etkiler puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(188)=9,683$; $p<0,05$), Sorumluluk puanına ait ($t(188)=0,299$; $p<0,001$), Gelişime Açıklık puanına ait ($t(188)=0,149$; $p<0,05$) ve yaş değişkenine ait eğitim parametrelerinin ($t(188)=0,396$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(3, 188)}=16,327$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,207 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre kadın

katılımcıların İç Etkiler puanının yaklaşık %20'si Sorumluluk, Gelişime Açıklık puanları ve yaş değişkeni tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış İç Etkiler puanını 0,299 birim, Gelişime Açıklık puanındaki 1 birimlik artış İç Etkiler puanını 0,149 birim, yaş değişkenindeki 1 birimlik artış ise İç Etkiler puanını 0,396 birim arttıracaktır.

Kadın katılımcılarda, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Dış Etkiler puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(189)=37,093$; $p<0,001$), Duygusal Zeka puanına ait ($t(189)=0,075$; $p<0,001$) ve yaş değişkenine ait eğim parametrelerinin ($t(189)=0,239$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2, 189)}=11,905$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,112 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre kadın katılımcıların Dış Etkiler puanının yaklaşık %12'si Duygusal Zeka puanı ve yaş değişkeni tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış Dış Etkiler puanını 0,075 birim, yaş değişkenindeki 1 birimlik artış ise Dış Etkiler puanını 0,239 birim arttıracaktır.

Kadın katılımcılarda, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Hedef Büyütme puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(189)=24,404$; $p<0,001$), Sorumluluk puanına ait ($t(189)=0,170$; $p<0,01$), ve Duygusal Denge ait eğim parametrelerinin ($t(189)=-0,079$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2, 189)}=7,005$; $p<0,01$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,069 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre kadın katılımcıların Hedef Büyütme puanının yaklaşık %6'sı Sorumluluk ve Duygusal Denge puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar

sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Hedef Büyütme puanını 0,170 birim arttırırken; Duygusal Denge puanındaki 1 birimlik artış Hedef Büyütme puanını 0,079 birim azaltacaktır.

Kadın katılımcılarda, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Özbilinç puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(187)=12,335$; $p<0,001$), Gelişime Açıklık puanına ait ($t(187)=0,238$; $p<0,001$), Duygusal Denge puanına ait ($t(187)=0,138$; $p<0,01$), Sorumluluk puanına ait eğitim parametrelerinin ($t(187)=0,169$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(4, 187)}=14,250$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,234 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre kadın katılımcıların Özbilinç puanının yaklaşık %23'ünü, Gelişime Açıklık, Duygusal Denge ve Sorumluluk puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Gelişime Açıklık puanındaki 1 birimlik artış Özbilinç puanını 0,238 birim, Duygusal Denge puanındaki 1 birimlik artış Özbilinç puanını 0,138 birim, Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Özbilinç puanını 0,169 birim arttıracaktır.

Erkek katılımcılarda, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Başarı Odaklı Motivasyon puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(105)=95,789$; $p<0,001$), Sorumluluk puanına ait ($t(105)=0,686$; $p<0,01$) ve Uyumluluk puanına ait eğitim parametrelerinin ($t(105)=0,485$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2,105)}=10,665$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,169 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre erkek katılımcıların Başarı Odaklı Motivasyon puanının yaklaşık %16'sı Sorumluluk ve Uyumluluk puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Başarı

Odaklı Motivasyon puanını 0,686 birim ve Uyumluluk puanındaki 1 birimlik artış Başarı Odaklı Motivasyon puanını 0,485 birim arttıracaktır.

Erkek katılımcılarda, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin İç Etkiler puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(106)=21,806$; $p<0,001$) ve Sorumluluk puanına ait eğim parametresinin ($t(106)=0,316$; $p<0,001$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,106)}=14,045$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,117 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre erkek katılımcıların İç Etkiler puanının yaklaşık %11'i Sorumluluk puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış İç Etkiler puanını 0,316 birim arttıracaktır.

Erkek katılımcılarda, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Dış Etkiler puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(105)=40,402$; $p<0,001$), Sorumluluk puanına ait ($t(105)=0,169$; $p<0,05$) ve Uyumluluk puanına ait eğim parametrelerinin ($t(105)=0,144$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2,105)}=6,123$; $p<0,01$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,104 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre erkek katılımcıların Dış Etkiler puanının yaklaşık %10'u Sorumluluk ve Uyumluluk puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Dış Etkiler puanını 0,169 birim ve Uyumluluk puanındaki 1 birimlik artış Dış Etkiler puanını 0,144 birim arttıracaktır.

Erkek katılımcılarda, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Hedef Büyütme puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin

($t(106)=22,086$; $p<0,001$) ve Sorumluluk puanına ait eğim parametresinin ($t(106)=0,132$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,106)}=4,758$; $p<0,05$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,043 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre erkek katılımcıların Hedef Büyütme puanının yaklaşık %4'ü Sorumluluk puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Hedef Büyütme puanını 0,132 birim arttıracaktır.

Erkek katılımcılarda, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Özbilinç puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(106)=8,738$; $p<0,05$) ve Duygusal Zeka puanına ait eğim parametresinin ($t(106)=0,116$; $p<0,001$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,106)}=26,147$; $p<0,05$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,198 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre erkek katılımcıların Özbilinç puanının yaklaşık %19'u Duygusal Zeka puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış Özbilinç puanını 0,116 birim arttıracaktır.

Tablo 7. Katılımcıların Puan Türüne Göre Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Puan Türü	Bağımsız Değişken	B	B'nin standart hatası	β	t	p
Eşit Ağırlık	Sabit Parametre	56,047	13,233	-	4,235	0,000
	Duygusal Zeka Puanı	0,375	0,091	0,367	4,103	0,000
	Sorumluluk Puanı	0,642	0,218	0,264	2,946	0,004
				$R^2= 0,289$	$F_{(2, 110)}=22,375$	$p=0,000$
Sayısal	Sabit Parametre	101,984	8,661	-	11,775	0,000
	Sorumluluk Puanı	0,523	0,167	0,250	3,143	0,002
	Gelişime Açıklık Puanı	0,529	0,193	0,217	2,734	0,007
				$R^2=0,130$	$F_{(2, 143)}= 10,716$	$p=0,000$
Sözel	Sabit Parametre	98,396	11,788	-	8,347	0,000
	Sorumluluk Puanı	1,175	0,309	0,552	3,804	0,001
				$R^2= 0,305$	$F_{(1, 33)}= 14,472$	$p=0,001$

Eşit Ağırlık puan türündeki katılımcılarda, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Başarı Odaklı Motivasyon puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(110)=56,047$; $p<0,001$), Duygusal Zeka puanına ait ($t(110)=0,375$; $p<0,001$) ve Sorumluluk puanına ait eğim parametrelerinin ($t(110)=0,642$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2,110)}=22,375$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,289 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre eşit ağırlık puan türündeki katılımcıların Başarı Odaklı Motivasyon puanının yaklaşık %28'i Duygusal Zeka ve Sorumluluk puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış Başarı Odaklı Motivasyon puanını 0,375 birim, Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Başarı Odaklı Motivasyon puanını 0,642 birim arttıracaktır.

Sayısal puan türündeki katılımcılarda, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Başarı Odaklı Motivasyon puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(143)=101,984$; $p<0,001$), Sorumluluk puanına ait

($t(143)=0,523$; $p<0,01$) ve Gelişime Açıklık puanına ait eğim parametrelerinin ($t(143)=0,529$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2,143)}=10,716$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,130 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre sayısal puan türündeki katılımcıların Başarı Odaklı Motivasyon puanının yaklaşık %13'ü Sorumluluk ve Gelişime Açıklık puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Başarı Odaklı Motivasyon puanını 0,523 birim, Gelişime Açıklık puanındaki 1 birimlik artış Başarı Odaklı Motivasyon puanını 0,529 birim arttıracaktır.

Sözel puan türündeki katılımcılarda, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Başarı Odaklı Motivasyon puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(33)=98,396$; $p<0,001$) ve Sorumluluk puanına ait eğim parametresinin ($t(33)=1,175$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,33)}=14,472$; $p<0,01$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,305 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre sözel puan türündeki katılımcıların Başarı Odaklı Motivasyon puanının yaklaşık %30'u Sorumluluk puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Başarı Odaklı Motivasyon puanını 1,175 birim arttıracaktır.

Dil puan türünde yeterli gözlem olmadığından model tahmin edilememiştir.

Tablo 8. Katılımcıların Puan Türüne Göre İç Etkiler Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Puan Türü	Bağımsız Değişken	B	B'nin standart hatası	β	t	p
Eşit Ağırlık	Sabit Parametre	7,287	5,504	-	1,324	0,188
	Duygusal Zeka Puanı	0,120	0,038	0,298	3,145	0,002
	Sorumluluk Puanı	0,218	0,091	0,228	2,407	0,018
		$R^2= 0,201$		$F_{(2, 110)}=13,831$		$p=0,000$
Sayısal	Sabit Parametre	18,858	3,413	-	5,525	0,000
	Sorumluluk Puanı	0,270	0,066	0,324	4,118	0,000
	Gelişime Açıklık Puanı	0,154	0,076	0,159	2,021	0,045
		$R^2= 0,150$		$F_{(2, 143)}=12,580$		$p=0,000$
Sözel	Sabit Parametre	8,450	6,578	-	1,285	0,208
	Sorumluluk Puanı	0,439	0,115	0,542	3,817	0,001
	Uyumluluk Puanı	0,247	0,119	0,293	2,068	0,047
		$R^2= 0,359$		$F_{(2, 32)}=8,946$		$p=0,001$

Eşit Ağırlık puan türündeki katılımcılarda, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin İç Etkiler puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(110)=7,287$; $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunamazken, Duygusal Zeka puanına ait ($t(110)=0,120$; $p<0,01$) ve Sorumluluk puanına ait eğim parametrelerinin ($t(110)=0,218$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2,110)}=13,831$; $p<0,001$) modelinin genelini de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,201 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre eşit ağırlık puan türündeki katılımcıların İç Etkiler puanının yaklaşık %20'si Duygusal Zeka ve Sorumluluk puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış İç Etkiler puanını 0,120 birim, Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış İç Etkiler puanını 0,218 birim arttıracaktır.

Sayısal puan türündeki katılımcılarda, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin İç Etkiler puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla

tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(143)=18,858$; $p<0,001$), Sorumluluk puanına ait ($t(143)=0,270$; $p<0,001$) ve Gelişime Açıklık puanına ait eğim parametrelerinin ($t(143)=0,154$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2,143)}=12,580$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,150 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre sayısal puan türündeki katılımcıların İç Etkiler puanının yaklaşık %15'i Sorumluluk ve Gelişime Açıklık puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış İç Etkiler puanını 0,270 birim, Gelişime Açıklık puanındaki 1 birimlik artış İç Etkiler puanını 0,154 birim arttıracaktır.

Sözel puan türündeki katılımcılarda, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin İç Etkiler puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(32)=8,450$; $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunamazken, Sorumluluk puanına ait ($t(32)=0,439$; $p<0,01$) ve Uyumluluk puanlarına ait eğim parametrelerinin ($t(32)=0,247$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2,32)}=8,946$; $p<0,01$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,359 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre sözel puan türündeki katılımcıların İç Etkiler puanının yaklaşık %35'i Sorumluluk ve Uyumluluk puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış İç Etkiler puanını 0,439 birim, Uyumluluk puanındaki 1 birimlik artış İç Etkiler puanını 0,247 birim arttıracaktır.

Dil puan türünde yeterli gözlem olmadığından model tahmin edilememiştir.

Tablo 9. Katılımcıların Puan Türüne Göre Dış Etkiler Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Puan Türü	Bağımsız Değişken	B	B'nin standar t hatası	β	t	p
Eşit Ağırlık	Sabit Parametre	32,032	3,277	-	9,774	0,000
	Sorumluluk Puanı	0,181	0,068	0,222	2,641	0,009
	Uyumluluk Puanı	0,339	0,069	0,417	4,954	0,000
				$R^2= 0,272$	$F_{(2, 110)}=20,544$	$p=0,000$
Sayısal	Sabit Parametre	44,999	2,098	-	21,453	0,000
	Uyumluluk Puanı	0,218	0,053	0,323	4,103	0,000
					$R^2= 0,105$	$F_{(1,144)}=16,831$
Sözel	Sabit Parametre	46,097	3,886	-	11,863	0,000
	Sorumluluk Puanı	0,222	0,102	0,355	2,182	0,036
					$R^2= 0,126$	$F_{(1,33)}=4,763$

Eşit Ağırlık puan türündeki katılımcılarda, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Dış Etkiler puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(110)=32,032$; $p<0,001$), Sorumluluk puanına ait ($t(110)=0,181$; $p<0,01$) ve Uyumluluk puanına ait eğim parametrelerinin ($t(110)=0,339$; $p<0,001$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2,110)}=20,544$; $p<0,001$) modelinin genelinde de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,272 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre eşit ağırlık puan türündeki katılımcıların Dış Etkiler puanının yaklaşık %27'si Sorumluluk ve Uyumluluk puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Dış Etkiler puanını 0,181 birim, Uyumluluk puanındaki 1 birimlik artış Dış Etkiler puanını 0,339 birim arttıracaktır.

Sayısal puan türündeki katılımcılarda, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Dış Etkiler puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(144)=44,999$; $p<0,001$) ve Uyumluluk puanına ait eğim parametresinin ($t(144)=0,218$; $p<0,001$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,144)}=16,831$;

$p < 0,001$) modelinin genelini de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,105 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre sayısal puan türündeki katılımcıların Dış Etkiler puanının yaklaşık %10'u Uyumluluk puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Uyumluluk puanındaki 1 birimlik artış Dış Etkiler puanını 0,523 birim arttıracaktır.

Sözel puan türündeki katılımcılarda, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Dış Etkiler puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(33)=46,097$; $p < 0,001$) ve Sorumluluk puanına ait eğim parametresinin ($t(33)=0,222$; $p < 0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,33)}=4,763$; $p < 0,05$) modelinin genelini de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,126 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre sözel puan türündeki katılımcıların Dış Etkiler puanının yaklaşık %12'si Sorumluluk puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Dış Etkiler puanını 0,222 birim arttıracaktır.

Dil puan türünde yeterli gözlem olmadığından model tahmin edilememiştir.

Tablo 10. Katılımcıların Puan Türüne Göre Hedef Büyütme Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Puan Türü	Bağımsız Değişken	B	B'nin standart hatası	β	t	p
Eşit Ağırlık	Sabit Parametre	13,996	2,897	--	4,831	0,000
	Uyumluluk Puanı	0,194	0,061	0,289	3,199	0,002
	Sorumluluk Puanı	0,147	0,060	0,220	2,434	0,017
		$R^2 = 0,165$		$F_{(2, 110)} = 10,837$		$p = 0,000$
Sözel	Sabit Parametre	18,248	4,383	-	4,163	0,000
	Sorumluluk Puanı	0,256	0,115	0,362	2,231	0,033
		$R^2 = 0,131$		$F_{(1, 33)} = 4,979$		$p = 0,033$

Eşit Ağırlık puan türündeki katılımcılarda, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Hedef Büyütme puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(110)=13,996$; $p<0,001$), Sorumluluk puanına ait ($t(110)=0,147$; $p<0,01$) ve Uyumluluk puanına ait eğim parametrelerinin ($t(110)=0,194$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2,110)}=10,837$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,165 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre eşit ağırlık puan türündeki katılımcıların Hedef Büyütme puanının yaklaşık %16'sı Sorumluluk ve Uyumluluk puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Hedef Büyütme puanını 0,147 birim, Uyumluluk puanındaki 1 birimlik artış Hedef Büyütme puanını 0,194 birim arttıracaktır.

Sözel puan türündeki katılımcılarda, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Hedef Büyütme puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(33)=18,248$; $p<0,001$) ve Sorumluluk puanına ait eğim parametresinin ($t(33)=0,256$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,33)}=4,979$; $p<0,05$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,131 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre sözel puan türündeki katılımcıların Hedef Büyütme puanının yaklaşık %13'ü Sorumluluk puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Hedef Büyütme puanını 0,256 birim arttıracaktır.

Dil puan türünde yeterli gözlem olmadığından model tahmin edilememiştir.

Tablo 11. Katılımcıların Puan Türüne Göre Özbilinç Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Puan Türü	Bağımsız Değişken	B	B'nin standart hatası	β	t	p
Eşit Ağırlık	Sabit Parametre	5,073	3,668	-	1,383	0,169
	Dışadönüklük Puanı	0,171	0,056	0,277	3,085	0,003
	Gelişime Açıklık Puanı	0,212	0,091	0,218	2,328	0,022
	Sorumluluk Puanı	0,152	0,066	0,199	2,285	0,024
		$R^2= 0,248$		$F_{(3,109)}=11,997$		$p=0,000$
Sayısal	Sabit Parametre	14,242	2,234	-	6,374	0,000
	Gelişime Açıklık Puanı	0,222	0,058	0,301	3,843	0,000
	Duygusal Denge Puanı	0,120	0,040	0,234	2,986	0,003
		$R^2= 0,182$		$F_{(2,143)}=15,916$		$p=0,000$
Sözel	Sabit Parametre	-7,128	6,680	-	-1,067	0,294
	Gelişime Açıklık Puanı	0,530	0,129	0,547	4,106	0,000
	Sorumluluk Puanı	0,286	0,099	0,383	2,877	0,007
		$R^2= 0,433$		$F_{(2,32)}=17,439$		$p=0,000$

Eşit Ağırlık puan türündeki katılımcılarda, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Özbilinç puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(109)=5,073$; $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunamazken, Dışadönüklük puanına ait ($t(109)=0,171$; $p<0,01$), Gelişime Açıklık puanına ait ($t(109)=0,212$; $p<0,05$) ve Sorumluluk puanına ait eğitim parametrelerinin ($t(109)=0,152$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(3,109)}=11,997$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,248 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre eşit ağırlık puan türündeki katılımcıların Özbilinç puanının yaklaşık %24'ü Dışadönüklük, Gelişime Açıklık ve Sorumluluk puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Dışadönüklük puanındaki 1 birimlik artış Özbilinç puanını 0,171 birim, Gelişime Açıklık puanındaki 1 birimlik artış Özbilinç puanını 0,212 birim ve Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Özbilinç puanını 0,286 birim arttıracaktır.

Sayısal puan türündeki katılımcılarda, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Özbilinç puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(143)=14,242$; $p<0,001$), Gelişime Açıklık puanına ait ($t(143)=0,222$; $p<0,001$) ve Duygusal Denge puanına ait eğim parametrelerinin ($t(143)=0,120$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2,143)}=15,916$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,182 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre sayısal puan türündeki katılımcıların Özbilinç puanının yaklaşık %18'i Gelişime Açıklık ve Duygusal Denge puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Gelişime Açıklık puanındaki 1 birimlik artış Özbilinç puanını 0,222 birim ve Duygusal Denge puanındaki 1 birimlik artış Özbilinç puanını 0,120 birim arttıracaktır.

Sözel puan türündeki katılımcılarda, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Özbilinç puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(32)=-7,128$; $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunamazken, Gelişime Açıklık puanına ait ($t(32)=0,530$; $p<0,001$) ve Sorumluluk puanına ait eğim parametrelerinin ($t(32)=0,286$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2,32)}=17,439$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,433 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre sözel puan türündeki katılımcıların Özbilinç puanının yaklaşık %43'ü Gelişime Açıklık ve Sorumluluk puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Gelişime Açıklık puanındaki 1 birimlik artış Özbilinç puanını 0,530 birim Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Özbilinç puanını 0,286 birim arttıracaktır.

Dil puan türünde yeterli gözlem olmadığından model tahmin edilememiştir.

Tablo 12. Katılımcıların Anne Tutumuna Göre Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Anne Tutumu	Bağımsız Değişken	B	B'nin standart hatası	β	t	p
Değişken ve tutarsız	Sabit Parametre	47,286	23,253	-	2,034	0,058
	Sorumluluk Puanı	1,267	0,448	0,459	2,830	0,012
	Uyumluluk Puanı	1,345	0,420	0,563	3,204	0,005
		$R^2=0,554$		$F_{(2,18)}=7,029$		$p=0,003$
Demokratik ve ilgili	Sabit Parametre	114,675	7,993	-	14,346	0,000
	Sorumluluk Puanı	0,735	0,211	0,322	3,484	0,001
		$R^2=0,104$		$F_{(1,105)}=12,137$		$p=0,001$
Koruyucu ve kollayıcı	Sabit Parametre	93,761	8,582	-	10,925	0,000
	Sorumluluk Puanı	0,582	0,166	0,274	3,497	0,001
	Gelişime Açıklık Puanı	0,655	0,197	0,260	3,327	0,001
		$R^2=0,178$		$F_{(2,143)}=15,494$		$p=0,000$
Baskıcı ve otoriter	Sabit Parametre	96,173	14,222	-	6,762	0,000
	Sorumluluk Puanı	1,304	0,397	0,623	3,285	0,004
		$R^2=0,388$		$F_{(1,17)}=10,791$		$p=0,004$

Anne tutumu değişken ve tutarsız olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Başarı Odaklı Motivasyon puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(17)=47,286$; $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunamazken, Sorumluluk puanına ait ($t(17)=1,267$; $p<0,05$), Uyumluluk puanına ait eğim parametrelerinin ($t(17)=1,345$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2,18)}=7,029$; $p<0,01$) modelinin genelinde de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,554 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre anne tutumu değişken ve tutarsız olan katılımcıların Başarı Odaklı Motivasyon puanının yaklaşık %55'i Sorumluluk puanı ve Uyumluluk puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Başarı Odaklı Motivasyon puanını 1,267 birim, Uyumluluk puanındaki 1 birimlik artış Başarı Odaklı Motivasyon puanını 1,345 birim arttıracaktır.

Anne tutumu demokratik ve ilgili olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Başarı Odaklı Motivasyon puanı

üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(105)=114,675$; $p<0,001$) ve Sorumluluk puanına ait eğim parametresinin ($t(105)=0,735$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,105)}=12,137$; $p<0,01$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,104 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre anne tutumu demokratik ve ilgili olan katılımcıların Başarı Odaklı Motivasyon puanının yaklaşık %10'u Sorumluluk puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Başarı Odaklı Motivasyon puanını 0,735 birim arttıracaktır.

Anne tutumu koruyucu ve kollayıcı olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Başarı Odaklı Motivasyon puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(143)=93,761$; $p<0,001$), Sorumluluk puanına ait ($t(143)=0,582$; $p<0,01$) ve Gelişime Açıklık puanına ait eğim parametrelerinin ($t(143)=0,655$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2,143)}=15,494$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,178 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre anne tutumu koruyucu ve kollayıcı olan katılımcıların Başarı Odaklı Motivasyon puanının yaklaşık %17'si Sorumluluk ve Gelişime Açıklık puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Başarı Odaklı Motivasyon puanını 0,582 birim, Gelişime Açıklık puanındaki 1 birimlik artış Başarı Odaklı Motivasyon puanını 0,655 birim arttıracaktır.

Anne tutumu baskıcı ve otoriter olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Başarı Odaklı Motivasyon puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(17)=96,173$; $p<0,001$) ve Sorumluluk puanına ait eğim parametresinin ($t(17)=1,304$; $p<0,01$) istatistiksel olarak

anlamli olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,17)}=10,791$; $p<0,01$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamli olduğu ve belirlilik katsayısının 0,388 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre anne tutumu baskıcı ve otoriter olan katılımcıların Başarı Odaklı Motivasyon puanının yaklaşık %10'u Sorumluluk puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Başarı Odaklı Motivasyon puanını 1,304 birim arttıracaktır.

İlgisiz/ihmkar kategorisinde yeterli gözlem olmadığından model tahmin edilememiştir.

Tablo 13. Katılımcıların Anne Tutumuna Göre İç Etkiler Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Anne Tutumu	Bağımsız Değişken	B	B'nin standart hatası	β	t	p
Demokratik ve ilgili	Sabit Parametre	23,432	3,162	-	7,411	0,000
	Sorumluluk Puanı	0,303	0,083	0,334	3,627	0,000
		$R^2= 0,111$		$F_{(1,105)}= 13,153$ $p=0,000$		
Koruyucu ve kollayıcı	Sabit Parametre	16,370	3,562	-	4,596	0,000
	Sorumluluk Puanı	0,267	0,069	0,305	3,870	0,000
	Gelişime Açıklık Puanı	0,217	0,082	0,209	2,652	0,009
		$R^2= 0,168$		$F_{(2,143)}=14,443$ $p=0,000$		
Baskıcı ve otoriter	Sabit Parametre	19,926	5,686	-	3,504	0,003
	Sorumluluk Puanı	0,424	0,159	0,544	2,671	0,016
		$R^2= 0,296$		$F_{(1,17)}= 7,134$ $p=0,016$		

Anne tutumu demokratik ve ilgili olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin İç Etkiler puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(105)=23,432$; $p<0,001$) ve Sorumluluk puanına ait eğim parametresinin ($t(105)=0,303$; $p<0,001$) istatistiksel olarak anlamli olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,105)}=13,153$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamli olduğu ve belirlilik katsayısının 0,111 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre anne tutumu demokratik ve ilgili olan katılımcıların İç Etkiler puanının yaklaşık %11'i Sorumluluk puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit

tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış İç Etkiler puanını 0,303 birim arttıracaktır.

Anne tutumu koruyucu ve kollayıcı olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin İç Etkiler puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(143)=16,370$; $p<0,001$), Sorumluluk puanına ait ($t(143)=0,267$; $p<0,001$) ve Gelişime Açıklık puanına ait eğim parametrelerinin ($t(143)=0,217$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2,143)}=14,443$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,168 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre anne tutumu koruyucu ve kollayıcı olan katılımcıların İç Etkiler puanının yaklaşık %16'sı Sorumluluk ve Gelişime Açıklık puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış İç Etkiler puanını 0,267 birim, Gelişime Açıklık puanındaki 1 birimlik artış İç Etkiler puanını 0,217 birim arttıracaktır.

Anne tutumu baskıcı ve otoriter olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin İç Etkiler puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(17)=19,926$; $p<0,01$) ve Sorumluluk puanına ait eğim parametresinin ($t(17)=0,424$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,17)}=7,134$; $p<0,05$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,296 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre anne tutumu baskıcı ve otoriter olan katılımcıların İç Etkiler puanının yaklaşık %29'u Sorumluluk puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış İç Etkiler puanını 0,424 birim arttıracaktır.

Değişken/ tutarsız ve ilgisiz/ ihmalkar kategorilerinde yeterli gözlem olmadığından model tahmin edilememiştir.

Tablo 14. Katılımcıların Anne Tutumuna Göre Dış Etkiler Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Anne Tutumu	Bağımsız Değişken	B	B'nin standart hatası	β	t	p
Değişken ve tutarsız	Sabit Parametre	35,652	6,076	-	5,868	0,000
	Uyumluluk Puanı	0,502	0,156	0,658	3,342	0,004
		$R^2=0,405$		$F_{(1,19)}=6,120$		$p=0,009$
Demokratik ve ilgili	Sabit Parametre	46,338	2,994	-	15,478	0,000
	Uyumluluk Puanı	0,183	0,074	0,235	2,477	0,015
		$R^2=0,055$		$F_{(1,105)}=6,135$		$p=0,015$
Koruyucu ve kollayıcı	Sabit Parametre	38,881	3,019	-	12,880	0,000
	Uyumluluk Puanı	0,224	0,051	0,342	4,414	0,000
	Yaş	0,248	0,117	0,163	2,111	0,037
		$R^2=0,158$		$F_{(2,143)}=13,463$		$p=0,000$

Anne tutumu değişken ve tutarsız olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Dış Etkiler puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(18)=35,652$; $p<0,001$), Uyumluluk puanına ait eğim parametrelerinin ($t(18)=0,502$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,19)}=6,120$; $p<0,01$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,405 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre anne tutumu değişken ve tutarsız olan katılımcıların Dış Etkiler puanının yaklaşık %40'ı Uyumluluk puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Uyumluluk puanındaki 1 birimlik artış Dış Etkiler puanını 0,502 birim arttıracaktır.

Anne tutumu demokratik ve ilgili olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Dış Etkiler puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(105)=46,338$; $p<0,001$) ve Uyumluluk puanına ait

eğim parametresinin ($t(105)=0,183$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,105)}=6,135$; $p<0,05$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,055 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre anne tutumu demokratik ve ilgili olan katılımcıların Dış Etkiler puanının yaklaşık %5'i Uyumluluk puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Dış Etkiler puanını 0,183 birim arttıracaktır.

Anne tutumu koruyucu ve kollayıcı olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Dış Etkiler puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(143)=38,881$; $p<0,001$), Uyumluluk puanına ait ($t(143)=0,224$; $p<0,001$) ve yaş değişkenine ait eğim parametrelerinin ($t(143)=0,248$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2,143)}=13,463$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,158 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre anne tutumu koruyucu ve kollayıcı olan katılımcıların Dış Etkiler puanının yaklaşık %15'i Uyumluluk puanı ve yaş değişkeni tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Uyumluluk puanındaki 1 birimlik artış Dış Etkiler puanını 0,224 birim, yaş değişkenindeki 1 birimlik artış Dış Etkiler puanını 0,248 birim arttıracaktır.

İlgisiz/ihmalkar ve baskıcı/otoriter kategorilerinde yeterli gözlem olmadığından model tahmin edilememiştir.

Tablo 15. Katılımcıların Anne Tutumuna Göre Hedef Büyütme Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Anne Tutumu	Bağımsız Değişken	B	B'nin standart hatası	β	t	p
Değişken ve tutarsız	Sabit Parametre	6,827	8,528	-	0,801	0,433
	Gelişime Açıklık Puanı	0,490	0,209	0,474	2,350	0,030
		$R^2=0,225$		$F_{(1,19)}= 5,521$		$p=0,030$
Koruyucu ve kollayıcı	Sabit Parametre	24,189	1,905	-	12,698	0,000
	Sorumluluk Puanı	0,160	0,050	0,266	3,178	0,002
	Duygusal Denge Puanı	-0,091	0,039	-0,197	-2,354	0,020
		$R^2= 0,080$		$F_{(2,143)}= 6,185$		$p=0,003$

Anne tutumu değişken ve tutarsız olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Hedef Büyütme puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(19)=6,827$; $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunamazken; Gelişime Açıklık puanına ait eğim parametresinin ($t(19)=-0,490$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,19)}=5,521$; $p<0,05$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,225 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre anne tutumu değişken ve tutarsız olan katılımcıların Hedef Büyütme puanının yaklaşık %22'si Gelişime Açıklık puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Gelişime Açıklık puanındaki 1 birimlik artış Hedef Büyütme puanını 0,490 birim arttıracaktır.

Anne tutumu koruyucu ve kollayıcı olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Hedef Büyütme puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(143)=24,189$; $p<0,001$), Sorumluluk puanına ait ($t(143)=0,160$; $p<0,01$) ve Duygusal Denge puanına ait eğim parametrelerinin ($t(143)=-0,091$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2,143)}=6,185$; $p<0,01$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,080 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre anne tutumu koruyucu ve kollayıcı olan

katılımcıların Hedef Büyütme puanının yaklaşık %8'i Sorumluluk ve Duygusal Denge puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Hedef Büyütme puanını 0,160 birim arttırırken; Duygusal Denge puanındaki 1 birimlik artış Hedef Büyütme puanını 0,091 birim azaltacaktır.

Demokratik/ilgili, ilgisiz/ihmalkar ve baskıcı/otoriter kategorilerinde yeterli gözlem olmadığından model tahmin edilememiştir.

Tablo 16. Katılımcıların Anne Tutumuna Göre Özbilinç Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Anne Tutumu	Bağımsız Değişken	B	B'nin standart hatası	β	t	p
Demokratik ve ilgili	Sabit Parametre	11,711	4,349	-	2,693	0,008
	Duygusal Zeka Puanı	0,093	0,027	0,316	3,411	0,001
		R ² = 0,100		F _(1,105) = 11,633		p=0,001
Koruyucu ve kollayıcı	Sabit Parametre	11,067	2,347	-	4,716	0,000
	Gelişime Açıklık Puanı	0,273	0,061	0,343	4,503	0,000
	Duygusal Denge Puanı	0,135	0,039	0,260	3,410	0,001
		R ² = 0,235		F _(2,143) = 21,961		p=0,000
Baskıcı ve otoriter	Sabit Parametre	-4,799	5,779	-	-0,831	0,418
	Gelişime Açıklık Puanı	0,322	0,114	0,402	2,830	0,012
	Sorumluluk Puanı	0,474	0,093	0,724	5,102	0,000
		R ² = 0,678		F _(2,16) =16,817		p=0,000

Anne tutumu demokratik ve ilgili olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Özbilinç puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin (t(105)=11,711; p<0,01) ve Duygusal Zeka puanına ait eğim parametresinin (t(105)=0,093; p<0,01) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre (F_(1,105)=11,633; p<0,01) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,100 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre anne tutumu demokratik ve ilgili olan katılımcıların Özbilinç puanının yaklaşık %10'u Duygusal Zeka puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit

tutuluyorken; Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış Özbilinç puanını 0,093 birim arttıracaktır.

Anne tutumu koruyucu ve kollayıcı olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Özbilinç puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(143)=11,067$; $p<0,001$), Gelişime Açıklık puanına ait ($t(143)=0,273$; $p<0,001$) ve Duygusal Denge puanına ait eğitim parametrelerinin ($t(143)=0,135$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2,143)}=21,961$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,235 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre anne tutumu koruyucu ve kollayıcı olan katılımcıların Özbilinç puanının yaklaşık %23'ü Gelişime Açıklık ve Duygusal Denge puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Gelişime Açıklık puanındaki 1 birimlik artış Özbilinç puanını 0,273 birim, Duygusal Denge puanındaki 1 birimlik artış Özbilinç puanını 0,135 birim arttıracaktır.

Anne tutumu baskıcı ve otoriter olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Özbilinç puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(16)=-4,799$; $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmazken; Gelişime açıklık puanına ait ($t(16)=0,273$; $p<0,001$) ve Sorumluluk puanına ait eğitim parametrelerinin ($t(16)=0,474$; $p<0,001$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2,16)}=16,817$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,678 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre anne tutumu baskıcı ve otoriter olan katılımcıların Özbilinç puanının yaklaşık %67'si Gelişime Açıklık ve Sorumluluk puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Gelişime Açıklık puanındaki 1

birimlik artış Özbilinç puanını 0,322 birim, Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Özbilinç puanını 0,474 birim arttıracaktır.

İlgisiz/ihmkar, koruyucu/kollayıcı ve baskıcı/otoriter kategorilerinde yeterli gözlem olmadığından model tahmin edilememiştir.

Tablo 17. Katılımcıların Baba Tutumuna Göre Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Baba Tutumu	Bağımsız Değişken	B	B'nin standart hatası	β	t	p
Değişken ve tutarsız	Sabit Parametre	37,049	26,892	--	1,378	0,179
	Sorumluluk Puanı	1,425	0,482	0,423	2,954	0,006
	Gelişime Açıklık Puanı	1,655	0,640	0,369	2,587	0,015
	Duygusal Denge Puanı	-0,694	0,288	-0,323	-2,407	0,023
		$R^2=0,501$		$F_{(3,28)}=9,381$		$p=0,000$
Demokratik ve ilgili	Sabit Parametre	119,753	8,015	-	14,941	0,000
	Sorumluluk Puanı	0,575	0,215	0,262	2,672	0,009
		$R^2=0,069$		$F_{(1,97)}=7,138$		$p=0,009$
Koruyucu ve kollayıcı	Sabit Parametre	82,276	10,667	-	7,713	0,000
	Sorumluluk Puanı	0,489	0,199	0,244	2,452	0,016
	Duygusal Zeka Puanı	0,269	0,078	0,343	3,447	0,001
		$R^2=0,263$		$F_{(2,101)}=17,976$		$p=0,000$
İlgisiz ve ihmkar	Sabit Parametre	52,817	14,053	-	3,758	0,001
	Sorumluluk Puanı	1,201	0,256	0,565	4,695	0,000
	Gelişime Açıklık Puanı	1,012	0,284	0,429	3,570	0,001
		$R^2=0,540$		$F_{(2,32)}=18,789$		$p=0,000$

Baba tutumu değişken ve tutarsız olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Başarı Odaklı Motivasyon puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(28)=37,049$; $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunamazken, Sorumluluk puanına ait ($t(28)=1,425$; $p<0,01$), Gelişime Açıklık puanına ait ($t(28)=1,655$; $p<0,05$) ve Duygusal Denge puanına ait eğim parametrelerinin ($t(28)=-0,694$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(3,28)}=9,381$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,501 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre baba tutumu değişken ve tutarsız olan katılımcıların Başarı Odaklı Motivasyon puanının yaklaşık

%50'si Sorumluluk, Gelişime Açıklık ve Duygusal Denge puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Başarı Odaklı Motivasyon puanını 1,425 birim, Gelişime Açıklık puanındaki 1 birimlik artış Başarı Odaklı Motivasyon puanını 1,655 birim arttırırken; Duygusal Denge puanındaki 1 birimlik artış Başarı Odaklı Motivasyon puanını 0,694 birim azaltacaktır.

Baba tutumu demokratik ve ilgili olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Başarı Odaklı Motivasyon puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(97)=119,753$; $p<0,001$) ve Sorumluluk puanına ait eğim parametresinin ($t(97)=0,575$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,97)}=7,138$; $p<0,01$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,069 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre Baba tutumu demokratik ve ilgili olan katılımcıların Başarı Odaklı Motivasyon puanının yaklaşık %6'sı Sorumluluk puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Başarı Odaklı Motivasyon puanını 0,575 birim arttıracaktır.

Baba tutumu koruyucu ve kollayıcı olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Başarı Odaklı Motivasyon puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(101)=82,276$; $p<0,001$), Sorumluluk puanına ait ($t(101)=0,489$; $p<0,05$) ve Duygusal Zeka puanına ait eğim parametrelerinin ($t(101)=0,269$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2,101)}=17,976$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,263 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre baba tutumu koruyucu ve kollayıcı olan katılımcıların Başarı Odaklı Motivasyon puanının yaklaşık %26'sı Sorumluluk ve Duygusal Zeka puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu

sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Başarı Odaklı Motivasyon puanını 0,489 birim, Gelişime Açıklık puanındaki 1 birimlik artış Başarı Odaklı Motivasyon puanını 0,269 birim arttıracaktır.

Baba tutumu ilgisiz ve ihmalkar olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Başarı Odaklı Motivasyon puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(32)=52,817$; $p<0,01$), Sorumluluk puanına ait ($t(32)=1,201$; $p<0,001$) ve Gelişime Açıklık puanına ait eğim parametresinin ($t(32)=1,012$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2,32)}=18,789$; $p<0,001$) modelinin genelini de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,540 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre baba tutumu ilgisiz ve ihmalkar olan katılımcıların Başarı Odaklı Motivasyon puanının yaklaşık %54'ü Sorumluluk ve Gelişime Açıklık puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Başarı Odaklı Motivasyon puanını 1,201 birim, Gelişime Açıklık puanındaki 1 birimlik artış Başarı Odaklı Motivasyon puanını 1,012 birim arttıracaktır.

Baskıcı/Otoriter kategorisinde yeterli gözlem olmadığından model tahmin edilememiştir.

Tablo 18. Katılımcıların Baba Tutumuna Göre İç Etkiler Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Baba Tutumu	Bağımsız Değişken	B	B'nin standart hatası	β	t	p
Değişken ve tutarsız	Sabit Parametre	11,753	6,942	-	1,693	0,101
	Sorumluluk Puanı	0,593	0,176	0,524	3,368	0,002
		$R^2= 0,274$		$F_{(1,30)}= 11,344$		$p=0,000$
Demokratik ve ilgili	Sabit Parametre	24,050	3,061	-	7,857	0,000
	Sorumluluk Puanı	0,286	0,082	0,333	3,477	0,001
		$R^2= 0,111$		$F_{(1,97)}= 12,091$		$p=0,000$
Koruyucu ve kollayıcı	Sabit Parametre	10,912	4,542	-	2,403	0,018
	Sorumluluk Puanı	0,264	0,085	0,310	3,110	0,002
	Duygusal Zeka Puanı	0,092	0,033	0,277	2,777	0,007
		$R^2= 0,260$		$F_{(2,101)}= 17,759$		$p=0,000$
İlgisiz ve ihmalkar	Sabit Parametre	7,498	6,825	-	1,098	0,280
	Sorumluluk Puanı	0,281	0,124	0,335	2,261	0,031
	Gelişime Açıklık Puanı	0,382	0,138	0,410	2,770	0,009
		$R^2= 0,302$		$F_{(2,32)}= 6,914$		$p=0,000$

Baba tutumu değişken ve tutarsız olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin İç Etkiler puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(30)=11,753$; $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmazken; Sorumluluk puanına ait eğim parametresinin ($t(30)=0,593$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,30)}=11,344$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,274 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre baba tutumu değişken ve tutarsız olan katılımcıların İç Etkiler puanının yaklaşık %27'si Sorumluluk puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış İç Etkiler puanını 0,593 birim arttıracaktır.

Baba tutumu demokratik ve ilgili olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin İç Etkiler puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(97)=24,050$; $p<0,001$) ve Sorumluluk puanına ait

eğim parametresinin ($t(97)=0,286$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,97)}=12,091$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,111 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre baba tutumu demokratik ve ilgili olan katılımcıların İç Etkiler puanının yaklaşık %11'i Sorumluluk puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış İç Etkiler puanını 0,260 birim arttıracaktır.

Baba tutumu koruyucu ve kollayıcı olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin İç Etkiler puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(101)=10,912$; $p<0,05$), Sorumluluk puanına ait ($t(101)=0,264$; $p<0,01$) ve Duygusal Zeka puanına ait eğim parametrelerinin ($t(101)=0,092$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2,101)}=17,759$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,260 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre baba tutumu koruyucu ve kollayıcı olan katılımcıların İç Etkiler puanının yaklaşık %26'sı Sorumluluk ve Duygusal Zeka puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış İç Etkiler puanını 0,264 birim, Gelişime Açıklık puanındaki 1 birimlik artış İç Etkiler puanını 0,092 birim arttıracaktır.

Baba tutumu ilgisiz ve ihmalkar olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin İç Etkiler puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(32)=7,498$; $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunamazken; Sorumluluk puanına ait ($t(32)=0,281$; $p<0,05$) ve Gelişime Açıklık puanına ait eğim parametrelerinin ($t(32)=0,382$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre

($F_{(2,32)}=6,914$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,302 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre baba tutumu ilgisiz ve ihmalkar olan katılımcıların İç Etkiler puanının yaklaşık %30'u Sorumluluk ve Gelişime Açıklık puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış İç Etkiler puanını 0,281 birim, Gelişime Açıklık puanındaki 1 birimlik artış İç Etkiler puanını 0,382 birim arttıracaktır.

Baskıcı/Otoriter kategorisinde yeterli gözlem olmadığından model tahmin edilememiştir.

Tablo 19. Katılımcıların Baba Tutumuna Göre Dış Etkiler Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Baba Tutumu	Bağımsız Değişken	B	B'nin standart hatası	β	t	p
Değişken ve tutarsız	Sabit Parametre	34,540	8,946	-	3,861	0,001
	Duygusal Denge Puanı	-0,429	0,113	-0,658	-3,788	0,001
	Duygusal Zeka Puanı	0,194	0,066	0,514	2,955	0,006
		$R^2= 0,352$		$F_{(2,29)}=7,878$		$p=0,000$
Demokratik ve ilgili	Sabit Parametre	46,324	3,010	-	15,390	0,000
	Uyumluluk Puanı	0,179	0,075	0,235	2,380	0,019
		$R^2= 0,055$		$F_{(1,97)}= 5,664$		$p=0,000$
Koruyucu ve kollayıcı	Sabit Parametre	36,646	3,709	-	9,881	0,000
	Duygusal Denge Puanı	-0,096	0,048	-0,187	-1,999	0,048
	Duygusal Zeka Puanı	0,125	0,025	0,475	5,084	0,000
		$R^2= 0,205$		$F_{(2,101)}= 13,014$		$p=0,000$
İlgisiz ve ihmalkar	Sabit Parametre	43,089	3,627	-	11,879	0,000
	Sorumluluk Puanı	0,257	0,099	0,410	2,585	0,014
		$R^2= 0,168$		$F_{(1,33)}=6,683$		$p=0,000$
Baskıcı ve otoriter	Sabit Parametre	48,458	2,583	-	18,762	0,000
	Dışadönüklük Puanı	0,162	0,075	0,379	2,166	0,039
		$R^2= 0,144$		$F_{(1,28)}= 4,693$		$p=0,000$

Baba tutumu değişken ve tutarsız olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Dış Etkiler puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(29)=34,540$; $p<0,01$), Duygusal Denge puanına ait ($t(29)=-0,429$; $p<0,01$) ve Duygusal Zeka puanına ait eğim parametrelerinin

($t(29)=0,194$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2,29)}=7,878$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,352 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre baba tutumu değişken ve tutarsız olan katılımcıların Dış Etkiler puanının yaklaşık %35'i Duygusal Denge ve Duygusal Zeka puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Duygusal Denge puanındaki 1 birimlik artış Dış Etkiler puanını 0,429 birim azaltacakken; Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış Dış Etkiler puanını 0,194 birim arttıracaktır.

Baba tutumu demokratik ve ilgili olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Dış Etkiler puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(97)=46,324$; $p<0,001$) ve Uyumluluk puanına ait eğim parametresinin ($t(97)=0,179$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,97)}=5,664$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,055 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre baba tutumu demokratik ve ilgili olan katılımcıların Dış Etkiler puanının yaklaşık %5'i Uyumluluk puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Uyumluluk puanındaki 1 birimlik artış Dış Etkiler puanını 0,179 birim arttıracaktır.

Baba tutumu koruyucu ve kollayıcı olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Dış Etkiler puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(101)=36,646$; $p<0,001$), Duygusal Denge puanına ait ($t(101)=-0,096$; $p<0,05$) ve Duygusal Zeka puanına ait eğim parametrelerinin ($t(101)=0,125$; $p<0,001$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2,101)}=13,014$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,205 olarak

elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre baba tutumu koruyucu ve kollayıcı olan katılımcıların Dış Etkiler puanının yaklaşık %20'si Duygusal Denge ve Duygusal Zeka puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Duygusal Denge puanındaki 1 birimlik artış Dış Etkiler puanını 0,096 birim azaltacakken; Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış Dış Etkiler puanını 0,125 birim arttıracaktır.

Baba tutumu ilgisiz ve ihmalkar olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Dış Etkiler puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(33)=43,089$; $p<0,001$) ve Sorumluluk puanına ait eğim parametresinin ($t(33)=0,257$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,33)}=6,683$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,168 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre baba tutumu ilgisiz ve ihmalkar olan katılımcıların Dış Etkiler puanının yaklaşık %17'si Sorumluluk puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Dış Etkiler puanını 0,257 birim arttıracaktır.

Baba tutumu baskıcı ve otoriter olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Dış Etkiler puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(28)=48,458$; $p<0,001$) ve Dışadönüklük puanına ait eğim parametresinin ($t(28)=0,162$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,28)}=4,693$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,144 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre baba tutumu baskıcı ve otoriter olan katılımcıların Dış Etkiler puanının yaklaşık %14'ü Dışadönüklük puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar

sabit tutuluyorken; Dışadönüklük puanındaki 1 birimlik artış Dış Etkiler puanını 0,162 birim arttıracaktır.

Tablo 20. Katılımcıların Baba Tutumuna Göre Hedef Büyütme Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Baba Tutumu	Bağımsız Değişken	B	B'nin standart hatası	β	t	p
Değişken ve tutarsız	Sabit Parametre	-1,061	8,686	--	-0,129	0,898
	Gelişime Açıklık Puanı	0,740	0,180	0,547	4,106	0,000
	Duygusal Denge Puanı	-0,238	0,085	-0,367	-2,804	0,009
		$R^2=0,524$		$F_{(2,29)}= 10,294$		$p=0,000$
Koruyucu ve kollayıcı	Sabit Parametre	22,571	2,075	-	10,876	0,000
	Uyumluluk Puanı	0,128	0,052	0,239	2,483	0,015
		$R^2= 0,057$		$F_{(1,102)}= 6,167$		$p=0,000$
İlgisiz ve ihmalkar	Sabit Parametre	13,121	3,472	-	3,779	0,001
	Sorumluluk Puanı	0,373	0,095	0,564	3,919	0,000
		$R^2= 0,318$		$F_{(1,33)}= 15,361$		$p=0,000$

Baba tutumu değişken ve tutarsız olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Hedef Büyütme puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(28)=-1,061$; $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunamazken; Gelişime Açıklık puanına ait ($t(28)=0,740$; $p<0,001$) ve Duygusal Denge puanına ait eğim parametrelerinin ($t(28)=-0,238$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2,29)}=10,294$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,524 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre baba tutumu değişken ve tutarsız olan katılımcıların Hedef Büyütme puanının yaklaşık %52'si Gelişime Açıklık, Duygusal Denge puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Gelişime Açıklık puanındaki 1 birimlik artış Hedef Büyütme puanını 0,740 birim arttıracakken; Duygusal Denge puanındaki 1 birimlik artış Hedef Büyütme puanını 0,238 birim azaltacaktır.

Baba tutumu koruyucu ve kollayıcı olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık

puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Hedef Büyütme puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(102)=22,571$; $p<0,001$) ve Uyumluluk puanına ait eğim parametresinin ($t(102)=0,128$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,102)}=6,167$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,057 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre baba tutumu koruyucu ve kollayıcı olan katılımcıların Hedef Büyütme puanının yaklaşık %6'sı Uyumluluk puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Uyumluluk puanındaki 1 birimlik artış Hedef Büyütme puanını 0,128 birim arttıracaktır.

Baba tutumu ilgisiz ve ihmalkar olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Hedef Büyütme puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(33)=13,121$; $p<0,001$) ve Sorumluluk eğim parametresinin ($t(32)=0,373$; $p<0,001$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,33)}=15,361$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,318 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre baba tutumu ilgisiz ve ihmalkar olan katılımcıların Hedef Büyütme puanının yaklaşık %31'i Sorumluluk puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Hedef Büyütme puanını 0,373 birim arttıracaktır.

Demokratik/İlgili ve Baskıcı/Otoriter kategorisinde yeterli gözlem olmadığından model tahmin edilememiştir.

Tablo 21. Katılımcıların Baba Tutumuna Göre Özbilinç Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Baba Tutumu	Bağımsız Değişken	B	B'nin standart hatası	β	t	p
Değişken ve tutarsız	Sabit Parametre	7,846	5,002	-	1,569	0,127
	Sorumluluk Puanı	0,455	0,127	0,548	3,588	0,001
		$R^2= 0,300$		$F_{(1,30)}=12,875$		$p=0,001$
Demokratik ve ilgili	Sabit Parametre	20,243	1,821	-	11,119	0,000
	Duygusal Denge Puanı	0,181	0,055	0,318	3,305	0,001
		$R^2= 0,101$		$F_{(1,97)}= 10,920$		$p=0,001$
Koruyucu ve kollayıcı	Sabit Parametre	11,893	2,671	-	4,452	0,000
	Sorumluluk Puanı	0,120	0,052	0,202	2,285	0,024
	Gelişime Açıklık Puanı	0,256	0,056	0,405	4,573	0,000
		$R^2= 0,237$		$F_{(2,101)}=15,673$		$p=0,000$
İlgisiz ve ihmalkar	Sabit Parametre	-3,618	5,449	-	-0,664	0,551
	Sorumluluk Puanı	0,304	0,099	0,400	3,067	0,004
	Gelişime Açıklık Puanı	0,435	0,110	0,516	3,956	0,000
		$R^2= 0,458$		$F_{(2,32)}=13,537$		$p=0,000$
Baskıcı ve otoriter	Sabit Parametre	18,943	2,334	-	8,117	0,000
	Duygusal Denge Puanı	0,243	0,081	0,495	3,018	0,005
		$R^2= 0,245$		$F_{(1,28)}=9,107$		$p=0,005$

Baba tutumu değişken ve tutarsız olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Özbilinç puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(30)=7,846$; $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunamazken; Sorumluluk puanına ait eğim parametresinin ($t(30)=0,455$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,30)}=10,920$; $p<0,01$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,300 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre baba tutumu değişken ve tutarsız olan katılımcıların Özbilinç puanının yaklaşık %30'u Sorumluluk puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Özbilinç puanını 0,455 birim arttıracaktır.

Baba tutumu demokratik ve ilgili olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Özbilinç puanı üzerindeki etkisini

incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(97)=20,243$; $p<0,001$) ve Duygusal Denge puanına ait eğim parametresinin ($t(97)=0,181$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,97)}=10,920$; $p<0,01$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,101 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre baba tutumu demokratik ve ilgili olan katılımcıların Özbilinç puanının yaklaşık %10'u Duygusal Denge puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Duygusal Denge puanındaki 1 birimlik artış Özbilinç puanını 0,181 birim arttıracaktır.

Baba tutumu koruyucu ve kollayıcı olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Özbilinç puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(101)=11,893$; $p<0,001$), Sorumluluk puanına ait ($t(101)=-0,120$; $p<0,05$) ve Gelişime Açıklık puanına ait eğim parametrelerinin ($t(101)=0,256$; $p<0,001$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2,101)}=15,673$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,237 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre baba tutumu koruyucu ve kollayıcı olan katılımcıların Özbilinç puanının yaklaşık %23'ü Sorumluluk ve Gelişime Açıklık puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Özbilinç puanını 0,120 birim azaltacakken; Gelişime Açıklık puanındaki 1 birimlik artış Özbilinç puanını 0,256 birim arttıracaktır.

Baba tutumu ilgisiz ve ihmalkar olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Özbilinç puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(32)=-3,618$; $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunamazken; Sorumluluk puanına ait ($t(32)=0,304$; $p<0,01$) ve Gelişime

Açıklık eğim parametrelerinin ($t(32)=0,435$; $p<0,001$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2,32)}=13,537$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,245 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre baba tutumu ilgisiz ve ihmalkar olan katılımcıların Özbilinç puanının yaklaşık %24'ü Sorumluluk ve Gelişime Açıklık puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Özbilinç puanını 0,304 birim, Gelişime Açıklık puanındaki 1 birimlik artış Özbilinç puanını 0,435 birim arttıracaktır.

Baba tutumu baskıcı ve otoriter olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Özbilinç puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(28)=18,943$; $p<0,001$) ve Duygusal Denge puanına ait eğim parametresinin ($t(28)=0,243$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,28)}=9,107$; $p<0,01$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,245 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre baba tutumu baskıcı ve otoriter olan katılımcıların Özbilinç puanının yaklaşık %24'ü Duygusal Denge puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Duygusal Denge puanındaki 1 birimlik artış Özbilinç puanını 0,243 birim arttıracaktır.

Tablo 22. Katılımcıların Anne Eğitim Seviyesine Göre Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Anne Eğitim Seviyesi	Bağımsız Değişken	B	B'nin standart hatası	β	t	p
İlkokul/Ortaokul	Sabit Parametre	89,794	11,911	-	7,539	0,000
	Sorumluluk Puanı	0,800	0,228	0,367	3,515	0,001
	Uyumluluk Puanı	0,573	0,226	0,265	2,540	0,013
		$R^2=0,228$		$F_{(2,72)}=10,614$		$p=0,000$
Lise	Sabit Parametre	95,124	13,627	-	6,980	0,000
	Sorumluluk Puanı	0,607	0,239	0,291	2,544	0,013
	Gelişime Açıklık Puanı	0,659	0,306	0,247	2,155	0,035
		$R^2=0,169$		$F_{(2,65)}=6,621$		$p=0,002$
Üniversite	Sabit Parametre	89,630	11,984	-	7,479	0,000
	Sorumluluk Puanı	0,555	0,212	0,238	2,615	0,010
	Duygusal Zeka Puanı	0,187	0,081	0,210	2,314	0,022
		$R^2=0,141$		$F_{(2,124)}=10,193$		$p=0,000$
Yüksek Lisans/Doktora	Sabit Parametre	87,092	16,828	-	5,176	0,000
	Sorumluluk Puanı	1,439	0,483	0,545	2,977	0,007
		$R^2=0,297$		$F_{(1,21)}=8,865$		$p=0,007$

Anne eğitim seviyesi ilkokul/ortaokul olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Başarı Odaklı Motivasyon puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(72)=89,794$; $p<0,001$), Sorumluluk puanına ait ($t(72)=0,800$; $p<0,01$) ve Uyumluluk puanına ait eğitim parametrelerinin ($t(72)=0,573$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2,72)}=10,614$; $p<0,01$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,228 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre anne eğitim seviyesi ilkokul/ortaokul olan katılımcıların Başarı Odaklı Motivasyon puanının yaklaşık %23'ü Sorumluluk ve Uyumluluk puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Başarı Odaklı Motivasyon puanını 0,800 birim, Uyumluluk puanındaki 1 birimlik artış Başarı Odaklı Motivasyon puanını 0,573 birim arttıracaktır.

Anne eğitim seviyesi lise olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık

puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Başarı Odaklı Motivasyon puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(65)=95,124$; $p<0,001$), Sorumluluk puanına ait ($t(65)=0,607$; $p<0,05$) ve Gelişime Açıklık puanına ait eğitim parametrelerinin ($t(65)=0,659$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2,65)}=6,621$; $p<0,01$) modelinin genelini de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,169 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre anne eğitim seviyesi lise olan katılımcıların Başarı Odaklı Motivasyon puanının yaklaşık %17'si Sorumluluk ve Gelişime Açıklık puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Başarı Odaklı Motivasyon puanını 0,607 birim, Gelişime Açıklık puanındaki 1 birimlik artış Başarı Odaklı Motivasyon puanını 0,659 birim arttıracaktır.

Anne eğitim seviyesi üniversite olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Başarı Odaklı Motivasyon puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(124)=89,630$; $p<0,001$), Sorumluluk puanına ait ($t(124)=0,555$; $p<0,05$) ve Duygusal Zeka puanına ait eğitim parametresinin ($t(124)=0,187$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2,124)}=10,193$; $p<0,001$) modelinin genelini de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,141 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre anne eğitim seviyesi üniversite olan katılımcıların Başarı Odaklı Motivasyon puanının yaklaşık %14'ü Sorumluluk ve Duygusal Zeka puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Başarı Odaklı Motivasyon puanını 0,555 birim, Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış Başarı Odaklı Motivasyon puanını 0,187 birim arttıracaktır.

Anne eğitim seviyesi yüksek lisans/doktora olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Başarı Odaklı Motivasyon puanı

üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(21)=87,092$; $p<0,001$) ve Sorumluluk puanına ait eğim parametresinin ($t(21)=1,439$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,21)}=8,865$; $p<0,01$) modelinin genelinde istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,297 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre anne eğitim seviyesi yüksek lisans/doktora olan katılımcıların Başarı Odaklı Motivasyon puanının yaklaşık %29'u Sorumluluk puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Başarı Odaklı Motivasyon puanını 1,439 birim arttıracaktır.

Okur yazar/ okur yazar değil kategorisinde yeterli gözlem olmadığından model tahmin edilememiştir.

Tablo 23. Katılımcıların Anne Eğitim Seviyesine Göre İç Etkiler Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Anne Eğitim Seviyesi	Bağımsız Değişken	B	B'nin standart hatası	β	t	p
İlkokul/Ortaokul	Sabit Parametre	10,538	5,596	-	1,883	0,064
	Sorumluluk Puanı	0,401	0,090	0,459	4,435	0,000
	Yaş	0,422	0,171	0,255	2,466	0,016
		$R^2= 0,244$		$F_{(2,72)}= 11,626$ $p=0,000$		
Lise	Sabit Parametre	15,141	5,281	-	2,867	0,006
	Sorumluluk Puanı	0,242	0,092	0,295	2,613	0,011
	Gelişime Açıklık Puanı	0,294	0,119	0,280	2,482	0,016
		$R^2= 0,192$		$F_{(2,65)}= 7,748$ $p=0,001$		
Üniversite	Sabit Parametre	22,806	2,882	-	7,913	0,000
	Sorumluluk Puanı	0,298	0,077	0,327	3,866	0,000
		$R^2= 0,107$		$F_{(1,125)}= 14,948$ $p=0,000$		
Yüksek Lisans/Doktora	Sabit Parametre	13,856	6,920	-	2,002	0,058
	Sorumluluk Puanı	0,569	0,199	0,530	2,864	0,009
		$R^2= 0,281$		$F_{(1,21)}= 8,202$ $p=0,009$		

Anne eğitim seviyesi ilkokul/ortaokul olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin İç Etkiler puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(72)=10,538$; $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı

olduğu bulunamazken; Sorumluluk puanına ait ($t(72)=0,401$; $p<0,001$) ve yaş değişkenine ait eğim parametrelerinin ($t(72)=0,422$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2,72)}=11,626$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,244 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre anne eğitim seviyesi ilkokul/ortaokul olan katılımcıların İç Etkiler puanının yaklaşık %24'ü Sorumluluk puanı ve yaş değişkeni tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış İç Etkiler puanını 0,401 birim, yaş değişkenindeki 1 birimlik artış İç Etkiler puanını 0,422 birim arttıracaktır.

Anne eğitim seviyesi lise olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin İç Etkiler puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(65)=15,141$; $p<0,01$) ve Sorumluluk puanına ait ($t(65)=0,242$; $p<0,05$) ve Gelişime Açıklık puanına ait eğim parametrelerinin ($t(65)=0,294$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2,65)}=7,748$; $p<0,01$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,192 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre anne eğitim seviyesi lise olan katılımcıların İç Etkiler puanının yaklaşık %19'u Sorumluluk ve Gelişime Açıklık puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış İç Etkiler puanını 0,242 birim, Gelişime Açıklık puanındaki 1 birimlik artış İç Etkiler puanını 0,3294 birim arttıracaktır.

Anne eğitim seviyesi üniversite olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin İç Etkiler puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(125)=22,806$; $p<0,001$) ve Sorumluluk puanına ait eğim parametresinin ($t(125)=0,298$; $p<0,001$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,125)}=14,948$;

$p < 0,001$) modelinin genelini de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,107 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre anne eğitim seviyesi üniversite olan katılımcıların İç Etkiler puanının yaklaşık %10'u Sorumluluk puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış İç Etkiler puanını 0,298 birim arttıracaktır.

Anne eğitim seviyesi yüksek lisans/doktora olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin İç Etkiler puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(21)=13,856$; $p > 0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunamazken; Sorumluluk puanına ait eğitim parametresinin ($t(21)=0,569$; $p < 0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,21)}=8,202$; $p < 0,01$) modelinin genelini de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,281 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre anne eğitim seviyesi yüksek lisans/doktora olan katılımcıların İç Etkiler puanının yaklaşık %28'i Sorumluluk puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış İç Etkiler puanını 0,569 birim arttıracaktır.

Okur yazar/ okur yazar değil kategorisinde yeterli gözlem olmadığından model tahmin edilememiştir.

Tablo 24. Katılımcıların Anne Eğitim Seviyesine Göre Dış Etkiler Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Anne Eğitim Seviyesi	Bağımsız Değişken	B	B'nin standart hatası	β	t	p
İlkokul/Ortaokul	Sabit Parametre	39,580	4,217	-	9,387	0,000
	Uyumluluk Puanı	0,188	0,080	0,259	2,347	0,022
	Sorumluluk Puanı	0,171	0,081	0,234	2,123	0,037
		$R^2=0,136$		$F_{(2,72)}=5,679$		$p=0,000$
Lise	Sabit Parametre	41,900	2,916	-	14,370	0,000
	Uyumluluk Puanı	0,300	0,073	0,450	4,090	0,000
			$R^2=0,202$		$F_{(1,66)}=16,728$	
Üniversite	Sabit Parametre	44,669	2,414	-	18,503	0,000
	Uyumluluk Puanı	0,212	0,060	0,300	3,519	0,001
			$R^2=0,090$		$F_{(1,125)}=12,384$	
Yüksek Lisans/Doktora	Sabit Parametre	38,691	5,520	-	7,009	0,000
	Sorumluluk Puanı	0,379	0,159	0,463	2,393	0,026
			$R^2=0,214$		$F_{(1,21)}=5,725$	

Anne eğitim seviyesi ilkokul/ortaokul olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Dış Etkiler puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(72)=39,580$; $p<0,001$), Uyumluluk puanına ait ($t(72)=0,188$; $p<0,05$) ve Sorumluluk puanına ait eğitim parametrelerinin ($t(72)=0,171$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2,72)}=5,679$; $p<0,001$) modelinin genelinde istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,136 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre anne eğitim seviyesi ilkokul/ortaokul olan katılımcıların Dış Etkiler puanının yaklaşık %13'ü Uyumluluk ve Sorumluluk puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Uyumluluk puanındaki 1 birimlik artış Dış Etkiler puanını 0,188 birim, Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Dış Etkiler puanını 0,171 birim arttıracaktır.

Anne eğitim seviyesi lise olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Dış Etkiler puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli

sonucuna göre sabit parametrenin ($t(66)=41,900$; $p<0,001$) ve Uyumluluk puanına ait eğitim parametrelerinin ($t(66)=0,300$; $p<0,001$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,66)}=16,728$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,202 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre anne eğitim seviyesi lise olan katılımcıların Dış Etkiler puanının yaklaşık %20'si Uyumluluk puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Uyumluluk puanındaki 1 birimlik artış Dış Etkiler puanını 0,300 birim arttıracaktır.

Anne eğitim seviyesi üniversite olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Dış Etkiler puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(125)=44,669$; $p<0,001$) ve Uyumluluk puanına ait eğitim parametresinin ($t(125)=0,212$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,125)}=12,384$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,090 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre anne eğitim seviyesi üniversite olan katılımcıların Dış Etkiler puanının yaklaşık %9'u Uyumluluk puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Uyumluluk puanındaki 1 birimlik artış Dış Etkiler puanını 0,212 birim arttıracaktır.

Anne eğitim seviyesi yüksek lisans/doktora olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Dış Etkiler puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(21)=38,691$; $p<0,001$) ve Sorumluluk puanına ait eğitim parametresinin ($t(21)=0,379$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,21)}=5,725$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,214 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre anne eğitim seviyesi yüksek lisans/doktora olan katılımcıların Dış Etkiler puanının yaklaşık %21'i

Sorumluluk puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Dış Etkiler puanını 0,379 birim arttıracaktır.

Okur yazar/ okur yazar değil kategorisinde yeterli gözlem olmadığından model tahmin edilememiştir.

Tablo 25. Katılımcıların Anne Eğitim Seviyesine Göre Hedef Büyütme Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Anne Eğitim Seviyesi	Bağımsız Değişken	B	B'nin standart hatası	B	t	p
İlkokul/ Ortaokul	Sabit Parametre	21,970	3,713	-	5,917	0,000
	Gelişime Açıklık Puanı	0,250	0,091	0,306	2,752	0,007
	Duygusal Denge Puanı	-0,129	0,053	-0,270	-2,429	0,018
$R^2= 0,137$				$F_{(2,72)}=5,710$		$p=0,005$
Üniversite	Sabit Parametre	20,675	2,449	-	8,442	0,000
	Duygusal Denge Puanı	-0,092	0,042	-0,189	-2,195	0,030
	Sorumluluk Puanı	0,239	0,063	0,325	3,771	0,000
$R^2= 0,116$				$F_{(2,124)}=8,163$		$p=0,000$

Anne eğitim seviyesi ilkokul/ortaokul olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Hedef Büyütme puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(72)=21,970$; $p<0,001$) Gelişime Açıklık puanına ait ($t(72)=0,250$; $p<0,01$) ve Duygusal Denge puanına ait eğitim parametrelerinin ($t(72)=-0,129$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2,72)}=5,710$; $p<0,01$) modelinin genelinde de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,137 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre anne eğitim seviyesi ilkokul/ortaokul olan katılımcıların Hedef Büyütme puanının yaklaşık %13'ü Gelişime Açıklık ve Duygusal Denge puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Gelişime Açıklık puanındaki 1 birimlik artış Hedef Büyütme puanını 0,250 birim arttırırken; Duygusal Denge puanındaki 1 birimlik artış Hedef Büyütme puanını 0,129 birim azaltacaktır.

Anne eğitim seviyesi üniversite olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Hedef Büyütme puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(124)=20,675$; $p<0,001$), Duygusal Denge puanına ait ($t(124)=-0,092$; $p<0,05$) ve Sorumluluk puanına ait eğim parametresinin ($t(124)=0,239$; $p<0,001$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2,124)}=8,163$; $p<0,001$) modelinin genelinde de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,116 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre anne eğitim seviyesi üniversite olan katılımcıların Hedef Büyütme puanının yaklaşık %16'sı Duygusal Denge ve Sorumluluk puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Duygusal Denge puanındaki 1 birimlik artış Hedef Büyütme puanını 0,092 birim azaltırken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Hedef Büyütme puanını 0,239 birim arttıracaktır.

Okur yazar/ okur yazar değil, lise ve yüksek lisans/doktora kategorilerinde yeterli gözlem olmadığından model tahmin edilememiştir.

Tablo 26. Katılımcıların Anne Eğitim Seviyesine Göre Özbilinç Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Anne Eğitim Seviyesi	Bağımsız Değişken	B	B'nin standart hatası	β	t	p
İlkokul/ Ortaokul	Sabit Parametre	4,564	4,475	-	1,020	0,311
	Duygusal Zeka Puanı	0,082	0,031	0,312	2,645	0,010
	Gelişime Açıklık Puanı	0,223	0,100	0,263	2,230	0,029
		$R^2=0,249$		$F_{(2,72)}=11,964$		$p=0,000$
Lise	Sabit Parametre	16,377	4,046	-	4,048	0,000
	Gelişime Açıklık Puanı	0,244	0,102	0,283	2,393	0,020
		$R^2=0,080$		$F_{(1,66)}=5,725$		$p=0,020$
Üniversite	Sabit Parametre	9,219	3,779	-	2,440	0,016
	Duygusal Zeka Puanı	0,121	0,034	0,413	3,540	0,001
	Gelişime Açıklık Puanı	0,169	0,077	0,211	2,206	0,029
		$R^2=0,204$		$F_{(2,124)}=10,506$		$p=0,000$
Yüksek Lisans/ Doktora	Sabit Parametre	-5,569	6,888	-	-0,809	0,428
	Duygusal Zeka Puanı	0,118	0,045	0,429	2,643	0,016
	Sorumluluk Puanı	0,336	0,118	0,463	2,854	0,010
		$R^2=0,543$		$F_{(2,20)}=11,901$		$p=0,000$

Anne eğitim seviyesi ilkokul/ortaokul olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Özbilinç puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(72)=4,564$; $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunamazken; Duygusal Zeka puanına ait ($t(72)=-0,082$; $p<0,05$) ve Gelişime Açıklık puanına ait eğitim parametrelerinin ($t(72)=0,223$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2,72)}=11,964$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,249 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre anne eğitim seviyesi ilkokul/ortaokul olan katılımcıların Özbilinç puanının yaklaşık %24'ü Duygusal Zeka ve Gelişime Açıklık puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış Özbilinç puanını 0,082 birim, Gelişime Açıklık puanındaki 1 birimlik artış Özbilinç puanını 0,223 birim arttıracaktır.

Anne eğitim seviyesi lise olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Özbilinç puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(66)=16,377$; $p<0,001$) ve Gelişime Açıklık puanına ait eğitim parametresinin ($t(66)=0,244$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,66)}=5,725$; $p<0,05$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,080 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre anne eğitim seviyesi lise olan katılımcıların Özbilinç puanının yaklaşık %8'i Gelişime Açıklık puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Gelişime Açıklık puanındaki 1 birimlik artış Özbilinç puanını 0,244 birim arttıracaktır.

Anne eğitim seviyesi üniversite olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Özbilinç puanı üzerindeki etkisini

incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(124)=9,219$; $p<0,05$), Duygusal Zeka puanına ait ($t(124)=0,121$; $p<0,01$), Gelişime Açıklık puanına ait eğim parametrelerinin ($t(124)=0,169$; $p<0,001$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2,124)}=10,506$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,204 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre anne eğitim seviyesi üniversite olan katılımcıların Özbilinç puanının yaklaşık %20'si Duygusal Zeka ve Gelişime Açıklık puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış Özbilinç puanını 0,121 birim, Gelişime Açıklık puanındaki 1 birimlik artış Özbilinç puanını 0,169 birim arttıracaktır.

Anne eğitim seviyesi yüksek lisans/ doktora olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Özbilinç puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(20)=-5,569$; $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunamazken; Duygusal Zeka puanına ait ($t(20)=0,118$; $p<0,05$) ve Sorumluluk puanına ait eğim parametrelerinin ($t(20)=0,336$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2,20)}=11,901$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,543 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre anne eğitim seviyesi yüksek lisans/ doktora olan katılımcıların Özbilinç puanının yaklaşık %54'ü Duygusal Zeka ve Sorumluluk puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış Özbilinç puanını 0,118 birim, Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Özbilinç puanını 0,336 birim arttıracaktır.

Okur yazar/ okur yazar değil, kategorisinde yeterli gözlem olmadığından model tahmin edilememiştir.

Tablo 27. Katılımcıların Baba Eğitim Seviyesine Göre Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Baba Eğitim Seviyesi	Bağımsız Değişken	B	B'nin standart hatası	β	t	p
İlkokul/ Ortaokul	Sabit Parametre	74,873	15,038	-	4,979	0,000
	Gelişime Açıklık Puanı	1,714	0,383	0,609	4,480	0,000
		$R^2=0,371$		$F_{(1,34)}=20,067$		$p=0,000$
Üniversite	Sabit Parametre	103,850	6,345	-	16,366	0,000
	Sorumluluk Puanı	0,791	0,154	0,366	5,137	0,000
	Dışadönüklük Puanı	0,251	0,115	0,156	2,187	0,030
		$R^2=0,179$		$F_{(2,167)}=18,153$		$p=0,000$
Yüksek Lisans/ Doktora	Sabit Parametre	63,305	19,128	-	3,571	0,001
	Sorumluluk Puanı	0,648	0,316	0,251	2,054	0,044
	Duygusal Zeka Puanı	0,296	0,119	0,304	2,488	0,016
		$R^2=0,197$		$F_{(2,58)}=7,123$		$p=0,002$

Baba eğitim seviyesi ilkokul/ortaokul olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Başarı Odaklı Motivasyon puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(34)=74,873$; $p<0,001$) ve Gelişime Açıklık puanına ait eğim parametresinin ($t(34)=1,714$; $p<0,001$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,34)}=20,067$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,371 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre baba eğitim seviyesi ilkokul/ortaokul olan katılımcıların Başarı Odaklı Motivasyon puanının yaklaşık %37'si Gelişime Açıklık puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Gelişime Açıklık puanındaki 1 birimlik artış Başarı Odaklı Motivasyon puanını 1,714 birim arttıracaktır.

Baba eğitim seviyesi üniversite olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Başarı Odaklı Motivasyon puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(167)=103,850$; $p<0,001$), Sorumluluk puanına ait ($t(167)=0,791$; $p<0,001$) ve Dışadönüklük puanına ait eğim

parametresinin ($t(167)=0,251$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2,167)}=18,153$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,179 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre baba eğitim seviyesi üniversite olan katılımcıların Başarı Odaklı Motivasyon puanının yaklaşık %18'i Sorumluluk ve Dışadönüklük puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Başarı Odaklı Motivasyon puanını 0,791 birim, Dışadönüklük puanındaki 1 birimlik artış Başarı Odaklı Motivasyon puanını 0,251 birim arttıracaktır.

Baba eğitim seviyesi yüksek lisans/doktora olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Başarı Odaklı Motivasyon puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(58)=63,305$; $p<0,01$), Sorumluluk puanına ait ($t(58)=0,648$; $p<0,05$) ve Duygusal Zeka puanına ait eğitim parametresinin ($t(58)=0,296$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2,58)}=7,123$; $p<0,01$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,197 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre baba eğitim seviyesi yüksek lisans/doktora olan katılımcıların Başarı Odaklı Motivasyon puanının yaklaşık %19'u Sorumluluk ve Duygusal Zeka puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Başarı Odaklı Motivasyon puanını 0,648 birim azaltırken; Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış Başarı Odaklı Motivasyon puanını 0,296 birim arttıracaktır.

Okur yazar/ okur yazar değil ve lise kategorilerinde yeterli gözlem olmadığından model tahmin edilememiştir.

Tablo 28. Katılımcıların Baba Eğitim Seviyesine Göre İç Etkiler Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Baba Eğitim Seviyesi	Bağımsız Değişken	B	B'nin standart hatası	β	t	p
Üniversite	Sabit Parametre	21,455	2,244	-	9,562	0,000
	Sorumluluk Puanı	0,360	0,059	0,425	6,082	0,000
		R ² = 0,180		F _(1,168) =36,987		p=0,000
Yüksek Lisans/ Doktora	Sabit Parametre	15,451	7,582	-	2,038	0,046
	Giriş Sıralama	-0,006	0,003	-0,261	-2,199	0,032
	Duygusal Zeka Puanı	0,131	0,047	0,330	2,781	0,007
		R ² =0,182		F _(2,58) =6,457		p=0,000

Baba eğitim seviyesi üniversite olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin İç Etkiler puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(168)=21,455$; $p<0,001$) ve Sorumluluk puanına ait eğitim parametresinin ($t(168)=0,360$; $p<0,001$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,168)}=36,987$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,180 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre baba eğitim seviyesi üniversite olan katılımcıların İç Etkiler puanının yaklaşık %18'i Sorumluluk puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış İç Etkiler puanını 0,180 birim arttıracaktır.

Baba eğitim seviyesi yüksek lisans/doktora olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin İç Etkiler puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(58)=15,451$; $p<0,05$), Giriş Sıralaması değişkenine ait ($t(58)=-0,006$; $p<0,05$) ve Duygusal Zeka puanına ait eğitim parametresinin ($t(58)=0,131$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(2,58)}=6,457$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının

0,182 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre baba eğitim seviyesi yüksek lisans/doktora olan katılımcıların İç Etkiler puanının yaklaşık %18'i Giriş Sıralaması değişkeni ve Duygusal Zeka puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Giriş Sıralaması değişkenindeki 1 birimlik artış İç Etkiler puanını 0,006 birim azaltırken; Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış İç Etkiler puanını 0,131 arttıracaktır.

Okur yazar/ okur yazar değil, ilkokul/ortaokul, lise kategorilerinde yeterli gözlem olmadığından model tahmin edilememiştir.

Tablo 29. Katılımcıların Baba Eğitim Seviyesine Göre Dış Etkiler Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Baba Eğitim Seviyesi	Bağımsız Değişken	B	B'nin standart hatası	β	t	p
Üniversite	Sabit Parametre	42,847	1,824	-	23,484	0,000
	Uyumluluk Puanı	0,265	0,046	0,409	5,810	0,000
		$R^2= 0,167$		$F_{(1,168)}=33,758$ p=0,000		
Yüksek Lisans/ Doktora	Sabit Parametre	44,485	3,805	-	11,691	0,000
	Sorumluluk Puanı	0,230	0,107	0,270	2,151	0,036
		$R^2=0,073$		$F_{(1,59)}=4,627$ p=0,036		

Baba eğitim seviyesi üniversite olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Dış Etkiler puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(168)=42,847$; $p<0,001$) ve Uyumluluk puanına ait eğitim parametresinin ($t(168)=0,265$; $p<0,001$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,168)}=33,758$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,167 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre baba eğitim seviyesi üniversite olan katılımcıların Dış Etkiler puanının yaklaşık %16'sı Uyumluluk puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Uyumluluk puanındaki 1 birimlik artış Dış Etkiler puanını 0,265 birim arttıracaktır.

Baba eğitim seviyesi yüksek lisans/doktora olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Dış Etkiler puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(59)=44,485$; $p<0,001$) ve Sorumluluk puanına ait eğitim parametresinin ($t(59)=0,230$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,59)}=4,627$; $p<0,05$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,073 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre baba eğitim seviyesi yüksek lisans/doktora olan katılımcıların Dış Etkiler puanının yaklaşık %7'si Sorumluluk puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Dış Etkiler puanını 0,230 birim arttıracaktır.

Okur yazar/ okur yazar değil, ilkokul/ortaokul, lise kategorilerinde yeterli gözlem olmadığından model tahmin edilememiştir.

Tablo 30. Katılımcıların Baba Eğitim Seviyesine Göre Hedef Büyütme Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Baba Eğitim Seviyesi	Bağımsız Değişken	B	B'nin standart hatası	β	t	p
İlkokul/ Ortaokul	Sabit Parametre	12,184	5,144	-	2,368	0,024
	Gelişime Açıklık Puanı	0,396	0,131	0,461	3,028	0,005
				$R^2=0,212$	$F_{(1,34)}=9,170$	$p=0,005$
Üniversite	Sabit Parametre	21,601	1,903	-	11,349	0,000
	Sorumluluk Puanı	0,153	0,050	0,229	3,045	0,003
				$R^2=0,052$	$F_{(1,168)}=9,274$	$p=0,003$

Baba eğitim seviyesi ilkokul/ortaokul olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Hedef Büyütme puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(34)=12,184$; $p<0,05$) ve Gelişime Açıklık puanına ait eğitim parametresinin ($t(34)=0,396$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,34)}=9,170$; $p<0,01$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik

katsayısının 0,212 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre baba eğitim seviyesi ilkokul/ortaokul olan katılımcıların Hedef Büyütme puanının yaklaşık %21'i Gelişime Açıklık puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Gelişime Açıklık puanındaki 1 birimlik artış Hedef Büyütme puanını 0,396 birim arttıracaktır.

Baba eğitim seviyesi üniversite olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Hedef Büyütme puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(168)=21,601$; $p<0,001$) ve Sorumluluk puanına ait eğitim parametresinin ($t(168)=0,153$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,168)}=9,274$; $p<0,01$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,052 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre baba eğitim seviyesi üniversite olan katılımcıların Hedef Büyütme puanının yaklaşık %5'i Sorumluluk puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Hedef Büyütme puanını 0,153 birim arttıracaktır.

Okur yazar/ okur yazar değil, lise ve yüksek lisans/doktora kategorilerinde yeterli gözlem olmadığından model tahmin edilememiştir.

Tablo 31. Katılımcıların Baba Eğitim Seviyesine Göre Özbilinç Puanının Duygusal Zeka, Kişilik Ölçeği Alt Boyut Puanları ve Yaş, Giriş Sıralaması Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Baba Eğitim Seviyesi	Bağımsız Değişken	B	B'nin standart hatası	β	t	p
İlkokul/Ortaokul	Sabit Parametre	2,929	4,361	-	0,672	0,506
	Gelişime Açıklık Puanı	0,580	0,111	0,667	5,227	0,000
		$R^2=0,446$		$F_{(1,34)}=27,318$ p=0,000		
Lise	Sabit Parametre	15,446	5,524	-	2,796	0,009
	Gelişime Açıklık Puanı	0,291	0,139	0,357	2,094	0,045
		$R^2=0,128$		$F_{(1,30)}=4,386$ p=0,045		
Üniversite	Sabit Parametre	12,388	2,821	-	4,391	0,000
	Gelişime Açıklık Puanı	0,152	0,062	0,182	2,449	0,015
	Duygusal Denge Puanı	0,107	0,037	0,215	2,893	0,004
	Sorumluluk Puanı	0,118	0,051	0,171	2,331	0,021
		$R^2=0,149$		$F_{(3,166)}=9,674$ p=0,000		
Yüksek Lisans/Doktora	Sabit Parametre	5,780	5,953	-	0,971	0,336
	Duygusal Zeka Puanı	0,212	0,046	0,641	4,587	0,000
		$R^2=0,266$		$F_{(1,59)}=10,520$ p=0,000		

Baba eğitim seviyesi ilkokul/ortaokul olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Özbilinç puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(34)=2,929$; $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunamazken; Gelişime Açıklık puanına ait eğitim parametresinin ($t(34)=0,580$; $p<0,001$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,34)}=27,318$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,446 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre baba eğitim seviyesi ilkokul/ortaokul olan katılımcıların Özbilinç puanının yaklaşık %44'ü Gelişime Açıklık puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Gelişime Açıklık puanındaki 1 birimlik artış Özbilinç puanını 0,580 birim arttıracaktır.

Baba eğitim seviyesi lise olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Özbilinç puanı üzerindeki etkisini

incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(30)=15,446$; $p<0,01$) ve Gelişime Açıklık puanına ait eğitim parametresinin ($t(30)=0,291$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,30)}=4,386$; $p<0,05$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,128 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre baba eğitim seviyesi lise olan katılımcıların Özbilinç puanının yaklaşık %12'si Gelişime Açıklık puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Gelişime Açıklık puanındaki 1 birimlik artış Özbilinç puanını 0,291 birim arttıracaktır.

Baba eğitim seviyesi üniversite olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Özbilinç puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(166)=12,388$; $p<0,001$), Gelişime Açıklık puanına ait ($t(166)=0,152$; $p<0,05$), Duygusal Denge puanına ait ($t(166)=0,107$; $p<0,01$) ve Sorumluluk puanına ait eğitim parametresinin ($t(166)=0,118$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(3,166)}=9,674$; $p<0,001$) modelinin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,149 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre baba eğitim seviyesi üniversite olan katılımcıların Özbilinç puanının yaklaşık %15'i Gelişime Açıklık, Duygusal Denge ve Sorumluluk puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken; Gelişime Açıklık puanındaki 1 birimlik artış Özbilinç puanını 0,152 birim, Duygusal Denge puanındaki 1 birimlik artış Özbilinç puanını 0,107 birim, Sorumluluk puanındaki 1 birimlik artış Özbilinç puanını 0,118 birim arttıracaktır.

Baba eğitim seviyesi yüksek lisans/doktora olan katılımcıların, Duygusal Zeka puanının, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge, Uyumluluk, Gelişime Açıklık puanlarının, yaş ve giriş sıralaması değişkenlerinin Özbilinç puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(58)=5,780$; $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı

olduğu bulunamazken; Duygusal Zeka puanına ait eğim parametresinin ($t(58)=0,212$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Model tahmininde elde edilen F testi istatistiğine göre ($F_{(1,59)}=10,520$; $p<0,001$) modelinin genelini de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,266 olarak elde edildiği gözlenmiştir. Bu sonuca göre baba eğitim seviyesi yüksek lisans/doktora olan katılımcıların Özbilinç puanının yaklaşık %26'sı Duygusal Zeka tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit tutuluyorken Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış Özbilinç puanını 0,212 birim arttıracaktır.

Okur yazar/ okur yazar değil kategorisinde yeterli gözlem olmadığından model tahmin edilememiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. TARTIŞMA

Bu çalışmada, yüksek akademik başarıya sahip oldukları düşünülen üniversiteye giriş sınavında ilk 1000'e giren kişilerin başarı odaklı motivasyonunda duygusal zeka ve beş faktör kişilik özelliklerinin etkisi incelenmiştir. Etkinin incelenmesi amacıyla Çoklu Doğrusal Regresyon Analizleri kurulmuştur. Katılımcılara sorulan demografik değişkenlerden bazıları dahil edilerek analizler tekrarlanmıştır.

Başarı odaklı motivasyon ve alt boyutlarında duygusal zeka ve kişilik özelliklerinin etkili olup olmadığını incelemek için yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonuçlarına göre, başarı odaklı motivasyonda sorumluluk, uyumluluk ve gelişime açıklık kişilik özellikleri etkiliyken duygusal denge ve dışadönüklük kişilik özellikleri etkili bulunamamıştır. Literatürdeki bilgiler bu sonuçları destekler niteliktedir. Komarraju ve ark. (2009) yaptığı çalışmada sorumluluk kişilik özelliği ile motivasyon arasında yüksek bir ilişki bulmuştur. Sorumluluk kişilik özelliğine sahip olan kişiler, beklenenden fazla bir performans gösterebilmeyi, kararlı olmayı, dikkatli olmayı, sorunlarla mücadelede gerekli hazırlıklara sahip olmayı, dikkatli düşünme ve başlanılan işi bitirme eğiliminde oldukları görülmektedir. Sorumluluğu yükselen kişilerin motivasyonu yükselmektedir (Yılmaz, 2019). Ünal (2013), lise öğrencileri ile yaptığı çalışmada kişiliğin akademik motivasyonu yordayan en etkili değişken olduğu sonucuna varmıştır. Çalışmasında akademik motivasyonda en etkili kişilik özelliğini sorumluluk olarak bulurken, duygusal denge ve dışadönüklüğün akademik motivasyonda etkili olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Dışadönüklüğün akademik motivasyondaki etkisizliğini ise bu kişilerin zamanlarını sosyalleşmeye harcamış olabilecekleri ile açıklamaktadır (Ünal, 2013). Kişiliğin başarı motivasyonundaki etkisini inceleyen Busato ve arkadaşları (1999) başarı motivasyonunda sorumluluk, gelişime açıklık, uyumluluk ve dışadönüklüğün etkisini bulmuştur. Önlisans öğrencileri ile yapılan bir başka çalışmada kişiliğin akademik güdülenmeyi orta düzeyde yordadığı ve özellikle beş faktör kişilik özelliklerinden sorumluluk ve

gelişime açıklığın bilgiyi kullanma motivasyonunda etkili olduğu görülmüştür (Bitlisli, Dinç, Çetinceli ve Kaygısız, 2013).

Alt boyutlar incelendiğinde, içsel olarak motive olabilen kişiler, yeni fikirler üretebilen, kendini yönetebilen, yaratıcı bireyleri ifade eden gelişime açıklık kişilik özelliğinin içsel motivasyonda etkili olması beklenilebilir (Ergin ve Karataş, 2018; Tatlıhoğlu, 2013). Bir çalışmada motivasyon alt boyutlarından iç etkiler ve dış etkilerinde sorumluluk kişilik özelliği ile ilişkili olduğu görülmüştür (Clark ve Schroth, 2010). Hedef büyütme ve özbilinç alt boyutlarında diğer alt boyutlardan farklı olarak duygusal denge kişilik özelliğinin etkisi görülmektedir. Bu çalışmada duygusal dengedeki bozulmanın hedef büyütmeyi olumsuz olarak etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Duygusal denge, kişilerin karar verme becerilerini etkiler (Wikipedia, 2021). Bu kararsızlığı yaşayan kişilerin açık bir hedefe sahip olamadıkları düşünülebilir. Özbilincin, kişinin kendini ve duygularını tanması ve yönlendirmesi anlamına geldiği düşünüldüğünde, duygusal dengedeki bozulmanın özbilinci etkileyebileceği düşünülebilir.

Başarı odaklı motivasyon ve alt boyutlarında duygusal zekanın bir etkisi bulunamamıştır. Literatürdeki bilgiler, duygusal zeka ile genel motivasyon arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiye dikkat çekmektedir. Ancak bu çalışmada değerlendirilen motivasyonun başarıya yönelik olduğu ve başarı odaklı motivasyon ile duygusal zeka çalışmalarının sınırlı olduğu göz önünde bulundurulmalıdır (Turhan ve Çetinsöz, 2019). Elde edilen bu sonucun, ilk 1000 derecesine sahip olan kişilere özgü olduğu söylenilebilir.

Cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde, kadınlarda da erkeklerde de etkili olduğu görülen birincil kişilik özelliği sorumluluktur. Sorumluluk etkisi bakımından cinsiyetler arası farklılık yoktur. Sölpük Turhan (2020), yaptığı meta-analiz çalışmasında akademik motivasyonda cinsiyet farklılığı gözlemlememiştir. Kadınların hedef belirleme ve özbilinç boyutları söz konusu olduğunda erkeklerden farklı olarak duygusal denge kişilik özelliğinin etkili olduğu görülmektedir. Michie, Glachan ve Bray (2001)'in ifade ettiğine göre, kadınlar akademik becerilerinin değerlendirmesinde daha stresli ve daha az özgüvenli tutum içerisindedirler. Duygusal dengesizlik ise strese eğilimi ifade eder ve nevroitik kişilikler başarıya motive olmakta

güçlük çekerler (Busato ve ark., 1999). Akademik değerlendirme korkusu hedef belirlemedeki kararlılığı olumsuz etkileyebilir ve özgüvensizlik, kişinin kendini izah edebilmesini de ifade eden özbilinci olumsuz etkileyebilir. Farklılığın görüldüğü diğer değişken yaştır. Kadınların başarı odaklı motivasyon alt boyutlarında yaş etkiliyken, erkeklerde yaş faktörünün bir etkisi görülmemiştir. Kadınlarda yaş arttıkça başarı motivasyonu da artmaktadır. Literatürde karşılaşılan bazı bulgulara göre cinsiyet farkı olmaksızın yaşın artmasına bağlı olarak motivasyonun düştüğü görülmektedir (Kıdak ve Aksaraylı, 2009). Bir çalışmaya göre ise motivasyonda yaşın etkisi yoktur (Dündar, Özutku ve Taşpınar, 2007). Öte yandan yaş arttıkça sorumluluğun arttığına yönelik çalışmalar mevcuttur (Yılmaz, 2019). Burada elde edilen sonucun ilk 1000'e giren kadınlara özgü olduğu söylenebilir. Duygusal zekanın motivasyonda etkisi ise, kadınlarda dış etkilerde görülürken erkeklerde özbilinçte görülmektedir. Özer (2013)'in duygusal zeka çalışmasında kadınlar, erkeklerden daha fazla kişilerarası yeteneklere sahipken erkekler, kadınlara göre kendi duygularına hakim olma konusunda daha başarılı bulunmuştur. Her ne kadar duygusal zeka çalışmalarında kadınlar lehine sonuçlar ile karşılaşılsada duygusal zekanın bir alt faktörü olan strese karşı dayanıklılık ve duygulara hakim olma erkekler lehine sonuç vermektedir. Özbilincin, farklı durumlar karşısında nasıl tepki vereceğini bilme (Semerci, 2010) ve kendini iyi tanımadan kaynaklı yaşamı ve duygularını yönetme konusunda avantajlı oldukları düşünüldüğünde, özbilincin erkeklerde başarı motivasyonunu yordamasında duygusal zekanın etkili olabileceği düşünülebilir.

Puan türlerine göre duygusal zeka ve kişilik özelliklerinin başarı motivasyonunda etkisi incelendiğinde, tüm puan türlerinde başarı odaklı motivasyon ve alt boyutlarında sorumluluk, uyumluluk ve gelişime açıklığın etkisi görülürken eşit ağırlık puan türünde bunlara ek olarak duygusal zekanın da etkili olduğu görülmektedir. Bu anlamda eşit ağırlık öğrencilerinin, sayısal ve sözel öğrencilerine göre başarı motivasyonunu korumada ve sürdürmede duygularını kullanma becerisinin etkili olduğu sonucuna varılabilir. Erdoğan (2008), öğrencilerle yaptığı duygusal zeka çalışmasında, öğrencilerin alanlarına göre duygusal zeka puanlarında anlamlı farklılıklar bulmuştur. Bulduğu sonuçlarda hukuk fakültesi öğrencilerinin duygusal zeka puanları yüksek çıkmıştır. Hukuk bölümünün eşit ağırlık alanı olduğu

düşünüldüğünde Erdoğan (2008)'nin çalışması, bu çalışmada elde edilen bulguları destekler niteliktedir. Ancak Erdoğan (2008)'nin çalışmasında sayısal ve sözel alanlardan bazı bölümlerinde duygusal zeka puanları yüksek çıkmıştır. Burada elde edilen bulguların ilk 1000 derecesine sahip kişileri kapsadığı düşünülebilir. Bu çalışmaya katılan kişilerde eşit ağırlık alanından yapılan bölüm tercihinin bakıldığında hukuk, psikoloji ve işletme bölümlerinin ağırlıkta olduğu görülmektedir. Hukuk alanında duygu kontrolü önemliyken psikoloji alanında duyguların anlaşılması ve ifade edilmesi, işletme alanında ise duyguların yönetimi önemlidir. Dolayısıyla hukuk, psikoloji ve işletme gibi eşit ağırlık bölümlerinde duygusal zeka kavramı ön plana çıkmaktadır. Bu kişilerin motivasyonlarında duygusal zekalarını etkili bir şekilde kullandıkları sonucuna ulaşılabilir.

Kişilerin başarı motivasyonlarında duygusal zeka ve kişilik özelliklerinin anne ve baba tutumuna göre nasıl bir etkiye sahip olduğunu saptamak için yapılan regresyon analizi sonucuna göre, hemen hemen her ebeveyn tutumu kategorisinde ve başarı odaklı motivasyon ve alt boyutlarında sorumluluğun etkisi görülmektedir. Literatürdeki bilgiler ebeveyn tutumlarının başarı motivasyonunda etkili olduğunu göstermektedir. Özellikle üniversiteye giriş sınavına hazırlanan öğrencilerin ebeveynlerinin olumsuz tutumu, dikkat ve konsantrasyon sorunlarına yol açabilir, bunlarda başarı motivasyonunun düşmesine sebep olabilir (Peker ve Kağızmanlı, 2018). Ancak ebeveyn tutumlarının başarı motivasyonunda etkili olmadığını iddia eden çalışmalarda mevcuttur (Cantley, 2005).

Demokratik ve ilgili anne baba tutumunda başarı odaklı motivasyonda yalnızca sorumluluğun etkisi görülmektedir. Demokratik ve ilgili tutum sergiyeleyen anne babalar, çocuklarının istekleri konusunda hoşgörülü, destekleyici bir yaklaşımla belli sınırlar çerçevesinde istediklerini yapmalarını sağlayarak sorumluluk duygusunu kazanmalarını sağlarlar (Kaya, 1997). Demokratik anne tutumu söz konusu olduğunda özbilinçte duygusal zeka; demokratik baba tutumu söz konusu olduğunda ise özbilinçte duygusal denge etkili olmaktadır. Özbilinç kişinin kendini tanıması, kendini izah etmesi, kendinin farkında olması ile ilgili bir kavramdır. Demokratik anne ve babalar ise çocuklarının kendilerini keşfetmelerine ve bağımsız bireyler olmalarına fırsat tanırlar. Aynı zamanda bu anne babalar çocuklarının duygularına da önem ve

değer verirler (Kaya, 1997). Bu tutum çerçevesinde büyüyen çocuğun duygusal zekasının gelişmesi beklenir. Duygularını doğru tanıyan ve yönetebilen bir kişinin ise özbilincinde pozitif yönlü bir etki beklenilir.

Değişken ve tutarsız anne baba tutumu incelendiğinde başarı motivasyonunda birden fazla kişilik özelliğinin ve bununla birlikte duygusal zekasında etkili olduğunu görmekteyiz. Buda değişken ve tutarsız yaklaşıma maruz kalan bireylerin başarı motivasyonlarını koruyup sürdürebilmeleri için değişik özelliklerini etkin şekilde göstermek durumunda olduklarını düşündürmektedir. Çünkü bu anne baba tutumu kestirilemez niteliktedir. Çocuklar neyin iyi neyin kötü olduğu ile ilgili kararsızlıklar yaşamaktadır. Bu karmaşayı yönetip başarı motivasyonunu koruyabilmek adına kişilerin, kişiliklerinin ve duygusal zekalarının bütün olumlu yönlerini kullanma eğiliminde olduğu sonucuna varılabilir.

Ebeveynleri ilgisiz ve ihmalkar olan, ilk 1000 derecesine sahip kişilerin başarma motivasyonunu kendi sorumluluk ve gelişime açıklık özellikleri ile kazandıkları görülmektedir. Buradan çıkarılabilecek sonuç, anne ve babadaki sorumsuzluktan doğan boşluk, çocuğu bu boşluğu kapatma gayretine yöneltip sorumluluk sahibi bir birey yapabilir. Bununla beraber ebeveynlerin yönlendirici ve yol gösterici tavırlardan uzak olması, kişinin kendi yaratıcılığı, üretkenliği ile ilgili olan gelişime açıklık kişilik özelliğini besleyebilir.

Koruyucu ve kollayıcı anne baba tutumunda dikkat çeken, başarı odaklı motivasyonda duygusal zekanın da etkili faktörler arasında yer almasıdır. Koruyucu kollayıcı anne baba tutumlarının olumlu etkileride olabilir. Bu tutum ile büyüyen çocuklar kendilerini her koşulda güven içinde hissedebilirler. Güven ortamında duygular daha iyi gelişebilir. Bu tutumun olumlu etkileri, kişilerin duygularının farkında olup, doğru yönetebilmeleri yani duygusal zekalarını kullanabilmeleri sağlayabilir. Bu da başarı motivasyonlarını pozitif yönde etkileyecektir.

Anne ve baba eğitim seviyesine göre yapılan regresyon analizi sonucuna göre, anne ve babası ilkökul ve lise mezunu olan kişilerde, bireyin kendi gelişime açıklığı, üretkenliği, entelektüel ilgisi başarı odaklı motivasyonunu arttırdığı sonucuna varılmaktadır. En belirgin farklılık şu ki başarı motivasyonunda duygusal zekanın

etkisi yüksek lisans ve doktora mezunu anne ve babaların çocuklarında görülmektedir. Literatürdeki bazı bilgiler bu sonucu destekler niteliktedir. Anne ve baba eğitim seviyesi arttıkça çocukların duygusal zekalarının artacağı yönünde çalışmalar mevcuttur (Harrod ve Scheer, 2005; Holmes, 1999). Eğitimde geçirilen süre, entelektüel zekanın aktif olarak kullanılacağı süreyi de belirler. Duygusal zekanın yükselişi ile entelektüel zekanın gelişimi paralellik gösterir (İşiten, 2016). Duygusal zeka aynı zamanda öğrenilebilen ve geliştirilebilen bir zeka türüdür. Yüksek eğitilmiş ebeveynlerin çocukları da duygusal zekalarını geliştirmek için daha avantajlıdır. Başarma motivasyonlarında da duygusal zekalarının etkili olacağı düşünülebilir. Sorumluluk kişilik özelliğinin hemen hemen her anne baba eğitim seviyesinde etkili olduğu görülmektedir. Bu sonuç ise başarı odaklı motivasyonda sorumluluğun olmazsa olmaz nitelikte bir kişilik özelliği olduğunu düşündürmektedir.

Üniversite sınavında ilk 1000'e giren kişilerin başarı odaklı motivasyonunda duygusal zeka ve beş faktör kişilik özelliklerini incelemek amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizlerine göre, başarı motivasyonu ve alt boyutlarında en etkili kişilik özelliği sorumluluk iken uyumluluk, gelişime açıklık ve duygusal denge etkili olarak bulunan diğer kişilik özellikleridir. Dışadönüklük ve duygusal zekanın etkisi ise bazı demografik değişkenler dışında etkisi görülememiştir. Duygusal zekanın etkisi görüldüğünde ise genellikle başarı odaklı motivasyonun özbilinç alt boyutunda görülmektedir. Bununla birlikte duygusal zekanın başarı motivasyonu ya da alt boyutlarının herhangi birindeki en belirgin etkisi puan türleri kategorisinde eşit ağırlıkta; eğitim seviyesi kategorisinde anne ve baba eğitiminin üniversite, yüksek lisans ve doktora seviyelerinde; anne baba tutumu kategorisinde ise en belirgin koruyucu kollayıcı ve demokratik ilgili tutumlarda görülmüştür. Bu sonuçlar incelendiğinde ise sorumluluk kişilik özelliğinin başarı motivasyonu ve tüm alt boyutlarında en etkili faktör olduğu söylenebilir. Etkili bulunan faktörler üzerinde gelişim desteklenerek, bireylerin yüksek akademik başarıyı elde etmek üzere ihtiyaçları olan başarı motivasyonuna ulaşmaları sağlanabilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Ülkemizde yüksek akademik başarının bir ölçütü olarak kabul edilen üniversiteye giriş sınavında ilk 1000 derecesine sahip olan kişilerin, başarı odaklı motivasyonunda duygusal zeka ve kişilik özelliklerinin etkisini incelemeyi hedefleyen bu çalışmada, yaşları 17-58 arasında değişen 300 katılımcıdan alınan veriler analize dahil edilmiştir. Uygulanan istatistiksel analizlere göre, ilk 1000 derecesine sahip kişilerin başarı odaklı motivasyonu, kişiliğin sorumluluk, uyumluluk ve gelişime açıklık boyutlarından etkilenmektedir. Kişilik özelliklerinden sorumluluk boyutunun hemen hemen her demografik kategoride ve başarı odaklı motivasyonun alt boyutlarında da etkili olduğu görülmektedir. Sorumluluğa ek olarak iç etkilerde, gelişime açıklık; dış etkilerde uyumluluk; hedef büyütme ve özbilinçte gelişime açıklık ve duygusal denge etkilidir. Bununla birlikte dışadönüklük ve duygusal zekanın başarı odaklı motivasyon ve alt boyutları üzerinde bazı kategorik değişkenler dışında bir etkisi bulunmamıştır. Cinsiyet kategorileri karşılaştırıldığında kadınların başarı odaklı motivasyonunu etkileyen daha çok faktör bulunmuştur. Duygusal zekanın etkisi ise kadınlarda dış etkilerde; erkeklerde özbilinçte görülmüştür. Puan türüne göre yapılan istatistiksel analizlerde ise en açık farklılık, eşit ağırlık öğrencilerinde duygusal zeka etkisinin görülmesi olmuştur. Anne baba tutumuna göre analizler tekrarlandığında sorumluluğun her kategoride kalıcı bir özellik olduğu görülürken, diğer kişilik özellikleri alt boyutlara göre farklılık göstermektedir. Duygusal zekanın etkisi ise genellenecek olursa koruyucu kollayıcı baba ve demokratik ve ilgili anne kategorilerinde görülmüştür. Söz konusu anne baba eğitim seviyesi olduğunda ise duygusal zekanın yüksek eğitim seviyelerinde etkili olduğu görülmüştür.

Ancak çalışmada bazı sınırlılıklar mevcuttur. Çalışmada akademik başarı ölçütü olarak üniversiteye giriş sınavı baz alınmıştır. Başarının tek gösterildiği alanın üniversite sınavı olmadığı unutulmamalıdır. Bununla birlikte, dahil edilen örneklem ilk 1000 derecesine sahip olan kişilerle sınırlıdır. Ancak yüksek başarı dendiğinde ilk 5000 ya da 10000’inde başarılı olduğu düşünülebilir.

Bu çalışmanın en önemli sonucu, yüksek akademik başarıyı elde etmek isteyen kişilerin başarıya motivasyonu için gerekli enerjiyi kendi kişilik özelliklerinde

bulabileceklerine ışık tutmasıdır. Aynı zamanda motivasyonun yalnızca dışarıdan geleceğine inanan kişiler için aradıkları itici gücün kendi özelliklerinde gizli olduğunu görme olasılığı sunması da bir başka önemli sonuçtur. Buradan elde edilen sonuçlar ile başarı motivasyonunda etkili olan kişilik özelliklerini güçlendirmek üzere üniversite sınavına öğrenci hazırlayan eğitim kurum ve kuruluşlarına çeşitli psikoeğitimler verilebilir. Bu çalışma daha da geliştirilip başarı motivasyonunda etkili olabilecek başka psikojenik faktörler incelenebilir. Bununla birlikte duygusal zekanın başarı odaklı motivasyon ve kişilik özellikleri arasında aracı bir rolü olup olmadığı incelenerek literatüre katkı sağlayacak bir başka çalışma yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Ahmad, I., & Rana, S. (2012). Affectivity, achievement motivation and academic performance in college students. *Pakistan Journal of Psychological Research*, 27(1), 107-120.
- Akandere, M., Özyalvaç, N. T., & Duman, S. (2010). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumları ile akademik başarı motivasyonlarının incelenmesi (Konya anadolu lisesi örneği). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24, 1-10.
- Akbaba, S. (2006). Eğitimde motivasyon. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 343-361.
- Akbolat, M., & Işık, O. (2012). Sağlık çalışanlarının duygusal zekâ düzeylerinin motivasyonlarına etkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(32), 109- 124.
- Akkuş, D. (2019). *Üniversitelere yerleşen üstün başarılı öğrencilerin erken çocukluk yaşantılarının incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Altunbaş, T. (2018). *Duyusal zeka programının öğrencilerin duygusal zeka, atılgan, saldırgan ve çekingen davranışlarına etkisinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Eskişehir osmangazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Amrai, K., Motlagh, S. E., Zalani, H. A., & Parhon, H. (2011). The relationship between academic motivation and academic achievement students. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 15, 399-402.
- Arda, L. (2016). *Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği'nin ortaokul 8. sınıf öğrencilerinde psikometrik özelliklerinin değerlendirilmesi ve çeşitli değişkenlere göre*

- incelenmesi.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Nişantaşı Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ateş, Ö. T. (2014). *İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin duygusal zekâ, motivasyon ve örgütsel bağlılıkları arasındaki ilişki.* (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Atkinson, R. C., Atkinson, R., Smith, E. E., Bem, D. J., & Nolen-Hoeksema, S. (2019). *Psikolojiye Giriş* (14. b.). (Y. Alogan, Çev.) İstanbul: Arkadaş Yayınları.
- Bakhtiarvand, F., Ahmadian, S., Delrooz, K., & Farahani, H. A. (2011). The moderating effect of achievement motivation on relationship of learning approaches and academic achievement. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 28, 486-488.
- Bitlisli, F., Dinç, M., Çetinceli, E., & Kaygısız, Ü. (2013). Beş faktör kişilik özellikleri ile akademik güdülenme ilişkisi: Süleyman Demirel Üniversitesi Isparta Meslek Yüksekokulu öğrencilerine yönelik bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(2), 459-480.
- Budak, S. (2017). *Psikoloji Sözlüğü* (5. b.). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Busato, V. V., Prins, F. J., Elshout, J. J., & Hamanker, C. (1999). The relation between learning styles, the big five personality traits and achievement motivation in higher education. *Personality and Individual Differences*, 26, 129-140.
- Busato, V. V., Prins, F. J., Elshout, J. J., & Hamanker, C. (2000). Intellectual ability, learning style, personality, achievement motivation and academic success of psychology students in higher education. *Personality and Individual Differences*, 29, 1057-1068.
- Canbay, F. (2016). *Türkiye’de bir üniversitede üniversitedeki İngiliz dil eğitimi öğrencilerinin akademik motivasyon ile duygusal zekâ düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

- Cantley, C. (2005). *Predicting academic intrinsic motivation: The role of parents, teachers, and child factors*. (Doktora tezi). St. John's University, New York.
- Caruso, D. R., & Salovey, P. (2004). *The emotionally intelligent manager: How to develop and use the four key emotional skills of leadership*. San Francisco: Jossey- Bass.
- Chauvin, B., Hermand, D., & Mullet, E. (2007). Risk perception and personality facets. *Risk Analysis, 1*, 171-185.
- Clark, M. H., & Schroth, C. A. (2010). Examining relationships between academic motivation and personality among college students. *Learning and Individual Differences, 20*(1), 9-24.
- Cüceloğlu, D. (2019). *İnsan ve Davranışı* (28. b.). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çiçek, İ., & Aslan, A. E. (2020). Kişilik ve beş faktör kişilik özellikleri: kuramsal bir çerçeve. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi, 10*(1), 137-147.
- Çift, P., & Canan, S. (2017). *Beynin Sırları*. İstanbul: Destek Yayınları.
- Dal, E. (2015). *Kadınlardaki duygusal zekâ düzeyi ile yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Davis, M. (2004). *Duygusal Zekânızı Ölçün*, (Çev. Solina Silahlı). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Devecigil, N. (2019). *Işığın Yolu*. İstanbul: Doğan Egmont Yayıncılık.
- Distel, M. A., Trull, T. J., Willemsen, G., Vink, J. M., Deron, C. A., Lynskey, M. ... Bumsma, D. I. (2009). The five factor model of personality and borderline personality disorder: a genetic analysis of comorbidity. *Biol Psychiatry, 66*, 1131-1138.
- Doğan, D., & Şahin, F. (2007). Duygusal zekâ: tarihsel gelişimi ve örgütler için önemine kavramsal bir bakış . *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 16*(1), 231-252 .

- Doğan, T. (2013). Beş faktör kişilik özellikleri ve öznel iyi oluş. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 14(1), 56-64.
- Durmuş, İ. (2020). Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinin genç bireylerin yaşam tarzları ile girişimcilik niyetleri açısından incelenmesi. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(3), 1731-1749.
- Dündar, S., Özutku, H., & Taşpınar, F. (2007). İçsel ve dışsal motivasyon araçlarının işgörenlerin motivasyonu üzerindeki etkisi: ampirik bir inceleme. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 105-119.
- Erdem, A. (1998). Süreç kuramlarının eğitim yönetimine katkıları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(4), 51-57.
- Erdoğdu, M. Y. (2008). Duygusal zekanın bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(23), 62-76.
- Erdoğdu, M. Y., & Kenarlı, Ö. (2008). Duygusal zeka ile akademik başarı arasındaki ilişki. *Milli Eğitim*, 37(178), 297-310.
- Ergin, A., & Karataş, H. (2018). Üniversite öğrencilerinin başarı odaklı motivasyon düzeyleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(4), 868-887.
- Ertekin Alkan, F. (2016). İş Yaşamında Duygusal Zeka. N. Tarhan içinde, *10 Adımda Pozitif Psikoloji* (s. 159-165). İstanbul: Timaş Yayınları.
- Gerrig, R. J., & Zimbardo, P. G. (2013). *Psikoloji ve Yaşam Psikolojiye Giriş Psychology and Life* (19. b.). (G. Sart, Çev.) Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Goleman, D. (1998). *Working With Emotional Intelligence*. New York: Bantam Books.
- Goleman, D. (1998). *Duygusal Zeka Neden IQ'dan Daha Önemlidir?* (8. Basım). Çeviren: Banu Seçkin Yüksel, İstanbul: Varlık Yayınları.
- Hanley, A.W. (2016). The mindful personality: Associations between dispositional mindfulness and the five factor model of personality. *Personality and Individual Differences*, 91, 154-158.

- Harrod, N. R., & Scheer, S. D. (2005). An exploration of adolescent emotional intelligence in relation to demographic characteristics. *Adolescence*, 40, 159.
- Heaven, P. L. (1990). Attitudinal and personality correlates of achievement motivation among high school students. *Personality and Individual Differences*, 11, 705-71.
- Holmes, R. A. (1999). *Class effects: An exploratory study of the relationship between emotional intelligence and socio-economic status among African Americans*. (Doktora tezi). Georgetown University, Washington.
- İnankul, H. (2015). Türk polis teşkilatında motivasyon ve bunun kapsam teorileri açısından değerlendirilmesi. *Journal of Turkish Studies*, 10(6),533-554.
- İşiten, N. (2016). Çocuk ve Gençlerde Duygusal Zeka. N. Tarhan içinde, *10 Adımda Pozitif Psikoloji* (s. 130-147). İstanbul: Timaş Yayınları.
- Kavcar, B. (2011). *Duygusal zeka ile akademik başarı ve bazı demografik değişkenlerin ilişkileri: Bir devlet üniversitesi örneği*. (Doktora tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kaya, M. (1997). Ailede anne-baba tutumlarının çocuğun kişilik ve benlik gelişimindeki rolü. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 9, 193-204.
- Kıdak, L., & Aksaraylı, M. (2009). Sağlık hizmetlerinde motivasyon faktörleri. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 75-94.
- Kenarlı, Ö. (2007). *Duygusal zeka- akademik başarı etkileşimine ilişkin öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi*. (Yüksek lisans tezi). Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.
- Komaraju, M., Karau, S. J., & Schmeck, R. R. (2009). Role of the big five personality traits in predicting college students' academic motivation and achievement. *Learning and Individual Differences*, 19(1), 47-52.

- Köroğlu, S. G. (2006). *Sınıf rehber öğretmenlerinin algılarına göre psikolojik danışmanların duygusal zeka düzeyleri (Kırıkkale ili örneği)*. (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kring, A. M., Johnson, S. L., Davison, G., & Neale, J. (2015). *Anormal Psikoloji /Psikopatoloji* (12. b.). (M. Şahin, Çev.) Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Mayer, J. D., & Salovey, P. (1993). The intelligence of emotional intelligence. *Intelligence*, 17, 433-442.
- Mayer, J. D., & Salovey, P. (1997). *Emotional Development and Emotional Intelligence*, New York: Basic Books.
- Mayer, J. D., Salovey, P. & Caruso, D. R. (2004). Emotional intelligence: Theory, findings, and implications. *Psychological Inquiry*, 15(3), 197-215.
- McCrae, R. R., & Costa, P. T. (1997). Personality trait structure as a human universal. *American Psychologist*, 52(5), 509–516.
- McCrae, R. R., & John, O. P. (1992). An introduction to the five factor model and its applications. *Journal of Personality*, 60(2), 175-215.
- McGregor, H. A., & Elliott, A. J. (2002). Achievement goals as predictors of achievement relevant processes prior to task engagement. *Journal of Educational Psychology*, 94, 381-395.
- Michie, F., Glachan, M., & Bray, D. (2001). An evaluation of factors influencing the academic self-concept, self-esteem and academic stress for direct and re-entry students in higher education. *Educational Psychology*, 21(4), 455-472.
- Neisi, S., & Yamini, M. (2010). Relationship between self-esteem, achievement motivation, FLCA and EFL learners academic performans. *Journal of Education and Psychology*, 4(2), 153-166.
- Özer, E. (2013). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeylerinin duygusal zeka ve beş faktör kişilik özellikleri açısından incelenmesi*. (Doktora

- tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Özgüngör, S. (2006). Özbilinç, olumsuz değerlendirilme korkusu, performans odaklı sınıf algısı ve not yönelimi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(19), 85-92.
- Peker, A., & Kağızmanlı, N. (2018). Ebeveyn tutumlarının ergenlerin akademik güdülenme düzeyleri üzerindeki yordayıcı etkisi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 210-224.
- Seibert, S. E., & Kreimer, M. L. (2001). The five factor model of personality and career success. *Journal of Vocational Behavior*, 58, 1-21.
- Semerci, Ç. (2010). Başarı Odaklı Motivasyon (BOM) Ölçeği'nin geliştirilmesi. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 5(4), 2123-2133.
- Seyis, S., Yazıcı, H., & Altun F. (2013). Ortaöğretim öğrencilerinin motivasyonları ve duygusal zekaları ile akademik başarıları arasındaki ilişki. *Milli Eğitim*, 197, 51-62.
- Somer, O., Korkmaz, M., & Tatar, A. (2002). Beş Faktör Kişilik Envanteri'nin geliştirilmesi-1: Ölçek ve alt ölçeklerin oluşturulması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 17(49), 21-33.
- Sölpük Turhan, N. (2020). Gender differences in academic motivation: A meta-analysis. *International Journal of Psychology and Educational Studies*, 7(2), 211-224.
- Şeker, S. E. (2015). Motivasyon teorisi. *YBS Ansiklopedi*, 2(1), 23-27.
- Tarhan, N. (2014). *Duyguların Psikolojisi*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Tarhan, N. (2016). *10 Adımda Pozitif Psikoloji*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Tatar, A. (2016). Beş Faktör Kişilik Ölçeğinin kısa formunun geliştirilmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 17(1): 14-23.

- Tatar, A. (2017). Büyük Beş-50 Kişilik Testinin Türkçeye çevirisi ve Beş Faktör Kişilik Envanteri Kısa Formu ile karşılaştırılması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 18(1), 51-61.
- Tatar, A., Bildik, T., Saltukoğlu, G. & Dinçel, M. G. (2014). Klinik olmayan örnekleme beş faktör kişilik envanteri belirti tarama amaçlı kullanılabilir mi? : ön çalışma. *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 4, 181-199.
- Tatar, A., Saltukoğlu, G., Dal, G. & Atay, B. (2013). Eczacıların beş faktör modeli çerçevesinden kişilik özelliklerinin incelenmesi ve meslek grubu profillerinin oluşturulması. *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 2, 323-341.
- Tatar, A., Tok, S., & Saltukoğlu G. (2011). Gözden geçirilmiş Schutte Duygusal Zekâ Ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni*, 21(4), 325-338.
- Tatlıoğlu, K. (2013). Beş faktör kişilik kuramı bağlamında kişilik kavramına genel bir bakış. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(6), 127-146.
- Turhan, M., & Çetinsöz, B. C. (2019). Duygusal zeka ve motivasyon arasındaki ilişki: turizm programı öğrencileri üzerine bir araştırma. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(69), 268-287.
- Türkçapar, M. H. (2019). *Farket Düşün Hisset Yaşa*. İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Uslu, E., Kartal, C., & Durukan, T. (2018). Doğrudan pazarlamada duygusal zekâ, performans algısı, motivasyon ilişkisi. *Uluslararası Sağlık Yönetimi ve Stratejileri Araştırma Dergisi*, 4(1), 412-426.
- Ünal, M. (2013). *Lise öğrencilerinin akademik motivasyon düzeylerinin bazı değişkenler açısından yordanması*. (Doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

- Üstün, F., & Koca Ballı, A. İ. (2019). Çalışanların duygusal zekaları iş motivasyonlarını etkiler mi? Sağlık çalışanları örneği. *Turkish Studies - Economics, Finance, Politics*, 14(2), 555-577.
- Yang, K. S., & Lang, W. –H. (1973). Some correlates of achievement motivation among Chinese high school boys. *Acta Psychologica Taiwanica*, 15, 59-67.
- Yapar, T. (2005). *Motivasyonun iş verimliliği üzerine etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yeşilyaprak, B. (2001). Duygusal zeka ve eğitim açısından dogurguları. *Gazi Üniversitesi Eğitim Yönetimi Dergisi*, 25, 139-141.
- Yılmaz, F. (2019). Hangi kişilik özelliği örgütsel yaratıcılık üzerinde daha etkilidir. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 12(8), 167-192.
- Yılmaz, S. (2007). *Duygusal zeka ve akademik başarı arasındaki ilişki*. (Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Yu, A. –B., & Yang, K. S. (1994). The nature of achievement motivation in collectivist societies. *Individualism and Collectivism: Theory, Method and Application*, 239-250.
- Başarı Bursları: ODTÜ*. (2021). Orta Doğu Teknik Üniversitesi Web sitesi: <https://adayogrenci.metu.edu.tr/ankara/burs-olanaklari> adresinden alındı
- Başarı Bursu: İTÜ*. (2021). İstanbul Teknik Üniversitesi Burslar ve Yurtlar Koordinatörlüğü Web sitesi: <https://yurtburs.itu.edu.tr/burs/basari-bursu> adresinden alındı
- Beş Büyük Faktör Kuramı: Wikipedia*. (2021). Wikipedia web sitesi : [https://tr.wikipedia.org/wiki/Beş_Büyük_faktör_kuramı_\(psikoloji\)/](https://tr.wikipedia.org/wiki/Beş_Büyük_faktör_kuramı_(psikoloji)) adresinden alındı

Burslar Hakkında Genel Bilgi: Sabancı Vakfı. (2017). Sabancı Vakfı Hacı Ömer Sabancı Vakfı: <https://www.sabancivakfi.org/tr/burslar/burslar-hakkinda-genel-bilgi> adresinden alındı

Eğitim Yardımı ve Burs Hizmetleri. (2021). Vakıflar Genel Müdürlüğü Web sitesi: <https://www.vgm.gov.tr/faaliyetler/hayir-hizmetleri/egitim-yardimi-ve-burs-hizmetleri> adresinden alındı

Hakkında: ÖSYM. (2021). Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi Web sitesi: <https://www.osym.gov.tr/TR,8789/hakkinda.html> adresinden alındı

Türk Dil Kurumu Sözlükleri. (2021). Türk Dil Kurumu Web sitesi: <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı

Zeka Nedir? : Türkiye Zeka Vakfı. (2020). Türkiye Zeka Vakfı: https://www.tzv.org.tr/#/zeka/zeka_nedir adresinden alındı

EKLER

Ek-1. Demografik bilgi formu

Sn. Katılımcı,

Bu anket, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, klinik psikoloji yüksek lisans programı kapsamında yürütülen tez çalışması için sizden istenmektedir. Çalışmaya “üniversite sınavında ilk 1000’e giren kişiler” dahil edilecektir. Lütfen bu şartı sağlıyorsanız anketi cevaplandırın. Ankete katılım tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Cevaplarınız hiçbir kimlik bilgisi alınmaksızın yalnızca bilimsel araştırma için kullanılacaktır. Cevaplarınızın içtenliği ve doğruluğu büyük önem taşımaktadır. İlginize teşekkür ederim.

Anladım, onaylıyorum. ()

Nurefşan Yılmaz

1. Cinsiyetiniz: () K () E

2. Yaşınız :.....

3. Okuduğunuz Üniversite:.....

4. Bölümünüz:.....

5.Eğitim Seviyeniz : () Lisans ()Yüksek lisans () Doktora

6. Sınıfınız : () Hazırlık () 1 () 2 () 3 () 4 () 5 () 6 () Mezun

7. Üniversiteye giriş puan türünüz : ()EA ()SAY ()SÖZ ()DİL

8. Üniversiteye giriş sıralamanız:

9. Üniversite sınavına girdiğiniz yıl:.....

10. Üniversite sınavına hazırlanırken nerede kalmaktaydınız ?

() Aile yanında () Tek başına () Arkadaşlarla evde

() Akraba-tanıdık yanında () Devlet yurdunda () Özel yurttta () Diğer

9. Mezun olduğunuz lise türü :

- Kolej Fen Lisesi Anadolu Öğretmen Lisesi Anadolu Lisesi
 Meslek Lisesi İmam Hatip Lisesi Temel Lise Açık Lise
 Diğer

10. Yaşamınızın çoğunu geçirdiğiniz yer :

- Köy/Kasaba İlçe İl Büyükşehir

11. Anneniz ve babanız :

- Annem babam sağ ve birlikte Annem babam sağ ve ayrı
 Annem sağ Babam sağ Her ikisi de hayatta değil

12. Babanızın eğitim seviyesi :

- İlkokul Ortaokul Lise Önlisans
 Lisans Yüksek Lisans Doktora Diğer....

14. Annenizin eğitim seviyesi: :

- İlkokul Ortaokul Lise Önlisans
 Lisans Yüksek Lisans Doktora Diğer....

16. Ailenizin sosyoekonomik durumu nasıl değerlendiriyorsunuz? :

- Düşük Orta Yüksek

17. Siz dahil kaç kardeşsiniz?.....

18. Siz kaçınıcı çocuksunuz ?.....

19. Annenizin size karşı tutumu nasıldır? :

- değişken ve tutarsız demokratik ve ilgili koruyucu ve kollayıcı
 ilgisiz ve ihmalkar baskıcı ve otoriter

20. Babanızın size karşı tutumu nasıldır? :

- değişken ve tutarsız demokratik ve ilgili koruyucu ve kollayıcı
 ilgisiz ve ihmalkar baskıcı ve otoriter

Ek-2. Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği

B. BAŞARI ODAKLI MOTİVASYON ÖLÇEĞİ Aşağıda başarı motivasyonunuza yönelik bir dizi soru bulunmaktadır. Okuduğunuz maddelere, katılma derecenize göre Tamamen katılıyorum ve Hiç katılmıyorum arasında değişen kategorilerden size uygun olanı (X) ile işaretleyerek belirtiniz.		Hiç katılmıyorum	Çoğunlukla katılmıyorum	Kısmen katılıyorum	Çoğunlukla katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1.	Yeni bilgi ufkumu açmaktadır.					
2.	Ders konularıyla ilgili ders arkadaşlarıma yardımcı olmaktan hoşlanırım.					
3.	Kitap ve ders notlarımı sınıf arkadaşlarımla paylaşmayı severim.					
4.	İlgi duyduğum derslere sıkı çalışırım.					
5.	Cesaretlendirilirse başarılı olurum.					
6.	Ders sorumlusunun ders anlatmaya istekli olması, beni pozitif etkiler.					
7.	Değerli olduğum hissettirilirse başarılı olurum.					
8.	Dersteki sıcak bir öğrenme atmosferi başarıyı artırır.					
9.	Sonuçta kazanacaklarım motivasyonumu pozitif etkiler.					
10.	Başardıkça başarıma isteğim artar.					
11.	Başarılı olduğumda mutlu olurum.					
12.	Ailemin evde okuması (kitap, dergi vb.) beni çalışmaya teşvik eder.					
13.	Derslere hazırlıklı giderim.					
14.	Yeni bir konu öğrenme düşüncesi beni heyecanlandırıyor.					
15.	Derslere ilişkin yenilikleri öğrenmek isterim.					
16.	Ödev hazırlarken yeni bilgiler öğrenmeyi severim.					
17.	Ders anlatılırken not alırım.					
18.	Derse ilişkin detaylı bilgi verilmesini severim.					

19.	Ödevlerimi zamanında yaparım.					
20.	Çalışmaktan hoşlanırım.					
21.	Öğrendikçe öğrenme isteğim artar.					
22.	Yüksek puan almayı severim.					
23.	Derse ilişkin etkinlikleri ilk bitiren kişi olmak isterim.					
24.	Derse ilişkin çabalarım için ders sorumlusundan takdir beklerim.					
25.	Sınavlarda yüksek not almak isterim.					
26.	Derse ilişkin etkinliklerde aranan kişi olmak isterim.					
27.	Sınavlarda yüksek puan alırım.					
28.	Öğrenmede sabırsızım.					
29.	Öğrendiğim her bilgiyi sorgularım.					
30.	Zengin öğrenme etkinlikleri (rol oynama, beyin fırtınası, gösteri, örnek olay, görsel sunu, misafir konuşmacı vb.) ile başarıya motive olurum.					
31.	İşbirlikli öğrenme (kubaşık öğrenme) ile motivasyonum artar.					
32.	Kafama takılan bir konuyu araştırıp öğrenmeden rahat etmem.					
33.	Ne olursa olsun başaracağıma inanırım.					
34.	Başarısızlık beni yıldırılmaz.					
35.	Başarısızlıktan ders çıkarırım.					

Ek-3. Schutte Duygusal Zeka Ölçeği

C. SCHUTTE DUYGUSAL ZEKA ÖLÇEĞİ Aşağıda durumunuza yönelik bir dizi soru bulunmaktadır. Okuduğunuz maddelere, katılma derecenize göre Tamamen katılıyorum ve Hiç katılmıyorum arasında değişen kategorilerden size uygun olanı (X) ile işaretleyerek belirtiniz.		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1.	Kişisel sorunlarımı başkaları ile ne zaman paylaşacağımı bilirim.					
2.	Bir sorunla karşılaştığım zaman benzer durumları hatırlar ve üstesinden gelebilirim.					
3.	Genellikle yeni bir şey denerken başarısız olacağımı düşünürüm.					
4.	Bir sorunu çözmeye çalışırken ruh halimden etkilenmem.					
5.	Diğer insanlar bana kolaylıkla güvenirler.					
6.	Diğer insanların beden dili, yüz ifadesi gibi sözel olmayan mesajlarını anlamakta zorlanırım.					
7.	Yaşamımdaki bazı önemli olaylar neyin önemli neyin önemsiz olduğunu yeniden değerlendirmeme yol açtı.					
8.	Bazen konuştuğum kimsenin ciddi mi olduğunu yoksa şaka mı yaptığını anlayamam.					
9.	Ruh halim değiştiğinde yeni olasılıkları görürüm.					
10.	Duygularımın yaşam kalitem üzerinde etkisi yoktur.					
11.	Hissettiğim duyguların farkında olurum.					
12.	Genellikle iyi şeyler olmasını beklemem.					
13.	Bir sorunu çözmeye çalışırken mümkün olduğunca duygusallıktan kaçınırım.					
14.	Duygularımı gizli tutmayı tercih ederim.					
15.	Güzel duygular hissettiğimde bunu nasıl sonlandıracağımı bilirim.					
16.	Başkalarının hoşlanabileceği etkinlikler düzenleyebilirim.					
17.	Sosyal yaşamda neler olup bittiğini sıklıkla yanlış anlarım.					
18.	Beni mutlu edecek uğraşlar bulmaya çalışırım.					
19.	Başkalarına gönderdiğim beden dili, yüz ifadesi gibi sözsüz mesajların farkındayım.					

20.	Başkaları üzerinde bıraktığım etkiyle pek ilgilenmem.					
21.	Ruh halim iyiyken sorunların üstesinden gelmek benim için daha kolaydır.					
22.	İnsanların yüz ifadelerini bazen doğru anlayamam.					
23.	Yeni fikirler üretmem gerektiğinde duygularım işimi kolaylaştırmaz.					
24.	Genellikle duygularımın niçin değiştiğini bilmem.					
25.	Ruh halimin iyi olması yeni fikirler üretmeme yardımcı olmaz.					
26.	Genellikle duygularımı kontrol etmekte zorlanırım.					
27.	Hissettiğim duyguların farkındayım.					
28.	İnsanlar bana, benimle konuşmanın zor olduğunu söylerler.					
29.	Üstlendiğim görevlerden iyi sonuçlar alacağımı hayal ederek kendimi güdülerim.					
30.	İyi bir şeyler yaptıklarında insanlara iltifat ederim.					
31.	Diğer insanların gönderdiği sözel olmayan mesajların farkına varırım.					
32.	Bir kişi bana hayatındaki önemli bir olaydan bahsettiğinde ben de aynısını yaşamış gibi olurum.					
33.	Duygularımda ne zaman bir değişiklik olsa aklıma yeni fikirler gelir.					
34.	Sorunları çözüm biçimim üzerinde duygularımın etkisi yoktur.					
35.	Bir zorlukla karşılaştığım zaman umutsuzluğa kapılırım çünkü başarısız olacağıma inanırım.					
36.	Diğer insanların kendilerini nasıl hissettiklerini sadece onlara bakarak anlayabilirim.					
37.	İnsanlar üzgünken onlara yardım ederek daha iyi hissetmelerini sağlarım.					
38.	İyimser olmak sorunlar ile baş etmeye devam edebilmem için bana yardımcı oluyor.					
39.	Kişinin ses tonundan kendini nasıl hissettiğini anlamakta zorlanırım.					
40.	İnsanların kendilerini neden iyi ya da kötü hissettiklerini anlamak benim için zordur.					
41.	Yakın arkadaşlıklar kurmakta zorlanırım.					

Ek-4. Büyük Beş-50 Kişilik Testi Türkçe Formu

BÜYÜK BEŞ-50 KİŞİLİK TESTİ TÜRKÇE FORMU		Hiç uygun değil	Pek uygun değil	Kararsız	Biraz uygun	Çok uygun
Aşağıda kişilik özelliklerinize yönelik bir dizi soru bulunmaktadır. Okuduğunuz maddelere, katılma derecenize göre “Çok Uygun” ve “Hiç Uygun Değil” arasında değişen kategorilerden size göre olanı (X) ile işaretleyerek belirtiniz.						
1.	Toplantıların gözdesiyimdir.					
2.	Başkalarına pek ilgi duymam.					
3.	Her zaman hazırlıklıyım.					
4.	Kolayca kendimi baskı altında hissederim.					
5.	Kelime hazinem zengindir.					
6.	Çok konuşmam.					
7.	İnsanlarla ilgilenirim.					
8.	Kişisel eşyalarımı etrafta bırakırım.					
9.	Genelde rahatımdır.					
10.	Soyut fikirleri kavramakta zorlanırım.					
11.	İnsanların arasında kendimi rahat hissederim.					
12.	İnsanlara hakaret ederim.					
13.	Detaylara dikkat ederim.					
14.	Her şeye endişelenirim.					
15.	Olayları zihnimde canlandırırım.					
16.	Arka planda kalmayı tercih ederim.					
17.	Başkalarının duygularını anlayıp paylaşıyorum.					
18.	İşleri karmakarışık yaparım.					
19.	Nadiren kendimi keyifsiz hissederim.					
20.	Soyut fikirlerle ilgilenmem.					
21.	Konuşmayı genelde ben başlatırım.					

22.	Başka insanların problemleriyle ilgilenmem.					
23.	İşleri hemen hallederim.					
24.	Kolayca huzursuz olurum.					
25.	Mükemmel fikirlerim vardır.					
26.	Söyleyecek çok şeyim yoktur.					
27.	Yumuşak kalpliyim.					
28.	Genellikle eşyaları yerlerine koymayı unuturum.					
29.	Moralim çabuk bozulur.					
30.	Hayal gücüm kuvvetli değildir.					
31.	Toplantılarda değişik insanlarla konuşabilirim.					
32.	Aslında başkalarıyla pek ilgilenmem.					
33.	Düzeni severim.					
34.	Ruh halim çok sık değişir.					
35.	Olayları anlamada hızlıyım.					
36.	Dikkat kendi üzerime çekmekten hoşlanmam.					
37.	Başkalarına zaman ayırırım.					
38.	Görevlerimden kaçırım.					
39.	Ruhsal dengem sık değişir.					
40.	Zor kelimeler kullanırım.					
41.	İlgi odağı olmaktan rahatsızlık duymam.					
42.	Başkalarının duygularını hissederim.					
43.	Bir plan takip ederim.					
44.	Çabuk rahatsız olurum.					
45.	Olaylar üzerinde düşünerek vakit geçiririm.					
46.	Yabancıların arasında genelde sessizimdir.					
47.	İnsanları rahatlatırım.					
48.	İşimde titizimdir.					
49.	Çoğu zaman kendimi keyifsiz hissederim.					
50.	Fikirlerle doluyumdur.					

Ek-5. Etik Kurul Onayı

Evrak Tarih ve Sayısı: 22.04.2021-16

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU ONAY FORMU

Toplantı Tarihi	: .../.../20..
Toplantı Yeri	: Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Rektörlüğü
ETİK KURUL ÜYELERİ	
Prof. Dr. Fahameddin BAŞAR	Rektör Yardımcısı - Başkan
Prof. Dr. Hasan BACANLI	Eğitim Fakültesi - Üye
Prof. Dr. Erol KILIÇ	Güzel Sanatlar Fakültesi - Üye
Prof. Dr. Genco BERKİN	Mimarlık ve Tasarım Fakültesi - Üye
Prof. Dr. Mustafa ALTUNDAĞ	İslami İlimler Fakültesi - Üye
Prof. Dr. Esra AKGÜL	Meslek Yüksekokulu - Üye
Prof. Dr. Nihat ÖZTOPRAK	Edebiyat Fakültesi - Üye
Bu form ile "Üniversite sınavında ilk 1000'e giren kişilerin başarı odaklı motivasyonunun duygusal zeka ve beş faktör kişilik özellikleri açısından incelenmesi" isimli araştırmanın/projenin öneri metni, kurulumuza sunulmuştur.	
Araştırmanın Başlığı	"Üniversite Sınavında İlk 1000'e Giren Kişilerin Başarı Odaklı Motivasyonunun Duygusal Zeka ve Beş Faktör Kişilik Özellikleri Açısından İncelenmesi"
Araştırmacının Adı-Soyadı	Nurefşan YILMAZ
Öğrenci No	190131018
Fakülte/Enstitü	Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Program/Anabilim Dalı	Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans
Araştırmanın Süresi (Ay)	9 ay
Araştırmanın Amacı	Araştırma, akademik başarısı yüksek kabul edilen üniversiteye giriş sınavında ilk 1000 derecesine sahip olan kişilerin başarmaya yönelik motivasyonlarının duygusal zekaları ve kişilik özellikleri ile bir ilişki olup olmadığını ortaya koymayı hedeflemektedir.
Araştırmada Kullanılacak Ölçme Araçları (Adları)	Demografik bilgi formu Başarı odaklı motivasyon ölçeği Schutte duygusal zeka ölçeği Büyük beş- 50 kişilik testi
Araştırmaya Katılacak Denek Sayısı ve Nereden Seçilecekleri	300 kişi Denekler, üniversite sınavında ilk 1000 derecesine sahip olan anakütleden seçilecektir.
Araştırmada Deneklerin Nasıl Seçileceği	Üniversiteye girişte başarı sıralaması ilk 1000 ile sınırlandırılmış bölümler tespit edilerek, bu bölüm öğrencilerine ve mezunlarına online aracılıkla ulaştırılması hedeflenmektedir.

Doküman No: A1.FR-004; İlk Yayın Tarihi: 19.03.2019; Revizyon Tarihi: 09.03.2021; Revizyon No: 02; Sayfa: 1 / 2

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

KARAR:

2 (iki) sayfadan oluşan bu form ile bildirilen araştırmanın/projenin, üniversitemiz etik duruşuna aykırı olmadığına, toplantıya katılan Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu üyelerinin oybirliğiyle karar verilmiştir.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Fahameddin BAŞAR
Başkan

e-imzalıdır

Prof. Dr. Hasan BACANLI
Üye

e-imzalıdır

Prof. Dr. Erol KILIÇ
Üye

e-imzalıdır

Prof. Dr. Genco BERKİN
Üye

e-imzalıdır

Prof. Dr. Mustafa ALTUNDAĞ
Üye

e-imzalıdır

Prof. Dr. Esra AKGÜL
Üye

e-imzalıdır

Prof. Dr. Nihat ÖZTOPRAK
Üye